

Działalność przedsiębiorstw o liczbie pracujących do 9 osób w 2017 r.

Activity of enterprises with up to 9 persons employed in 2017

Działalność przedsiębiorstw o liczbie pracujących do 9 osób w 2017 r.

Activity of enterprises with up to 9 persons employed in 2017

Opracowanie merytoryczne

Content-related works

Urząd Statystyczny w Łodzi, Główny Urząd Statystyczny, Departament Przedsiębiorstw
Statistical Office in Łódź, Statistics Poland, Enterprises Department

Zespół autorski

Editorial team

Jerzy Harbat, Jacek Kotowski
Artur Mikulec, Agnieszka Mirończuk, Aneta Staszek
Dominik Dąbrowski, Elżbieta Pabijanek

Kierujący

Supervisor

Piotr Ryszard Cmela
Aneta Płatek

Skład i opracowanie graficzne

Typesetting and graphics

Anna Buczek-Toboła

ISSN 2392-0750

Publikacja dostępna na stronie

Publications available on website

<http://stat.gov.pl/>

Przy publikowaniu danych GUS prosimy o podanie źródła

When publishing Statistics Poland data — please indicate the source

Zakład Wydawnictw
Statystycznych

00-925 WARSZAWA, AL. NIEPODLEGŁOŚCI 208.

Informacje w sprawach sprzedaży publikacji — tel. (22) 608 32 10, 608 38 10
Zam. 99/2019/nakł. 180

Przedmowa

Prezentujemy Państwu kolejną edycję publikacji, w której scharakteryzowano działalność gospodarczą przedsiębiorstw o liczbie pracujących do 9 osób, wydaną po raz pierwszy w serii „Analizy statystyczne”. Informacje przedstawione w opracowaniu pochodzą z realizowanego przez Urząd Statystyczny w Łodzi rocznego reprezentacyjnego badania mikroprzedsiębiorstw.

Publikacja ma charakter analityczny i zawiera opis wyników działalności gospodarczej mikroprzedsiębiorstw w 2017 r. według rodzaju prowadzonej działalności, jak i w przekroju terytorialnym. Analizie poddane zostały dane o liczbie przedsiębiorstw, liczbie pracujących, przeciętnym zatrudnieniu i wynagrodzeniu, jak i wyniki finansowe tych przedsiębiorstw, wartość przychodów i kosztów, sprzedaż detaliczna i hurtowa oraz posiadane środki trwałe. W porównaniu z poprzednimi edycjami, część analityczna publikacji została rozbudowana pod względem graficznej formy prezentacji danych.

Zachęcamy Państwa do korzystania z pełnego zakresu danych w wersji elektronicznej w postaci tablic udostępnionych na stronie internetowej <http://stat.gov.pl/publikacje>, które stanowią integralną część opracowania.

Mamy nadzieję, że niniejsza publikacja będzie cennym źródłem informacji dla wszystkich osób zainteresowanych działalnością mikroprzedsiębiorstw w Polsce.

Będziemy zobowiązani za wszelkie uwagi i sugestie dotyczące tematyki i struktury opracowania, co pozwoli na wzbogacenie zawartości i lepsze dostosowanie kolejnych edycji publikacji do potrzeb odbiorców.

Dziękujemy wszystkim respondentom za wypełnienie formularza *SP-3 Sprawozdanie o działalności gospodarczej przedsiębiorstw*, będącego bazą do opracowania tej publikacji.

Zastępca Dyrektora
Departamentu Przedsiębiorstw

Aneta Płatek

Dyrektor
Urzędu Statystycznego w Łodzi

dr Piotr Ryszard Cmela

Łódź, luty 2019 r.

Preface

We present You the next edition of the publication, which contains characteristics of the economic activity of enterprises with up to 9 persons employed, issued for the first time in the series „Statistical analyses”. The information presented in the study comes from the annual sample survey of microenterprises carried out by the Statistical Office in Łódź.

The publication is an analysis including description of economic activity results of microenterprises in 2017 both on the NACE section level and voivodship level. Analysis includes data on number of enterprises, number of persons employed, average paid employment, wages and salaries as well as financial results of these enterprises, i.e. value of revenues and costs, retail sales, wholesale and fixed assets. In comparison to the previous editions, the analytical part of the publication has been expanded in terms of the graphical form of data presentation.

We encourage You to use the full range of electronic data available in the form of tables on the website <http://stat.gov.pl/publikacje>, which constitute an integral part of this study.

We hope that this publication will be a valuable source of information for anyone interested in the activity of microenterprises in Poland.

We will be grateful for any comments and suggestions regarding the subject and structure of the study, which will allow us to enrich the content and to prepare better adaptation of subsequent editions of the publication to the needs of recipients.

We would like to thank all Respondents who filled out SP-3 – Report on economic activity of enterprises, which is the basic source for the development of this publication.

*Deputy Director
of the Enterprises Department*

Aneta Płatek

*Director
of the Statistical Office in Łódź*

Piotr Ryszard Cmela, Ph.D.

Łódź, February 2019

Spis treści

Contents

Przedmowa.....	3
<i>Preface .....</i>	<i>4</i>
Spis treści.....	5
<i>Contents .....</i>	<i>5</i>
Spis tablic	6
<i>List of tables.....</i>	<i>6</i>
Spis wykresów	8
<i>List of charts .....</i>	<i>8</i>
Spis map	10
<i>List of maps.....</i>	<i>10</i>
Objaśnienia znaków umownych i ważniejsze skróty	11
<i>Symbols and main abbreviations .....</i>	<i>11</i>
Synteza.....	14
<i>Executive summary.....</i>	<i>17</i>
Rozdział 1. Podstawowe dane o mikroprzedsiębiorstwach w latach 2013-2017	19
<i>Chapter 1. Basic data on microenterprises in 2013-2017.....</i>	<i>19</i>
Rozdział 2. Wyniki badania mikroprzedsiębiorstw według sekcji PKD.....	25
<i>Chapter 2. Microenterprises survey results by NACE section .....</i>	<i>25</i>
Rozdział 3. Wyniki badania mikroprzedsiębiorstw według województw	37
<i>Chapter 3. Microenterprises survey results by voivodship .....</i>	<i>37</i>
Rozdział 4. Wyniki badania mikroprzedsiębiorstw według województw oraz sekcji PKD	45
<i>Chapter 4. Microenterprises survey results by voivodship and NACE section .....</i>	<i>45</i>
Uwagi metodologiczne.....	56
<i>Methodological notes.....</i>	<i>62</i>
Aneks – mapy	68
<i>Annex – maps.....</i>	<i>68</i>

Spis tablic

List of tables

1. Mikroprzedsiębiorstwa i pracujący	19
1. <i>Microenterprises and persons employed</i>	19
2. Sprzedaż detaliczna i hurtowa, produkcja budowlano-montażowa	21
2. <i>Retail sale and wholesale, construction and assembly production</i>	21
3. Wartość brutto środków trwałych i nakłady na rzeczowe aktywa trwałe	21
3. <i>Gross value of fixed assets and outlays on tangible fixed assets</i>	21
4. Wybrane wskaźniki działalności gospodarczej mikroprzedsiębiorstw	22
4. <i>Selected microenterprises' economic activity indicators</i>	22
5. Podstawowe dane o mikroprzedsiębiorstwach według sekcji PKD w 2017 r.	25
5. <i>Basic data on microenterprises by NACE section in 2017</i>	25
6. Liczba mikroprzedsiębiorstw według lat prowadzenia działalności gospodarczej oraz sekcji PKD w 2017 r.	28
6. <i>Microenterprises by years of economic activity and NACE section in 2017</i>	28
7. Liczba mikroprzedsiębiorstw według liczby pracujących w głównym miejscu pracy oraz sekcji PKD w 2017 r.	30
7. <i>Microenterprises by number of persons employed in the main workplace and NACE section in 2017</i>	30
8. Wybrane wskaźniki działalności gospodarczej mikroprzedsiębiorstw według sekcji PKD w 2017 r.	34
8. <i>Selected microenterprises' economic activity indicators by NACE section in 2017</i>	34
9. Zmiany rodzaju prowadzonej działalności gospodarczej mikroprzedsiębiorstw w oparciu o dane rejestrowe oraz wyniki badania w 2017 r.	36
9. <i>Changes in the type of economic activity conducted by microenterprises based on register data and survey results in 2017</i>	36
10. Podstawowe dane o mikroprzedsiębiorstwach według województw w 2017 r.	38
10. <i>Basic data on microenterprises by voivodship in 2017</i>	38
11. Liczba mikroprzedsiębiorstw według województw oraz sekcji PKD w 2017 r.	45
11. <i>Number of microenterprises by voivodship and NACE section in 2017</i>	45
12. Pracujący według województw oraz sekcji PKD w 2017 r.	47
12. <i>Persons employed by voivodship and NACE section in 2017</i>	47
13. Przychody ogółem według województw oraz sekcji PKD w 2017 r.	48
13. <i>Total revenues by voivodship and NACE section in 2017</i>	48
14. Wynagrodzenia brutto według województw oraz sekcji PKD w 2017 r.	49
14. <i>Gross wages and salaries by voivodship and NACE section in 2017</i>	49
15. Mikroprzedsiębiorstwa na 100 tys. ludności według województw oraz sekcji PKD w 2017 r.	51
15. <i>Microenterprises per 100 thous. population by voivodship and NACE section in 2017</i>	51

16. Pracujący na 1000 mikroprzedsiębiorstw według województw oraz sekcji PKD w 2017 r.	52
16. <i>Persons employed per 1000 microenterprises by voivodship and NACE section in 2017</i>	52
17. Miesięczne przychody na 1 pracującego według województw oraz sekcji PKD w 2017 r.	53
17. <i>Monthly gross wages and salaries per 1 person employed by voivodship and NACE section in 2017</i>	53
18. Miesięczne wynagrodzenie brutto na 1 zatrudnionego według województw oraz sekcji PKD w 2017 r.	54
18. <i>Monthly gross wages and salaries per 1 paid employee by voivodship and NACE section in 2017</i>	54

Spis wykresów

List of charts

1. Przeciętne zatrudnienie, wynagrodzenia brutto	20
1. <i>Average paid employment, gross wages and salaries .....</i>	<i>20</i>
2. Przychody i koszty ogółem.....	20
2. <i>Total revenues and total costs .....</i>	<i>20</i>
3. Nadwyżka przychodów nad kosztami na 1 mikroprzedsiębiorstwo, miesięczne przychody na 1 pracującego i wskaźnik rentowności obrotu brutto.....	23
3. <i>Excess of revenues over costs per 1 microenterprise, monthly revenues per 1 person employed and gross turnover profitability indicator.....</i>	<i>23</i>
4. Sprzedaż detaliczna, hurtowa i produkcja budowlano-montażowa w przychodach mikroprzedsiębiorstw	24
4. <i>Retail sale, wholesale and construction and assembly production in revenues of microenterprises .....</i>	<i>24</i>
5. Struktura mikroprzedsiębiorstw i pracujących według sekcji PKD w 2017 r.	26
5. <i>Structure of microenterprises and persons employed by NACE section in 2017.....</i>	<i>26</i>
6. Struktura przychodów i nakładów na rzeczowe aktywa trwale mikroprzedsiębiorstw według sekcji PKD w 2017 r.	27
6. <i>Structure of revenues and outlays on tangible fixed assets of microenterprises by NACE section in 2017 .....</i>	<i>27</i>
7. Struktura mikroprzedsiębiorstw według lat prowadzenia działalności gospodarczej oraz sekcji PKD w 2017 r.	29
7. <i>Structure of microenterprises by years of conducting economic activity and NACE section in 2017 .....</i>	<i>29</i>
8. Struktura mikroprzedsiębiorstw według liczby pracujących w głównym miejscu pracy oraz sekcji PKD w 2017 r.	31
8. <i>Structure of microenterprises by number of persons employed in the main workplace and NACE section in 2017 .....</i>	<i>31</i>
9. Mikroprzedsiębiorstwa na 100 tys. ludności według sekcji PKD w 2017 r.	32
9. <i>Microenterprises per 100 thous. population by NACE section in 2017.....</i>	<i>32</i>
10. Pracujący na 1000 mikroprzedsiębiorstw według sekcji PKD w 2017 r.	33
10. <i>Persons employed per 1000 microenterprises by NACE section in 2017 .....</i>	<i>33</i>
11. Miesięczne przychody na 1 pracującego według sekcji PKD w 2017 r.	35
11. <i>Monthly revenues per 1 person employed by NACE section in 2017 .....</i>	<i>35</i>
12. Struktura mikroprzedsiębiorstw i pracujących według województw w 2017 r.	37
12. <i>Structure of microenterprises and persons employed by voivodship in 2017.....</i>	<i>37</i>
13. Struktura przychodów i nakładów na rzeczowe aktywa trwale mikroprzedsiębiorstw według województw w 2017 r.	39
13. <i>Structure of revenues and outlays on tangible fixed assets of microenterprises by voivodship in 2017 .....</i>	<i>39</i>

14. Struktura sprzedaży detalicznej i hurtowej według województw w 2017 r.	40
14. <i>Structure of retail sale and wholesale by voivodship in 2017</i>	40
15. Struktura produkcji budowlano-montażowej według województw w 2017 r.	40
15. <i>Structure of construction and assembly production by voivodship in 2017</i>	40
16. Mikroprzedsiębiorstwa na 100 tys. ludności i pracujący na 1000 mikroprzedsiębiorstw według województw w 2017 r.	41
16. <i>Microenterprises per 100 thous. population and persons employed per 1000 microenterprises by voivodship in 2017</i>	41
17. Miesięczne wynagrodzenie brutto na 1 zatrudnionego i miesięczne przychody na 1 pracującego w mikroprzedsiębiorstwach według województw w 2017 r.	42
17. <i>Monthly gross wages and salaries per 1 paid employee and monthly revenues per 1 person employed in microenterprises by voivodship in 2017</i>	42
18. Wskaźnik rentowności obrotu brutto i nadwyżka przychodów nad kosztami na 1 mikroprzedsiębiorstwo według województw w 2017 r.	43
18. <i>Gross turnover profitability indicator and excess of revenues over costs per 1 microenterprise by voivodship in 2017</i>	43
19. Sprzedaż detaliczna, hurtowa i produkcja budowlano-montażowa w przychodach mikroprzedsiębiorstw według województw w 2017 r.	43
19. <i>Retail sale, wholesale, construction and assembly production in revenues of microenterprises by voivodship in 2017</i>	43

Spis map

List of maps

1. Mikroprzedsiębiorstwa na 100 tys. ludności w 2017 r.	68
1. <i>Microenterprises per 100 thous. population in 2017</i>	68
2. Pracujący na 1000 mikroprzedsiębiorstw w 2017 r. (stan w dniu 31 XII)	68
2. <i>Persons employed per 1000 microenterprises in 2017 (as of 31 XII)</i>	68
3. Przeciętne zatrudnienie na 1000 mikroprzedsiębiorstw w 2017 r.	69
3. <i>Average paid employment per 1000 microenterprises in 2017</i>	69
4. Miesięczne wynagrodzenie brutto na 1 zatrudnionego w 2017 r.	69
4. <i>Monthly gross wages and salaries per 1 paid employee in 2017</i>	69
5. Miesięczne przychody na 1 pracującego w 2017 r.	70
5. <i>Monthly revenues per 1 person employed in 2017</i>	70
6. Wskaźnik rentowności obrotu brutto w 2017 r.	70
6. <i>Gross turnover profitability indicator in 2017</i>	70
7. Nadwyżka przychodów nad kosztami na 1 mikroprzedsiębiorstwo w 2017 r.	71
7. <i>Excess of revenues over costs per 1 microenterprise in 2017</i>	71
8. Udział sprzedaży detalicznej w przychodach w 2017 r.	71
8. <i>The share of retail sale in revenues in 2017</i>	71
9. Udział sprzedaży hurtowej w przychodach w 2017 r.	72
9. <i>The share of wholesale in revenues in 2017</i>	72
10. Udział produkcji budowlano-montażowej w przychodach w 2017 r.	72
10. <i>The share of construction and assembly production in revenues in 2017</i>	72

Objaśnienia znaków umownych i ważniejsze skróty

Symbols and main abbreviations

Znaki umowne

Symbols

Symbol <i>Symbol</i>	Opis <i>Description</i>
Kreska (-)	zjawisko nie wystąpiło <i>magnitude zero</i>
Zero: (0)	zjawisko istniało w wielkości mniejszej od 0,05 <i>magnitude not zero, but less than 0.05 of a unit</i>
Znak x	wypełnienie pozycji jest niemożliwe lub niecelowe <i>not applicable</i>
„W tym” <i>“Of which”</i>	oznacza, że nie podaje się wszystkich składników sumy <i>indicates that not all elements of the sum are given</i>

Skróty

Abbreviations

Skrót <i>Abbreviation</i>	Znaczenie <i>Meaning</i>
tys. <i>thous.</i>	tysiąc <i>thousand</i>
mln <i>mln</i>	milion <i>million</i>
mld <i>bn</i>	miliard <i>bilion</i>
PKD	Polska Klasyfikacja Działalności <i>Polish Classification of Activity</i>
NACE	<i>Statistical classification of economic activities in the European Community</i>

Skróty i pełne nazwy według PKD 2007 stosowane w publikacji

Abbreviations and full names according to NACE Rev. 2 used in the publication

Skrót <i>Abbreviation</i>	Pełna nazwa <i>Full name</i>
- -	Rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo <i>Agriculture, forestry and fishing</i>
- -	Górnictwo i wydobywanie <i>Mining and quarrying</i>
- -	Przetwórstwo przemysłowe <i>Manufacturing</i>
Wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz, parę wodną, gorącą wodę <i>Electricity, gas, steam and air conditioning supply</i>	Wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz, parę wodną, gorącą wodę i powietrze do układów klimatyzacyjnych <i>Electricity, gas steam and air conditioning supply</i>
Dostawa wody; gospodarowanie ściekami i odpadami, rekultywacja <i>Water supply; sewerage, waste management and remediation activities</i>	Dostawa wody; gospodarowanie ściekami i odpadami oraz działalność związana z rekultywacją <i>Water supply; sewerage, waste management and remediation activities</i>
- -	Budownictwo <i>Construction</i>
Handel; naprawa pojazdów samochodowych <i>Trade; repair of motor vehicles</i>	Handel hurtowy i detaliczny; naprawa pojazdów samochodowych, włączając motocykle <i>Wholesale and retail trade; repair of motor vehicles, including motorcycles</i>
- -	Transport i gospodarka magazynowa <i>Transportation and storage</i>
Zakwaterowanie i gastronomia <i>Accommodation and catering</i>	Działalność związana z zakwaterowaniem i usługami gastronomicznymi <i>Accommodation and food service activities</i>
- -	Informacja i komunikacja <i>Information and communication</i>
- -	Działalność finansowa i ubezpieczeniowa <i>Financial and insurance activities</i>
Obsługa rynku nieruchomości -	Działalność związana z obsługą rynku nieruchomości <i>Real estate activities</i>
- -	Działalność profesjonalna, naukowa i techniczna <i>Professional, scientific and technical activities</i>

Skrót <i>Abbreviation</i>	Pełna nazwa <i>Full name</i>
Administrowanie i działalność wspierająca -	Działalność w zakresie usług administrowania i działalność wspierająca <i>Administrative and support service activities</i>
- -	Edukacja <i>Education</i>
- -	Opieka zdrowotna i pomoc społeczna <i>Human health and social work activities</i>
Kultura, rozrywka i rekreacja -	Działalność związana z kulturą, rozrywką i rekreacją <i>Arts, entertainment and recreation</i>
- -	Pozostała działalność usługowa <i>Other service activities</i>

Synteza

W 2017 r. w Polsce liczba mikroprzedsiębiorstw wyniosła 2 073,6 tys. i w stosunku do roku poprzedniego wzrosła o 69,6 tys. jednostek, tj. o 3,5%. Analizując zbiorowość przedsiębiorstw do 9 osób pracujących w latach 2013-2017 zaobserwowano, że ich liczba z roku na rok systematycznie wzrastała – średnio o 4,3%. Średnia roczna liczba jednostek w latach 2013-2017 wyniosła 1 912,7 tys.

Liczba osób pracujących w mikroprzedsiębiorstwach w 2017 r. wyniosła 4 089,8 tys., a zatem wzrosła w stosunku do roku poprzedniego o 132,6 tys. osób, tj. o 3,4%. Większa liczba mikroprzedsiębiorstw prowadzących działalność gospodarczą przekładała się na większą liczbę osób pracujących w tych jednostkach w całym analizowanym okresie (2013-2017) – średniorocznie omawiany wzrost kształtował się na poziomie 4,4%. Średnia roczna liczba osób pracujących w mikroprzedsiębiorstwach w latach 2013-2017 wyniosła 3 764,5 tys.

W latach 2013-2017 występował systematyczny wzrost zarówno przychodów ogółem, jak i kosztów ogółem mikroprzedsiębiorstw. Średnie roczne przychody mikroprzedsiębiorstw w analizowanym okresie kształtowały się na poziomie 973,9 mld zł, a średnie roczne koszty wyniosły 854,2 mld zł. Wskaźnik poziomu kosztów w latach 2013-2017 wahał się od 87,2% (2015 r.) do 88,3% (2013 r.). Średnioroczna dynamika przychodów wyniosła 107,5, a kosztów 107,2.

W 2017 r. najwięcej jednostek o liczbie pracujących do 9 osób (1 124,2 tys. tj. 54,2% wszystkich mikroprzedsiębiorstw) prowadziło działalność gospodarczą w zakresie usług¹. Pozostałe, znaczące pod względem liczby mikroprzedsiębiorstw sekcje PKD to: handel; naprawa pojazdów samochodowych – 479,1 tys. jednostek (23,1%) oraz budownictwo – 273,2 tys. jednostek (13,2%). W 2017 r. wyżej wymienione sekcje PKD skupiały łącznie 1 876,4 tys. jednostek, które stanowiły 90,5% ogółu mikroprzedsiębiorstw.

Analizując stan oraz strukturę osób pracujących w mikroprzedsiębiorstwach według sekcji PKD w 2017 r. zaobserwowano, że najwięcej osób pracowało w sektorze usług – 1 949,9 tys. osób (47,7%) oraz w sekcjach: handel; naprawa pojazdów samochodowych – 1 110,9 tys. osób (27,2%) oraz budownictwo – 552,9 tys. osób (13,5%). W 2017 r. wyżej wymienione sekcje PKD skupiały łącznie 3 613,6 tys. osób, tj. 88,4% pracujących ogółem w mikroprzedsiębiorstwach.

Liczba mikroprzedsiębiorstw przypadających na 100 tys. ludności w Polsce w 2017 r. była najwyższa w sekcjach: handel; naprawa pojazdów samochodowych (1 247 jednostek na 100 tys. ludności), działalność profesjonalna, naukowa i techniczna (711 jednostek na 100 tys. ludności) oraz budownictwo (711 jednostki na 100 tys. ludności), a najniższa w sekcji rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo (25 jednostek na 100 tys. ludności). W 2016 r. wskaźnik natężenia mikroprzedsiębiorstw w podanych wyżej sekcjach PKD wyniósł odpowiednio: 1 251, 687, 664 oraz 24 jednostki. W skali całego kraju wartość omawianego wskaźnika w 2017 r. wyniosła 5 397 jednostek na 100 tys. ludności wobec 5 215 w roku 2016.

Sekcjami PKD o najwyższej liczbie pracujących w przeliczeniu na 1000 mikroprzedsiębiorstw w 2017 r. były²: zakwaterowanie i gastronomia (2 971 osób), przetwórstwo przemysłowe (2 415 osób)³ oraz handel; naprawa pojazdów samochodowych (2 319 osób) – nie były to jednak sekcje z największym udziałem osób pracujących, choć razem skupiały 41,5% pracujących ogółem w mikroprzedsiębiorstwach.

¹ Zob. przypis 14.

² Zob. przypis 16.

³ Zob. przypis 17.

Wskaźnik rentowności obrotu brutto dla wszystkich mikroprzedsiębiorstw prowadzących działalność gospodarczą w 2017 r. wyniósł 12,6% i był wyższy niż w 2016 r. (11,9%). Najwyższą wartość tego wskaźnika odnotowano⁴: w budownictwie – 19,3%, w sektorze usług – 16,9% oraz w przemyśle⁵ – 14,1%, a w stosunku do roku poprzedniego była to zmiana odpowiednio o +1,8 p. proc., +0,9 p. proc. oraz -0,7 p. proc. Spośród mikroprzedsiębiorstw usługowych najwyższy wskaźnik rentowności obrotu brutto odnotowano w jednostkach prowadzących działalność gospodarczą w zakresie: opieki zdrowotnej i pomocy społecznej 41,3% (-3,5 p. proc.), działalności profesjonalnej, naukowej i technicznej 29,5% (+0,9 p. proc.) oraz edukacji 26,9% (+5,9 p. proc.). Najniższą wartość nadwyżki przychodów nad kosztami w przychodach odnotowano wśród mikroprzedsiębiorstw z sekcji obsługa rynku nieruchomości 2,9% (+0,7 p. proc.).

W przypadku nadwyżki przychodów ogółem nad kosztami ogółem przypadającej na 1 mikroprzedsiębiorstwo w 2017 r. dominowały jednostki z sekcji⁶ budownictwo (83 334 zł). Najniższą wartość wskaźnika występowała w sektorze usług (63 169 zł), przy czym wewnątrz tego sektora wartość omawianego wskaźnika była mocno zróżnicowana – od 23 919 zł dla mikroprzedsiębiorstw z sekcji obsługa rynku nieruchomości do 81 963 zł dla przedsiębiorstw z sekcji działalność profesjonalna, naukowa i techniczna. Średnia wartość nadwyżki przychodów nad kosztami przypadającej na 1 mikroprzedsiębiorstwo w skali całego kraju w 2017 r. wyniosła 68 354 zł i była wyższa w stosunku do roku poprzedniego, kiedy wyniosła 62 319 zł.

Spośród 2 073,6 tys. mikroprzedsiębiorstw funkcjonujących w Polsce w 2017 r. najwięcej, tj. 19,0% (394,9 tys.) miało siedzibę na terenie województwa mazowieckiego, dalsze 10,9% (226,6 tys.) na terenie województwa śląskiego, a kolejne 10,2% (211,6 tys.) na terenie województwa wielkopolskiego. Najmniej jednostek o liczbie pracujących do 9 osób miało siedzibę w województwach: lubuskim i podlaskim (po 2,4%) oraz opolskim (2,1%) – łącznie 141,2 tys. mikroprzedsiębiorstw.

Spośród ogółu pracujących (4 089,8 tys. osób) największy odsetek odnotowano w mikroprzedsiębiorstwach mających siedzibę w województwie: mazowieckim (18,9%, tj. 773,7 tys.), śląskim (11,6%, tj. 473,7 tys.) oraz wielkopolskim (10,7%, tj. 439,5 tys.). Natomiast województwa: lubuskie oraz świętokrzyskie (po 2,4%), podlaskie (2,2%) i opolskie (2,1%) charakteryzowały się najmniejszą liczbą pracujących ogółem – łącznie 370,3 tys. osób.

Największą część przychodów jednostek o liczbie pracujących do 9 osób wypracowały mikroprzedsiębiorstwa województwa mazowieckiego 24,1% (271,4 mld zł), śląskiego 11,5% (129,8 mld zł) oraz wielkopolskiego 9,9% (110,7 mld zł). Jednostki z trzech wyżej wymienionych województw uzyskały łącznie 45,6% przychodów mikroprzedsiębiorstw ogółem, które w skali całego kraju kształtowały się na poziomie 1 122,7 mld zł.

Największy udział w generowaniu zarówno sprzedaży detalicznej, hurtowej, jak i produkcji budowlano-montażowej miały jednostki z województwa mazowieckiego, które wypracowały odpowiednio: 19,8% (42,2 mld zł) sprzedaży detalicznej ogółem, 26,7% (81,0 mld zł) sprzedaży hurtowej ogółem oraz 22,4% (22,5 mld zł) produkcji budowlano-montażowej ogółem. Najmniejszy udział w sprzedaży detalicznej osiągnęły jednostki o liczbie pracujących do 9 osób z województwa opolskiego 2,2% (4,7 mld zł), w zakresie sprzedaży hurtowej ogółem mikroprzedsiębiorstwa z województwa warmińsko-mazurskiego 1,6% (5,0 mld zł), a pod względem produkcji budowlano-montażowej ogółem jednostki z województwa opolskiego 1,6% (1,6 mld zł).

⁴ Zob. przypis 18.

⁵ Zob. przypis 15.

⁶ Zob. przypis 19.

Wskaźnik natężenia mikroprzedsiębiorstw w poszczególnych województwach w 2017 r. wahał się od 3 934 jednostek na 100 tys. ludności w województwie podkarpackim do 7 350 jednostek na 100 tys. ludności w województwie mazowieckim.

Najwyższą wartość wskaźnika miesięcznych przychodów na 1 pracującego miały jednostki z województwa mazowieckiego (30 794 zł), a najniższą z województwa warmińsko-mazurskiego (19 160 zł).

W zakresie sprzedaży detalicznej wyróżniały się mikroprzedsiębiorstwa z województwa warmińsko-mazurskiego, dla których udział sprzedaży detalicznej w przychodach ogółem wyniósł 24,4%, a najniższa wartość omawianego wskaźnika wystąpiła wśród jednostek z województwa dolnośląskiego – 13,3%.

Pod względem sprzedaży hurtowej dominowały jednostki o liczbie pracujących do 9 osób z województwa wielkopolskiego, łódzkiego i mazowieckiego, dla których udział sprzedaży hurtowej w przychodach wyniósł odpowiednio 28,2%, 26,9% i 25,9%.

Biorąc pod uwagę produkcję budowlano-montażową na tle mikroprzedsiębiorstw z poszczególnych województw wyróżniały się jednostki o liczbie pracujących do 9 osób z województwa pomorskiego, podkarpackiego i świętokrzyskiego, które miały największy udział tego rodzaju produkcji w przychodach – od 10,5% do 12,8%.

Executive summary

In 2017 the number of microenterprises in Poland amounted to 2 073.6 thousand, which is an increase of 69.6 thousand units (i.e. 3.5%) compared to previous year. Analysis of the group of enterprises up to 9 persons employed in the period (2013-2017) indicates a systematic increase in the number of microenterprises – average about 4.3%. The average annual number of units in 2013-2017 was 1 912.7 thousand.

The number of people working in microenterprises in 2017 amounted to 4 089.8 which is an increase of 132.6 thousand persons (i.e. 3.4%) in relation to the previous year. A higher number of microenterprises conducting business activity translated into a higher number of people working in these units through the analysed period (2013-2017) - the average annual growth was 4.4%. The average annual number of persons employed in microenterprises in 2013-2017 amounted to 3 864.5 thousand.

In 2013-2017, there was a systematic increase in both revenues and costs of microenterprises. The average annual revenues of microenterprises in the described period amounted to 973.9 billion zł, and the average annual costs amounted to 854.2 billion zł. Cost level indicator in 2013-2017 ranged from 87.2% (2015) to 88.3% (2013). The average annual growth rate of revenues was 107.5 and growth rate of costs amounted to 107.2.

In 2017 most of the units with up to 9 persons employed (1 124.5 thousand, i.e. 54.2 % of all microenterprises) conducted activity in the field of services⁷. Other NACE sections, significant in the number of microenterprises were: trade; repair of motor vehicles – 479.1 thousand units (23.1%) and construction – 273.2 thousand units (13.2%). In 2017 to the above mentioned sections of NACE belonged a total of 1 876.4 thousand units, which accounted for 90.5% of all microenterprises.

Analyzing condition and structure of all persons employed in microenterprises according to NACE sections in 2017 it has been observed that most persons worked in the services sector – 1 949.9 thousand persons (47.7%) and in following NACE sections: trade; repair of motor vehicles – 1 110.9 thousand persons (27.2%) and construction – 552.9 thousand persons (13.5%). In 2017 the above mentioned NACE groups accounted together for 3 613.6 thousand persons (i.e. 88.4% of all persons employed in microenterprises).

The number of microenterprises per 100 thousand population in Poland in 2017 was the highest in the sections: trade; repair of motor vehicles (1 247 units per 100 thousand population), professional, scientific and technical activities (711 units) and construction (711 units), and the lowest in agriculture, forestry and fishing (25 units). In 2016 the number of microenterprises per 100 thousand population in the above mentioned NACE sections was respectively: 1 251, 687, 664 and 24 units. On the country level the value of this indicator in 2017 amounted to 5 397 units per 100 thousand population towards 5 215 in 2016 .

NACE sections with the highest number of persons employed per 1000 microenterprises in 2017 were⁸: accommodation and catering (2 971 persons employed), industry (2 415)⁹ and trade; repair of motor vehicles (2 319). However above mentioned sections concentrated together 42.2% of all persons employed in microenterprises, although they were not the sections with the largest share of persons employed.

The gross turnover profitability rate of all microenterprises conducted activity in Poland in 2017 amounted to 12.6% and was higher than in 2016 (11.9%). The highest values of this indicator was observed in microenterprises conducting activity in the following areas¹⁰: construction – 19.3%, services – 16.9% and industry¹¹ – 14.1%, in relation to the previous year it was accordingly a change of +1,8 p.p., +0,9 p.p. and -0,7 p.p.

---

⁷ See footnote 14.

⁸ See footnote 16.

⁹ See footnote 17.

¹⁰ See footnote 18.

¹¹ See footnote 15.

Among the microenterprises from the services sector the highest gross turnover profitability rate was recorded in units conducting business activity in the field of: health care and social work activities 41.3% (-3.5 p.p.), professional, scientific and technical activities 29.5% (+0.9 p.p.) and education 26.9% (+5.9 p.p.). The lowest value of this indicator was observed among microenterprises conducting real estate activities 2.9% (+0.7%).

The highest excess of revenues over costs per 1 microenterprise in 2017 was observed in entities conducting activity in the area¹² of construction (83 334 zł) and the lowest value of this indicator was observed in the services sector (63 169 zł), while within this sector, the value of the indicator was highly diversified – from the 23 919 among microenterprises conducting real estate activities to 81 963 zł in units conducting business activity in the field of professional, scientific and technical activities. The average excess of revenues over costs per 1 microenterprise on the country level in 2017 was 68 354 zł and was higher than a year before, when amounted to 62 319 zł.

Among the 2 073.6 thousand microenterprises in Poland in 2017 the most were located in mazowieckie voivodship (19.0%, i.e. 394.9 thousand units), śląskie (10.9%, i.e. 226.6 thousand) and wielkopolskie (10.2%, i.e. 211.6 thousand). The least units with up to 9 persons employed had their headquarters in lubuskie, podlaskie (2.4% each) and opolskie (2.1%) – together 141.2 thousand microenterprises.

Among the 4 089.8 thousand of persons employed the largest share has been observed in microenterprises located in mazowieckie voivodship (18.9%, i.e. 773.7 thousand), śląskie (11.6%, i.e. 473.7 thousand) and wielkopolskie (10.7%, i.e. 439.5 thousand). While lubuskie and świętokrzyskie (2.4% each), podlaskie (2.2%) and opolskie (2.1%) had the lowest number of persons employed – a total of 370.3 thousand persons.

The largest share of revenues was generated by microenterprises located in mazowieckie voivodship (24.1%, i.e. 271.4 billion zł), śląskie (11.5%, i.e. 129.8 billion zł) and wielkopolskie (9.9%, i.e. 110.7 billion zł). The units of these three voivodships generated a total of 45.6% (1 122.7 billion zł) of surveyed enterprises' revenues.

The largest share in generating retail sales, wholesale, and construction and assembly production had units from mazowieckie voivodship, which incurred 19.8% (42.2 billion zł) of total retail sales, 26.7% (81.0 billion zł) of total wholesale and 22.4% (22.5 billion zł) of total construction and assembly production. The smallest share: in retail sales 2.2% (i.e. 4.7 billion zł) was recorded in enterprises located in opolskie voivodship, in wholesale 1.6% (i.e. 5.0 billion zł) in warmińsko-mazurskie voivodship and in construction and assembly production in all microenterprises 1.6% (1.6 billion zł) in opolskie voivodship.

The amount of microenterprises per 100 thousand population in 2017 ranged from 3 934 units per 100 thousand population in podkarpackie voivodship to 7 350 units in mazowieckie voivodship.

The highest monthly revenues per 1 person employed had units from mazowieckie voivodship (30 794 zł) and the lowest from warmińsko-mazurskie voivodship (19 160 zł).

Regarding the retail sale, microenterprises located in warmińsko-mazurskie voivodship were highly noticeable, with the 24.4% share of retail sales in revenues. The lowest share of discussed indicator was recorded in units from dolnośląskie voivodship – 13.3%.

The highest share of wholesale in revenues was recorded in the units with up to 9 persons employed from wielkopolskie, łódzkie and mazowieckie which incurred respectively 28.2%, 26.9% and 25.9%.

Units from pomorskie, podkarpackie and świętokrzyskie voivodship incurred the highest share of construction and assembly production in revenues – ranged from 10.5% to 12.8%.

---

¹² See footnote 19.

Rozdział 1.

Chapter 1.

Podstawowe dane o mikroprzedsiębiorstwach w latach 2013-2017

Basic data on microenterprises in 2013-2017

W 2017 r. w Polsce działalność gospodarczą prowadziło 2 073,6 tys. mikroprzedsiębiorstw¹³, to oznacza, że ich liczba wzrosła w stosunku do roku poprzedniego o 69,6 tys. jednostek (zob. tabl. 1). Analizując zbiorowość przedsiębiorstw do 9 osób pracujących w latach 2013-2017 zaobserwowano, że ich liczba z roku na rok systematycznie wzrastała – średnio o 4,3%. Średnia roczna liczba jednostek w latach 2013-2017 wyniosła 1 912,7 tys.

Tablica 1. Mikroprzedsiębiorstwa i pracujący
Table 1. Microenterprises and persons employed

Wyszczególnienie <i>Specification</i>	2013	2014	2015	2016	2017
Liczba mikroprzedsiębiorstw <i>Number of microenterprises</i>	1 754 389	1 826 302	1 905 020	2 004 047	2 073 621
Pracujący (stan w dniu 31 XII) <i>Persons employed (as of 31 XII)</i>	3 441 668	3 569 678	3 764 185	3 957 151	4 089 771

Liczba osób pracujących w mikroprzedsiębiorstwach w 2017 r. wyniosła 4 089,8 tys., a zatem wzrosła w stosunku do roku poprzedniego o 132,6 tys. osób. Większa liczba mikroprzedsiębiorstw prowadzących działalność gospodarczą przekładała się na większą liczbę osób pracujących w tych jednostkach w całym analizowanym okresie (2013-2017) – średniorocznie omawiany wzrost kształtował się na poziomie 4,4%. Średnia roczna liczba osób pracujących w mikroprzedsiębiorstwach w latach 2013-2017 wyniosła 3 764,5 tys.

Podsumowując zmiany w zakresie liczby jednostek i pracujących należy zauważyć, że ich wzrost w 2017 r. w stosunku do roku poprzedniego (odpowiednio o 3,5% i o 3,4%) był najniższy w całym analizowanym okresie.

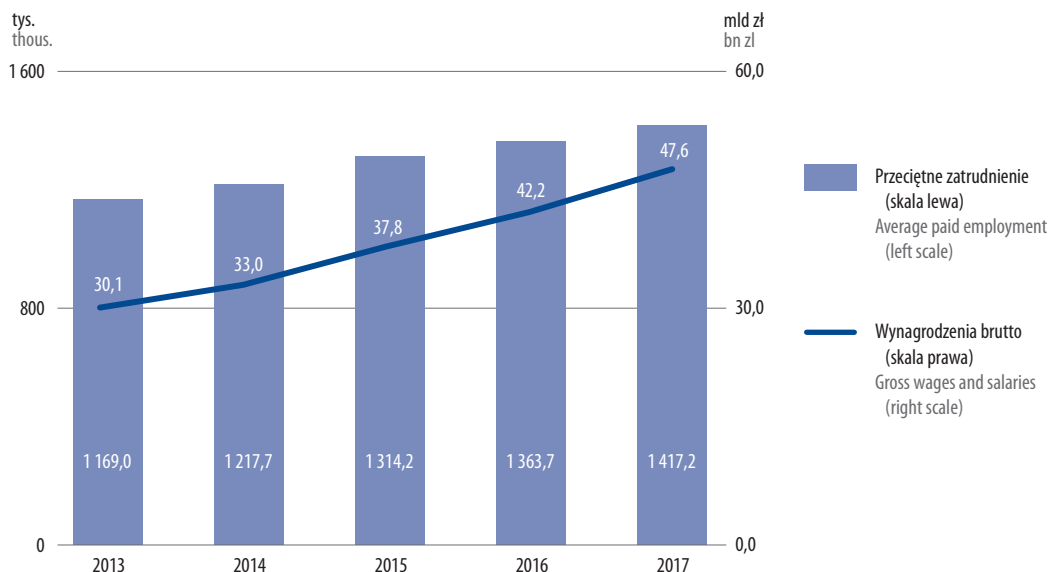
Zmiany w zakresie przeciętnej liczby osób zatrudnionych w mikroprzedsiębiorstwach w analizowanym okresie kształtowały się podobnie jak w przypadku liczby osób pracujących. W latach 2014-2017 obserwowano wzrost przeciętnego zatrudnienia w stosunku do roku poprzedniego odpowiednio o 4,2%, 7,9%, 3,8% i 3,9%. Jedynie w 2016 r. przyrost liczby zatrudnionych był mniejszy niż pracujących (3,8% wobec 5,1%). Przeciętna liczba zatrudnionych w mikroprzedsiębiorstwach w latach 2013-2017 kształtowała się na poziomie 1 296,4 tys. osób.

¹³ W polskiej statystyce publicznej, zgodnie z obowiązującymi zasadami w statystyce europejskiej, za mikroprzedsiębiorstwo uważa się przedsiębiorstwo o liczbie pracujących do 9 osób. Dane prezentowane w niniejszej publikacji dotyczą wszystkich badanych sekcji PKD (łącznie z sekcją A i K) – patrz uwagi metodologiczne.

Kwota wynagrodzeń brutto w jednostkach do 9 osób pracujących w latach 2013-2017 wzrosła z 30,1 mld zł do 47,6 mld zł (zob. wyk. 1), tj. odpowiednio o 9,6%, 14,7%, 11,5% i 12,9% w stosunku rocznym – średnioroczny wzrost w tym okresie wyniósł 12,2%. Udział wynagrodzeń brutto w przychodach ogółem w 2013 r. wyniósł 3,6%, a w kolejnych latach systematycznie wzrastał – w 2017 r. wyniósł 4,2%.

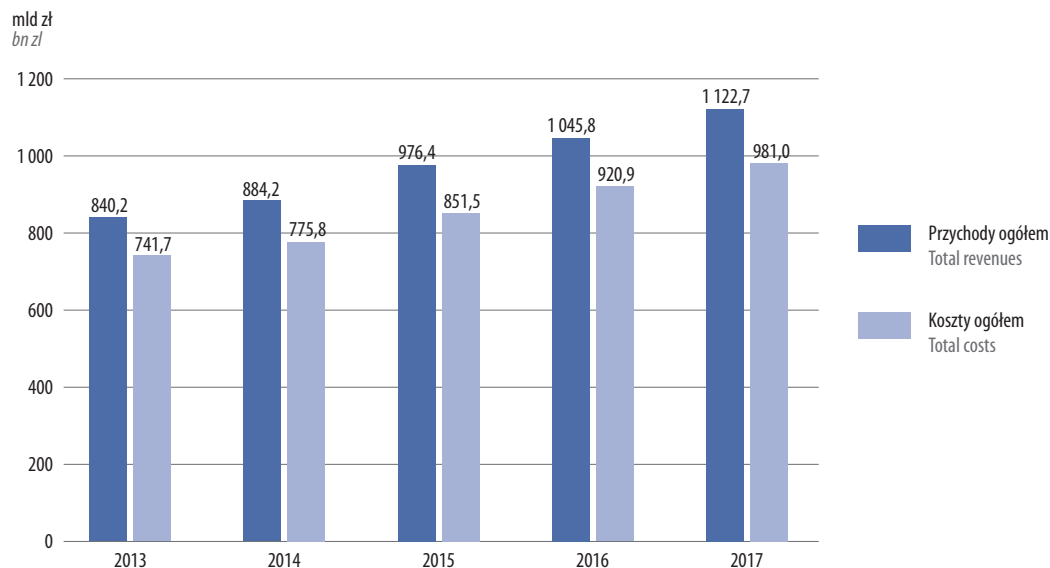
Wykres 1. Przeciętne zatrudnienie, wynagrodzenia brutto

Chart 1. Average paid employment, gross wages and salaries

Wykres 2. Przychody i koszty ogółem

Chart 2. Total revenues and total costs

W latach 2013-2017 występował systematyczny wzrost zarówno przychodów ogółem, jak i kosztów ogółem mikroprzedsiębiorstw (zob. wyk. 2). Średnie roczne przychody mikroprzedsiębiorstw w analizowanym okresie kształtowały się na poziomie 973,9 mld zł, a średnie roczne koszty wyniosły

854,2 mld zł. Wskaźnik poziomu kosztów w latach 2013-2017 wahał się od 87,2% (2015 r.) do 88,3% (2013 r.). Średnioroczna dynamika przychodów wyniosła 107,5, a kosztów 107,2.

Tablica 2. Sprzedaż detaliczna i hurtowa, produkcja budowlano-montażowa
Table 2. Retail sale and wholesale, construction and assembly production

Wyszczególnienie Specification	2013	2014	2015	2016	2017
Sprzedaż detaliczna w tys. zł Retail sale in thous. zł	184 058 210	185 762 202	194 643 440	203 750 202	213 458 829
Sprzedaż hurtowa w tys. zł Wholesale in thous. zł	232 477 637	234 620 592	247 473 053	265 394 968	303 628 393
Produkcja budowlano-montażowa w tys. zł Construction and assembly produc- tion in thous. zł	73 205 132	77 370 091	82 665 084	89 747 937	100 178 417

Analiza działalności gospodarczej mikroprzedsiębiorstw w zakresie wartości sprzedaży detalicznej w Polsce wskazała na jej systematyczny wzrost w latach 2013-2017 (zob. tabl. 2). Jej największy wzrost (na poziomie 4,8% w stosunku do roku poprzedniego) odnotowano w 2015 r. i 2017 r. W całym analizowanym okresie średnia roczna wartość sprzedaży detalicznej wyniosła 196,3 mld zł, a średnioroczna dynamika wartości sprzedaży detalicznej wyniosła 103,8 (wzrost o 3,8%).

Wartość sprzedaży hurtowej mikroprzedsiębiorstw w Polsce systematycznie wzrastała w badanym okresie. Średnia wartość sprzedaży hurtowej w latach 2013-2017 kształtowała się na poziomie 256,7 mld zł, a średnioroczna dynamika wartości sprzedaży hurtowej wyniosła 106,9 (wzrost o 6,9%).

Analiza wyników mikroprzedsiębiorstw w zakresie produkcji budowlano-montażowej w Polsce wskazuje na wzrost jej wartości: o 5,7% w 2014 r., o 6,8% w 2015 r., o 8,6% w 2016 r. oraz o 11,6% w 2017 r. – w stosunku do roku poprzedniego. W całym badanym okresie średnioroczny wzrost wartości produkcji budowlano-montażowej wyniósł 8,2%. Średni poziom produkcji budowlano-montażowej mikroprzedsiębiorstw wyniósł 84,6 mld zł.

Tablica 3. Wartość brutto środków trwałych i nakłady na rzeczowe aktywa trwałe
Table 3. Gross value of fixed assets and outlays on tangible fixed assets

Wyszczególnienie Specification	2013	2014	2015	2016	2017
Wartość brutto środków trwałych w tys. zł Gross value of fixed assets in thous. zł	220 228 654	238 540 757	258 425 367	275 920 672	299 276 907
Nakłady na rzeczowe aktywa trwałe w tys. zł Outlays on tangible fixed assets in thous. zł	26 595 810	29 904 336	29 557 187	30 234 844	34 715 469

Wartość brutto środków trwałych w mikroprzedsiębiorstwach w poszczególnych latach badanego okresu regularnie wzrastała (zob. tabl. 3). W całym analizowanym okresie średnia roczna wartość brutto środków trwałych wyniosła 258,5 mld zł, a średnioroczna dynamika ich wartości kształtowała się na poziomie 108,0 (wzrost o 8,0%). Udział wartości brutto środków trwałych w przychodach wzrósł w latach 2013-2014 z 26,2% do 27,0%, w latach 2015-2016 obniżył się do poziomu odpowiednio 26,5% i 26,4%, by w roku 2017 ponownie wzrosnąć do 26,7%.

W badanym okresie średnio w skali roku wartość nakładów na rzeczowe aktywa trwałe (tj. łącznie nakładów inwestycyjnych i wydatków na zakup używanych środków trwałych) wyniosła 30,2 mld zł. W roku 2014 w stosunku do roku 2013 nastąpił znaczący wzrost nakładów na rzeczowe aktywa trwałe wynoszący 12,4%, w 2015 r. odnotowano spadek o 1,2%, a w 2016 r. i 2017 r. ponowny wzrost ich wartości, odpowiednio o 2,3% i 14,8%. W całym badanym okresie średnioroczna dynamika nakładów na rzeczowe aktywa trwałe wyniosła 106,9. Analizując wartość tych nakładów w stosunku do przychodów zaobserwowano, że ich udział wahał się w od 2,9% do 3,4%, przy czym wartość minimalną zanotowano w 2016 r., a wartość maksymalną w 2014 r.

Tablica 4. Wybrane wskaźniki działalności gospodarczej mikroprzedsiębiorstw
Table 4. Selected microenterprises' economic activity indicators

Wyszczególnienie <i>Specification</i>	2013	2014	2015	2016	2017
Mikroprzedsiębiorstwa na 100 tys. ludności <i>Microenterprises per 100 thous. population</i>	4 557	4 746	4 954	5 215	5 397
Pracujący (stan w dniu 31 XII) na 1000 mikroprzedsiębiorstw <i>Persons employed (as of 31 XII) per 1000 microenterprises</i>	1 962	1 955	1 976	1 975	1 972
Przeciętne zatrudnienie na 1000 mikroprzedsiębiorstw <i>Average paid employment per 1000 microenterprises</i>	666	667	690	680	683
Miesięczne wynagrodzenie brutto na 1 zatrudnionego w zł <i>Monthly gross wages and salaries per 1 paid employee in zł</i>	2 145	2 257	2 397	2 577	2 801

Liczba mikroprzedsiębiorstw w przeliczeniu na 100 tys. ludności w latach 2013-2017 kształtowała się na poziomie od 4 557 do 5 397 jednostek (zob. tabl. 4). Wzrost wartości wskaźnika natężenia mikroprzedsiębiorstw w całym analizowanym okresie wynika zarówno z rosnącej liczby przedsiębiorstw, jak i spadającej liczby ludności w Polsce.

W latach 2013-2017 z reguły występował spadek liczby osób pracujących w przeliczeniu na 1000 mikroprzedsiębiorstw – największy z 1 962 w 2013 r. do 1 955 w 2014 r. Jedynie w 2015 r. w stosunku do roku poprzedniego odnotowano wzrost wartości omawianego wskaźnika do 1 976 osób na skutek większego wzrostu liczby osób pracujących (z 3 569,7 tys. osób do 3 764,2 tys. osób) niż liczby mikroprzedsiębiorstw (z 1 826,3 tys. do 1 905,0 tys.). W analizowanym okresie występował naprzemienny wzrost i spadek wartości wskaźnika przeciętnej liczby zatrudnionych na 1000 mikroprzedsiębiorstw. W latach 2013-2017 jego wartość mieściła się w przedziale od 666 osób do 690 osób.

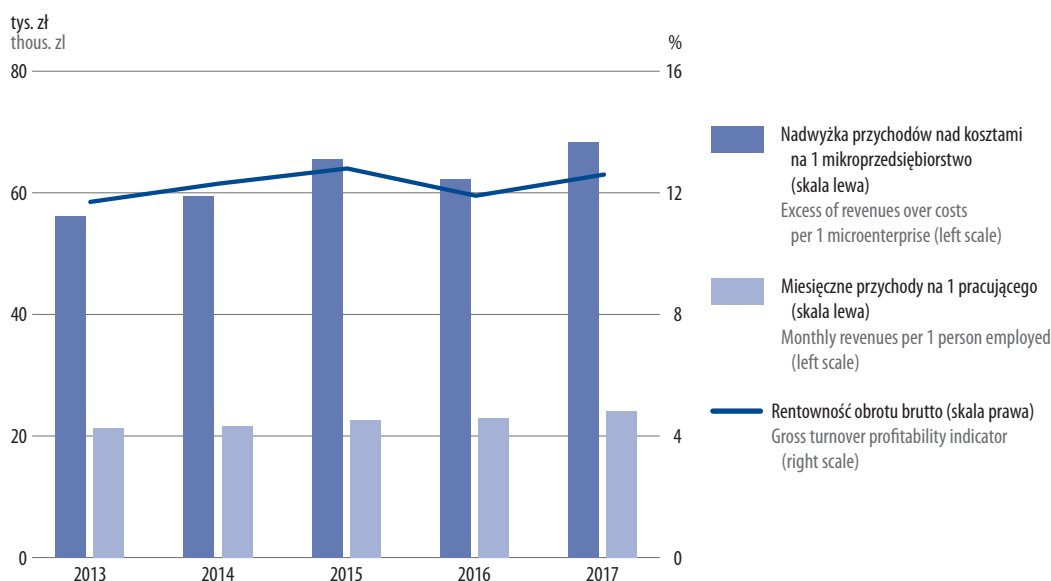
W całym badanym okresie zanotowano systematyczny wzrost miesięcznego wynagrodzenia brutto na 1 zatrudnionego (z 2 145 zł w 2013 r. do 2 801 zł w 2017 r.), na co wpływ miał większy wzrost wynagrodzeń niż liczby zatrudnionych.

Na wykresie 3 przedstawiono kolejne trzy wskaźniki: „nadwyżka przychodów nad kosztami na 1 mikroprzedsiębiorstwo”, „miesięczne przychody na 1 pracującego” oraz „rentowność obrotu brutto” – odnoszące się do finansowych aspektów działalności mikroprzedsiębiorstw.

Wykres 3. Nadwyżka przychodów nad kosztami na 1 mikroprzedsiębiorstwo, miesięczne przychody na 1 pracującego i wskaźnik rentowności obrotu brutto

Chart 3. Excess of revenues over costs per 1 microenterprise, monthly revenues per 1 person employed and gross turnover profitability indicator

W latach 2013-2017 nadwyżka przychodów nad kosztami na 1 mikroprzedsiębiorstwo systematycznie wzrastała z 56 118 zł do 68 354 zł. Było to spowodowane wyższym wzrostem przychodów nad kosztami – przy zwiększającej się liczbie jednostek. Wyjątkowy był rok 2016, w którym odnotowano spadek omawianego wskaźnika do 62 319 zł, na skutek wyższej dynamiki kosztów nad przychodami – przy dodatkowym wzroście liczby mikroprzedsiębiorstw.

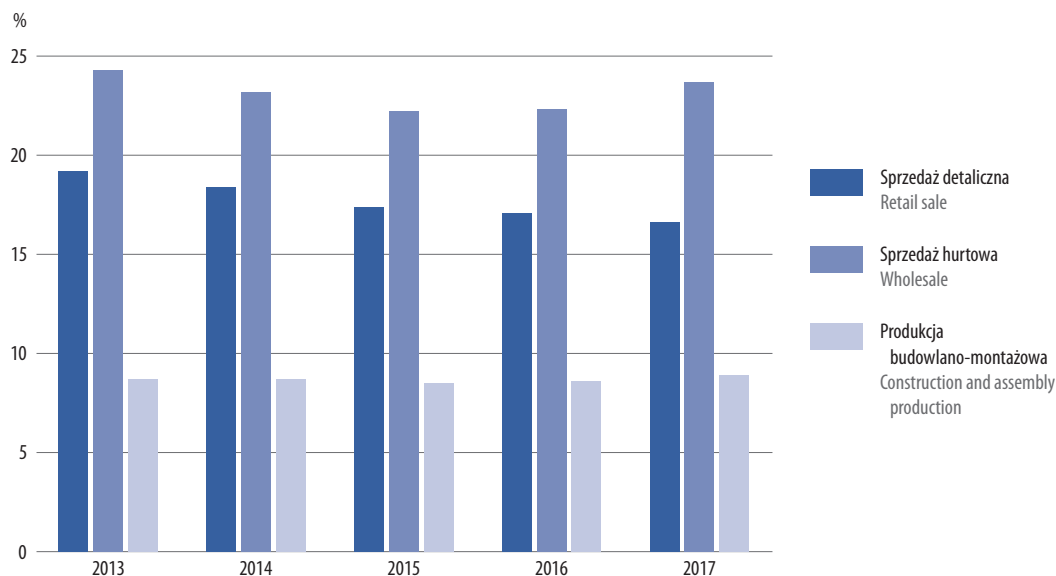
Podobna sytuacja występowała w przypadku wskaźnika rentowności obrotu brutto, który wzrastał w analizowanym okresie (z 11,7% do 12,6%), z wyjątkiem 2016 r. (spadek do 11,9%).

Wartość miesięcznych przychodów na 1 pracującego systematycznie wzrastała w całym badanym okresie (z 21 392 zł w 2013 r. do 24 055 zł 2017 r.).

Na wykresie 4 przedstawiono wartości trzech wskaźników działalności gospodarczej mikroprzedsiębiorstw dotyczących działalności handlowej i produkcji budowlano-montażowej.

Wykres 4. Sprzedaż detaliczna, hurtowa i produkcja budowlano-montażowa w przychodach mikroprzedsiębiorstw

Chart 4. Retail sale, wholesale and construction and assembly production in revenues of microenterprises

Udział sprzedaży detalicznej w przychodach ogółem w analizowanym okresie zmniejszył się z 19,2% w 2013 r. do 16,6% w 2017 r. Udział sprzedaży hurtowej w przychodach ogółem zmniejszył się w latach 2013-2015 (z 24,3% do 22,2%), a w 2017 r. wzrósł do 23,7%. Z kolei udział wartości produkcji budowlano-montażowej w przychodach ogółem w latach 2013-2015 zmniejszył się z 8,7% do 8,5%, a w 2017 r. wzrósł do 8,9%. Było to spowodowane wyższą dynamiką przychodów ogółem w 2015 r. oraz wyższą dynamiką produkcji budowlano-montażowej w latach 2016-2017.

Rozdział 2.

Chapter 2.

Wyniki badania mikroprzedsiębiorstw według sekcji PKD

Microenterprises survey results by NACE section

W 2017 r. najwięcej jednostek o liczbie pracujących do 9 osób (1 124,2 tys. tj. 54,2% wszystkich mikroprzedsiębiorstw) prowadziło działalność gospodarczą w zakresie usług¹⁴. Pozostałe, znaczące pod względem liczby mikroprzedsiębiorstw sekcje PKD to: handel; naprawa pojazdów samochodowych – 479,1 tys. jednostek (23,1%) oraz budownictwo – 273,2 tys. jednostek (13,2%). W 2017 r. wyżej wymienione sekcje PKD skupiały łącznie 1 876,4 tys. jednostek, które stanowiły 90,5% ogółu mikroprzedsiębiorstw.

Tablica 5. Podstawowe dane o mikroprzedsiębiorstwach według sekcji PKD w 2017 r.

Table 5. Basic data on microenterprises by NACE section in 2017

Wyszczególnienie <i>Specification</i>	Liczba mikro- przedsiębiorstw <i>Number of microenter-prises</i>	Pracujący ogółem ^a <i>Persons employed^a</i>	Przychody ogółem w mld zł <i>Total revenues in bn zł</i>	Nakłady na rzeczowe akty- wa trwałe w tys. zł <i>Outlays on tangible fixed assets in thous. zł</i>
OGÓŁEM TOTAL	2 073 621	4 089 771	1 122,7	34 715 469
Rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo <i>Agriculture, forestry and fishing</i>	9 438	22 573	3,4	215 615
Przemysł ¹⁵ (sekcje B-E) <i>Industry (B-E section)</i>	187 800	453 609	103,7	4 613 592
w tym przetwórstwo przemysłowe of which manufacturing	176 147	425 460	84,5	2 585 476
Budownictwo <i>Construction</i>	273 166	552 850	117,9	3 568 770
Handel; naprawa pojazdów samochodowych <i>Trade; repair of motor vehicles</i>	479 058	1 110 887	478,3	4 526 560
Usługi (sekcje H-S) <i>Services (H-S section)</i>	1 124 159	1 949 854	419,4	21 790 932

^a Stan w dniu 31 XII.
a As of 31 XII.

¹⁴ W niniejszej publikacji dokonano grupowania danych w stosunku do ogólnie przyjętych przekrojów klasyfikacyjnych ujmując pod pojęciem „usług” sekcje (H-S): H – transport i gospodarka magazynowa; I – zakwaterowanie i gastronomia; J – informacja i komunikacja; K – działalność finansowa i ubezpieczeniowa; L – obsługa rynku nieruchomości; M – działalność profesjonalna, naukowa i techniczna; N – administrowanie i działalność wspierająca; P – edukacja; Q – opieka zdrowotna i pomoc społeczna; R – kultura, rozrywka i rekreacja; S – pozostała działalność usługowa – patrz uwagi metodologiczne.

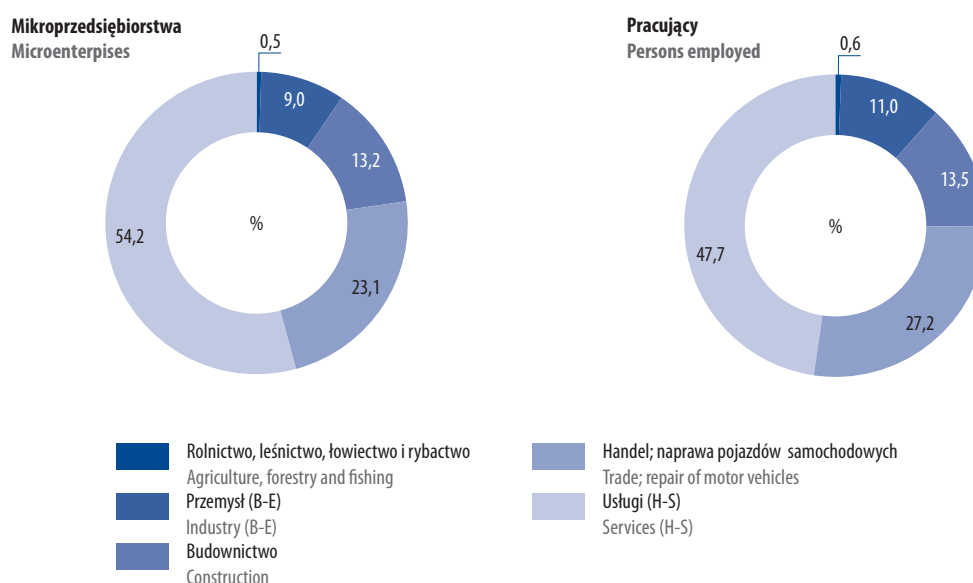
¹⁵ Pod pojęciem „przemysł” uwzględniono sekcje (B-E): B – górnictwo i wydobywanie; C – przetwórstwo przemysłowe, D – wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz, parę wodną, gorącą wodę; E – dostawa wody; gospodarowanie ściekami i odpadami, rekultywacja.

Łączna liczba jednostek aktywnych prowadzących działalność gospodarczą w 2017 r. wyniosła 2 073,6 tys. (zob. tabl. 5, wyk. 5). W stosunku do roku poprzedniego (2016 r.) w budownictwie odnotowano wzrost liczby jednostek o liczbie pracujących do 9 osób o 18,0 tys. (dynamika=107,1), w sektorze usług ich liczba zwiększyła się o 48,2 tys. (104,5), a w sekcji handel; naprawa pojazdów samochodowych zmniejszyła się o 1,6 tys. (99,7).

Analizując stan oraz strukturę osób pracujących w mikroprzedsiębiorstwach według sekcji PKD w 2017 r. zaobserwowano, że najwięcej osób pracowało w sektorze usług – 1 949,9 tys. osób (47,7%) oraz w sekcjach PKD: handel; naprawa pojazdów samochodowych – 1 110,9 tys. osób (27,2%) oraz budownictwo – 552,9 tys. osób (13,5%). W 2017 r. wyżej wymienione sekcje PKD skupiały łącznie 3 613,6 tys. osób, tj. 88,4% pracujących ogółem (zob. tabl. 5, wyk. 5).

Liczba pracujących ogółem w mikroprzedsiębiorstwach wyniosła 4 089,8 tys. osób. W stosunku do roku poprzedniego (2016 r.) największy wzrost liczby osób pracujących odnotowano w budownictwie – o 27,9 tys. (dynamika=105,3) oraz w sektorze usług – o 88,5 tys. (104,8), w sekcji handel; naprawa pojazdów samochodowych ich liczba zmniejszyła się o 1,8 tys. osób (99,8).

Wykres 5. Struktura mikroprzedsiębiorstw i pracujących według sekcji PKD w 2017 r.
Chart 5. Structure of microenterprises and persons employed by NACE section in 2017

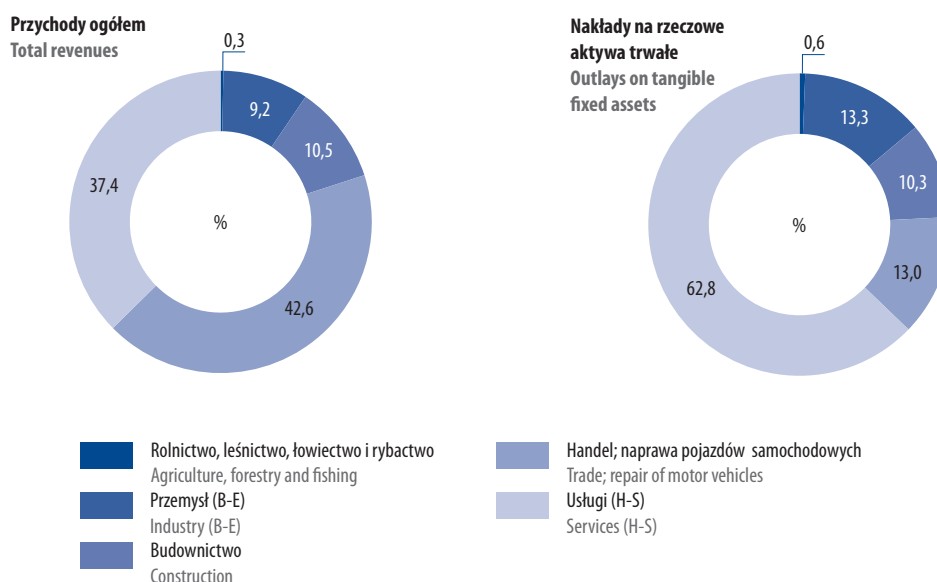

Przychody ogółem oraz nakłady na rzeczowe aktywa trwałe (tj. łącznie nakłady inwestycyjne i wydatki na zakup używanych środków trwałych) według rodzaju działalności gospodarczej przedstawia wykres 6. Dane te potwierdzają znaczenie i potencjał mikroprzedsiębiorstw prowadzących działalność gospodarczą w poszczególnych sekcjach PKD (zob. tabl. 5, wyk. 6).

Największą część przychodów jednostek o liczbie pracujących do 9 osób w 2017 r. (z kwoty 1 122,7 mld zł) generowały mikroprzedsiębiorstwa z sekcji handel; naprawa pojazdów samochodowych 42,6% (478,3 mld zł); w dalszej kolejności jednostki z sektora usług 37,4% (419,4 mld zł) oraz z sekcji budownictwo 10,5% (117,9 mld zł). Jednostki z wyżej wymienionych sekcji PKD oraz z sektora usług uzyskały łącznie 90,5% przychodów ogółem wszystkich mikroprzedsiębiorstw. Ponadto odnotowano wzrost przychodów ogółem w stosunku do roku poprzedniego – handel; naprawa pojazdów samochodowych (dynamika=110,6), budownictwo (106,9) oraz usługi (103,1).

Wykres 6. Struktura przychodów i nakładów na rzeczowe aktywa trwałe mikroprzedsiębiorstw według sekcji PKD w 2017 r.

Chart 6. Structure of revenues and outlays on tangible fixed assets of microenterprises by NACE section in 2017

Zestawiając łącznie informację o pracujących i przychodach dla mikroprzedsiębiorstw z poszczególnych sekcji PKD w 2017 r. należy zauważyć, że najwyższą efektywnością charakteryzowały się jednostki z sekcji działalność finansowa i ubezpieczeniowa – 2,4% pracujących ogółem przypadających na jednostki w tej sekcji wygenerowało 8,2% przychodów ogółem wszystkich mikroprzedsiębiorstw. Natomiast 27,2% pracujących ogółem w sekcji handel; naprawa pojazdów samochodowych uzyskało 42,6% przychodów mikroprzedsiębiorstw.

Wskaźnik poziomu kosztów mikroprzedsiębiorstw w 2017 r. wahał się od 58,7% w sekcji opieka zdrowotna i pomoc społeczna do 97,1% w sekcji obsługa rynku nieruchomości (udział kosztów w przychodach mikroprzedsiębiorstw w Polsce wyniósł 87,4%).

Pod względem nakładów na rzeczowe aktywa trwałe w 2017 r. największe znaczenie miały jednostki z sektora usług, których nakłady w wysokości 21,8 mld zł stanowiły aż 62,8% nakładów wszystkich mikroprzedsiębiorstw (34,7 mld zł). Drugie co do wielkości nakłady poniosły jednostki prowadzące działalność gospodarczą w przemyśle 4,6 mld zł (13,3%), a w dalszej kolejności jednostki funkcjonujące w sekcji handel; naprawa pojazdów samochodowych 4,5 mld zł (13,0%). W stosunku do roku 2016 największy wzrost nakładów na rzeczowe aktywa trwałe odnotowano w sekcji rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo (dynamika=162,7) oraz handel; naprawa pojazdów samochodowych (dynamika=126,6), natomiast w sekcji budownictwo nastąpił spadek wartości nakładów o 816,6 tys. zł (dynamika=81,4).

Porównując nakłady na rzeczowe aktywa trwałe do przychodów ogółem mikroprzedsiębiorstw zaobserwowano, że stosunkowo najwięcej na nakłady tj. 6,3% przychodów przeznaczyły jednostki z sekcji rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo. Udział nakładów w przychodach ogółem w sektorze usług wyniósł 5,2%, a w przemyśle 4,5%.

W tabelicy 6 zamieszczono dane o liczbie mikroprzedsiębiorstw według lat prowadzenia działalności gospodarczej i sekcji PKD w 2017 r. Pozwoliły one na analizę stanu i struktury jednostek o liczbie pracujących do 9 osób według sekcji PKD (struktura pionowa) i według lat prowadzenia działalności

gospodarczej (struktura pozioma), a także w obydwu tych przekrojach łącznie. Najmniej liczną grupę stanowiły mikroprzedsiębiorstwa z sekcji rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo, prowadzące działalność gospodarczą do 5 lat (730 jednostek) – ich udział wśród mikroprzedsiębiorstw ogółem wyniósł zaledwie 0,04%. W stosunku do roku 2016 liczebność tej grupy zwiększyła się jedynie o 2,6%, natomiast największy wzrost odnotowano w tej samej sekcji wśród mikroprzedsiębiorstw prowadzących działalność gospodarczą do 1 roku (dynamika=165,3). Najbardziej liczną grupę przedsiębiorstw o liczbie pracujących do 9 osób tworzyły jednostki z sektora usług, prowadzące działalność gospodarczą 5 lat i więcej (704,9 tys. jednostek). Stanowiły one ponad połowę (51,4%) wszystkich mikroprzedsiębiorstw prowadzących działalność gospodarczą przez ten sam okres oraz 34,0% mikroprzedsiębiorstw ogółem. Liczba mikroprzedsiębiorstw w tej grupie w porównaniu z rokiem 2016 wzrosła o 7,6% (dynamika=107,6).

Tablica 6. Liczba mikroprzedsiębiorstw według lat prowadzenia działalności gospodarczej oraz sekcji PKD w 2017 r.

Table 6. *Microenterprises by years of economic activity and NACE section in 2017*

Wyszczególnienie <i>Specification</i>	Ogółem <i>Total</i>	do 1 roku <i>up to 1 year</i>	do 2 lat <i>up to 2 years</i>	do 3 lat <i>up to 3 years</i>	do 4 lat <i>up to 4 years</i>	do 5 lat <i>up to 5 years</i>	5 lat i więcej <i>5 years and more</i>
OGÓŁEM TOTAL	2 073 621	187 533	141 067	119 254	132 240	122 946	1 370 582
Rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo <i>Agriculture, forestry and fishing</i>	9 438	1 125	1 621	988	880	730	4 094
Przemysł (sekcje B-E) <i>Industry (B-E section)</i>	187 800	15 280	10 173	9 010	11 486	8 553	133 298
w tym przetwórstwo przemysłowe of which manufacturing	176 147	14 272	8 673	8 122	10 537	7 603	126 939
Budownictwo <i>Construction</i>	273 166	31 132	19 169	16 144	16 511	15 092	175 118
Handel; naprawa pojazdów samochodowych <i>Trade; repair of motor vehicles</i>	479 058	30 023	21 650	21 514	26 287	26 462	353 123
Usługi (sekcje H-S) <i>Services (H-S section)</i>	1 124 159	109 972	88 454	71 597	77 075	72 110	704 949

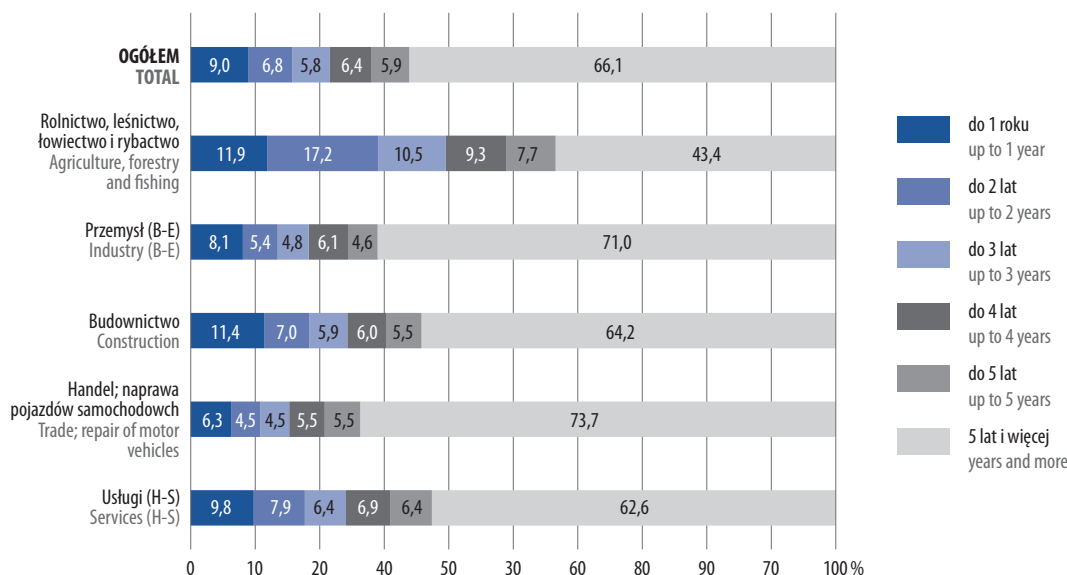
Analiza struktury poziomej danych zawartych w tablicy 6 pozwoliła również wskazać stosunkowo najmniej i najbardziej liczne grupy jednostek według lat prowadzenia działalności gospodarczej w ramach każdej sekcji PKD. We wszystkich pięciu grupach sekcji PKD zaprezentowanych w tablicy 6 – podobnie jak w skali całego kraju – największą część mikroprzedsiębiorstw stanowiły jednostki prowadzące działalność gospodarczą 5 lat i więcej (wynika to z grupowania danych w tablicy). Ich udział wahał się od 43,4% w sekcji rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo do 73,7% w sekcji handel; naprawa pojazdów samochodowych. Przy czym w stosunku do roku 2016 w rolnictwie, leśnictwie, łowiectwie i rybactwie nastąpił spadek liczby mikroprzedsiębiorstw (dynamika=92,7), a w sekcji handel; naprawa pojazdów samochodowych odnotowano wzrost (dynamika=103,5). Drugą pod względem wielkości grupę jednostek według sekcji PKD, stanowiącą od 6,3% do 11,9%, tworzyły z reguły mikroprzedsiębiorstwa funkcjonujące na rynku do 1 roku. Natomiast najmniejszy odsetek jednostek liczbie pracujących do 9 osób – od 4,3% do 7,7% – stanowiły mikroprzedsiębiorstwa prowadzące działalność gospodarczą do 5 lat (poza sekcją handel; naprawa pojazdów samocho-

wych, gdzie najmniejszą grupę stanowiły mikroprzedsiębiorstwa prowadzące działalność gospodarczą do 1 roku oraz do 2 lat (zob. wykr. 7). W porównaniu z rokiem 2016 wśród mikroprzedsiębiorstw prowadzących działalność gospodarczą do 5 lat we wszystkich grupach sekcji odnotowano wzrost liczby mikroprzedsiębiorstw, wskaźnik dynamiki wahał się od 102,6 w sekcji rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo do 146,3 w sekcji budownictwo.

Analiza struktury pionowej informacji przedstawionych w tabelicy 6 – według sekcji PKD w ramach wyszczególnionej liczby lat prowadzenia działalności gospodarczej – wykazała, że niezależnie od czasu prowadzenia działalności gospodarczej największy odsetek stanowiły jednostki z sektora usług. Biorąc pod uwagę lata prowadzenia działalności gospodarczej ich udział wahał się od 62,7% (do 2 lat) do 51,4% (5 lat i więcej). Mikroprzedsiębiorstwa należące do sektora usług oraz do kolejnej największej pod względem udziału procentowego sekcji tj. handel; naprawa pojazdów samochodowych, stanowiły razem 77,3% mikroprzedsiębiorstw ogółem. Wartości wskaźnika dynamiki liczby mikroprzedsiębiorstw dla lat 2016-2017 w sektorze usług były bardzo zróżnicowane. Wzrost liczby jednostek o liczbie pracujących do 9 osób odnotowano w grupie przedsiębiorstw najmłodszych (prowadzących działalność gospodarczą do 1 roku i do 2 lat), gdzie wskaźnik dynamiki wynosił odpowiednio 107,4 i 100,4 oraz najstarszych (prowadzących działalność gospodarczą do 5 lat i powyżej 5 lat), dynamika=117,8 oraz 107,6. Natomiast spadek liczby mikroprzedsiębiorstw w sektorze usług w stosunku do roku 2016 odnotowano wśród przedsiębiorstw prowadzących działalność do 3 lat (dynamika=79,8) i do 4 lat (dynamika=96,9).

Wykres 7. Struktura mikroprzedsiębiorstw według lat prowadzenia działalności gospodarczej oraz sekcji PKD w 2017 r.

Chart 7. Structure of microenterprises by years of conducting economic activity and NACE section in 2017

Tablica 7. Liczba mikroprzedsiębiorstw według liczby pracujących w głównym miejscu pracy oraz sekcji PKD w 2017 r. Table 7. *Microenterprises by number of persons employed in the main workplace and NACE section in 2017*

Wyszczególnienie <i>Specification</i>	Ogółem <i>Total</i>	do 1 osoby pracującej <i>up to 1 person employed</i>	2 osoby pracujące <i>2 persons employed</i>	3 osoby pracujące <i>3 persons employed</i>	4 osoby pracujące <i>4 persons employed</i>	5 osób pra- cujących <i>5 persons employed</i>	6 i więcej osób pra- cujących <i>6 and more persons employed</i>
OGÓŁEM TOTAL	2 073 621	1 473 763	231 976	123 443	74 024	53 672	116 743
Rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo <i>Agriculture, forestry and fishing</i>	9 438	5 646	1 076	778	585	460	894
Przemysł (sekcje B-E) <i>Industry (B-E section)</i>	187 800	117 535	22 543	13 190	9 055	7 020	18 459
w tym przetwórstwo przemysłowe of which manufacturing	176 147	109 984	21 003	2 542	8 409	6 701	17 509
Budownictwo <i>Construction</i>	273 166	192 069	29 941	15 319	11 270	7 305	17 260
Handel; naprawa pojaz- dów samochodowych <i>Trade; repair of motor vehicles</i>	479 058	282 148	75 984	41 747	24 582	19 898	34 700
Usługi (sekcje H-S) <i>Services (H-S section)</i>	1 124 159	876 365	102 432	52 409	28 532	18 988	45 432

Podobną analizę przeprowadzono na podstawie danych z tablicy 7 – mikroprzedsiębiorstwa według liczby pracujących w głównym miejscu pracy i sekcji PKD w 2017 r. Zaobserwowano, że najbardziej liczną grupę mikroprzedsiębiorstw (876,4 tys. jednostek) tworzyły jednostki o liczbie pracujących 1 lub mniej należące do sektora usług, stanowiły one aż 42,3% wszystkich mikroprzedsiębiorstw ogółem. Liczba jednostek w tej grupie wzrosła w stosunku do roku 2016 o 5,4% (dynamika=105,4).

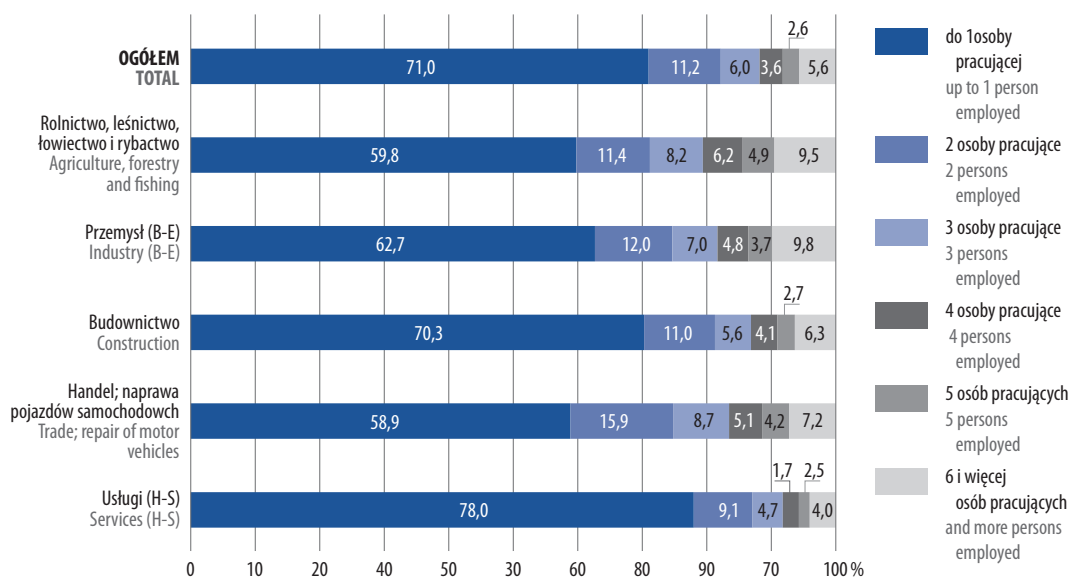
Na podstawie analizy struktury poziomej danych zawartych w tablicy 7 można wskazać najmniej i najbardziej liczne grupy jednostek według liczby pracujących w głównym miejscu pracy w ramach każdej sekcji PKD. We wszystkich sekcjach PKD – tak jak w skali całego kraju – największą część mikroprzedsiębiorstw stanowiły jednostki posiadające maksymalnie 1 pracownika, dla którego jest to główne miejsce pracy. Ich udział wahał się od 58,9% w sekcji handel; naprawa pojazdów samochodowych do 78,0% w sektorze usług (udział jednostek posiadających do 1 pracownika, dla którego jest to główne miejsce pracy wśród mikroprzedsiębiorstw ogółem wyniósł 71,1%). Poza sekcją handel; naprawa pojazdów samochodowych, gdzie liczba mikroprzedsiębiorstw posiadających do 1 osoby pracującej w głównym miejscu pracy w stosunku do roku 2016 zmniejszyła się (dynamika=99,2), w pozostałych sekcjach (lub grupach sekcji) liczebność mikroprzedsiębiorstw posiadających do 1 pracownika zwiększyła się (wskaźnik dynamiki wahał się od 109,8 w budownictwie do 101,6 w przemyśle). Najmniejszy odsetek wśród jednostek o liczbie pracujących do 9 osób według sekcji PKD stanowiły mikroprzedsiębiorstwa posiadające 5 pracowników – od 1,7% w sektorze usług do 4,9% w sekcji rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo. Udział jednostek posiadających 5 pracowników w skali całego kraju wyniósł 2,6%. (zob. wyk. 8). W porównaniu z rokiem 2016 liczba mikroprzedsiębiorstw posiadających 5 pracowników w głównym miejscu pracy zwiększała się lub zmniejszała w zależności od rodzaju prowadzonej w jednostce działalności gospodarczej – najwyższą wartość wskaźnika dynamiki odnotowano w sekcji handel; naprawa pojazdów samochodowych (129,5) a najniższą w sekcji rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo (96,0).

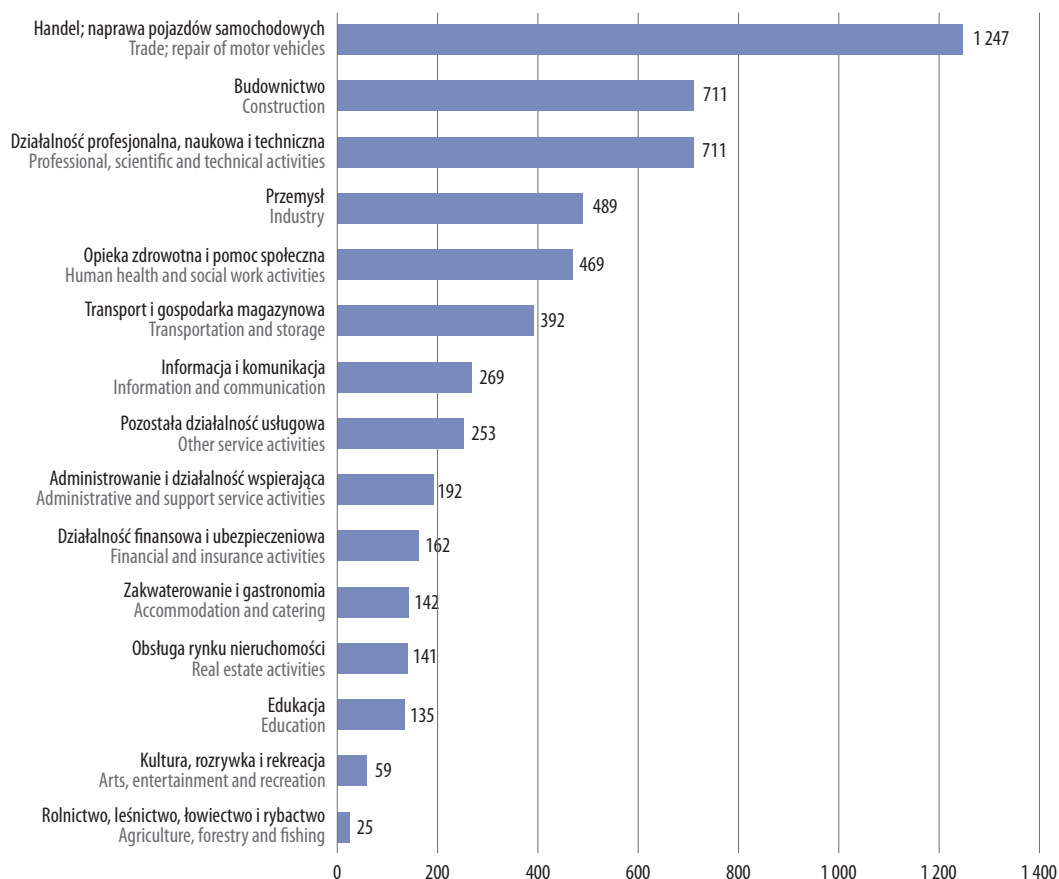
Analizując strukturę pionową informacji przedstawionych w tabelicy 7 – według sekcji PKD w ramach liczby pracujących w głównym miejscu pracy – należy podkreślić, że ponad połowę wszystkich mikroprzedsiębiorstw (54,2%) stanowiły jednostki z sektora usług. Biorąc pod uwagę liczbę pracujących w głównym miejscu pracy ich odsetek był największy w 5 z 6 wymienionych w tabelicy 7 grup i wahał się od 38,5% (w przedsiębiorstwach, w których w głównym miejscu pracy pracowało do 4 osób) do 59,5% (do 1 osoby). Jedynie w sekcji handel, naprawa pojazdów samochodowych największy udział mikroprzedsiębiorstw odnotowano w przedsiębiorstwach, w których w głównym miejscu pracy pracowało do 5 osób. Najmniejszy udział wśród ogółu mikroprzedsiębiorstw w każdej z grup miały jednostki prowadzące działalność w sekcji rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo – wahał się on od 0,4% do 0,9%. Największy wzrost liczby jednostek o liczbie pracujących do 9 osób w stosunku do roku 2016 odnotowano w sektorze usług oraz w sekcji rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo wśród mikroprzedsiębiorstw posiadających 6 i więcej osób pracujących w głównym miejscu pracy, wskaźnik dynamiki wyniósł tu odpowiednio 111,4 oraz 109,3.

Wykres 8. Struktura mikroprzedsiębiorstw według liczby pracujących w głównym miejscu pracy oraz sekcji PKD w 2017 r.

Chart 8. Structure of microenterprises by number of persons employed in the main workplace and NACE section in 2017

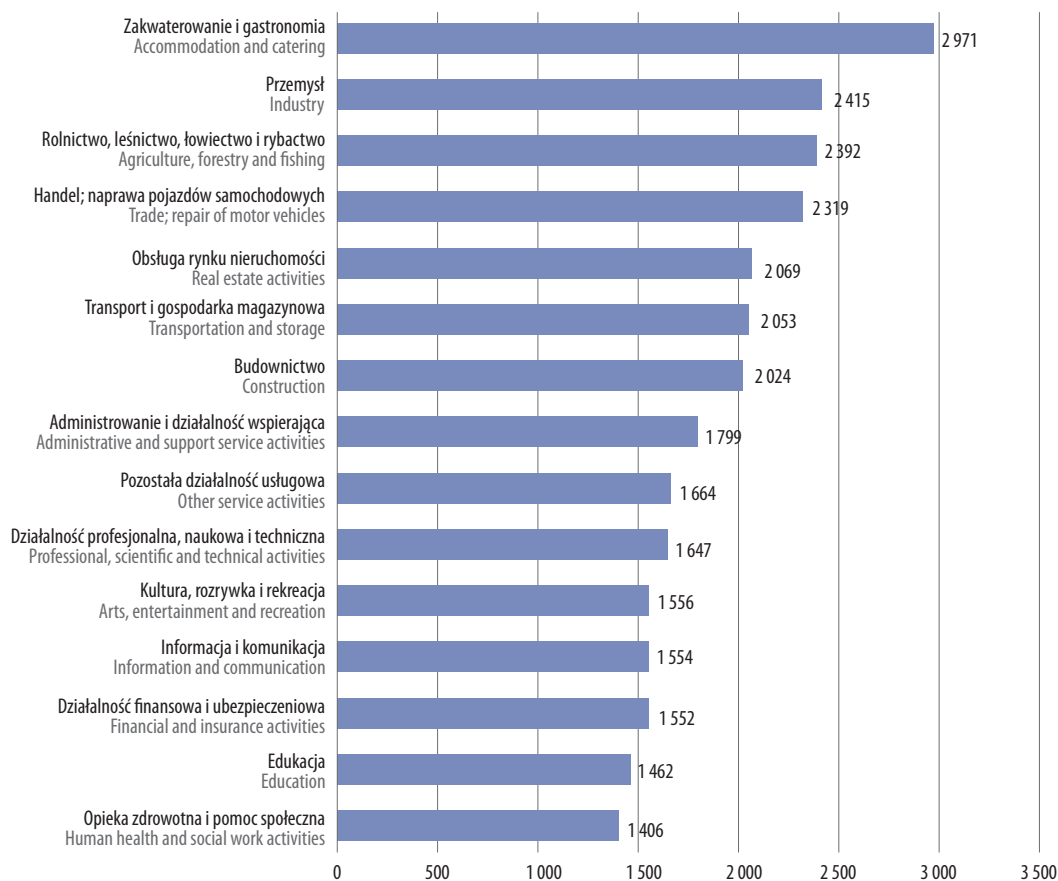
Liczba mikroprzedsiębiorstw przypadających na 100 tys. ludności w Polsce w 2017 r. była najwyższa w sekcjach (zob. wykr. 9): handel; naprawa pojazdów samochodowych (1 247 jednostek na 100 tys. ludności), działalność profesjonalna, naukowa i techniczna (711 jednostek na 100 tys. ludności) oraz budownictwo (711 jednostki na 100 tys. ludności), a najniższa w sekcji rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo (25 jednostek na 100 tys. ludności). W 2016 r. wskaźnik natężenia mikroprzedsiębiorstw w podanych wyżej sekcjach PKD wyniósł odpowiednio: 1 251, 687, 664 oraz 24 jednostki. W skali całego kraju wartość omawianego wskaźnika w 2017 r. wyniosła 5 397 jednostek na 100 tys. ludności wobec 5 215 w roku 2016.

Wykres 9. Mikroprzedsiębiorstwa na 100 tys. ludności według sekcji PKD w 2017 r. Chart 9. *Microenterprises per 100 thous. population by NACE section in 2017*

Sekcjami PKD o najwyższej liczbie pracujących w przeliczeniu na 1000 mikroprzedsiębiorstw w 2017 r. (zob. wykr. 10) były¹⁶: zakwaterowanie i gastronomia (2 971 osób), przetwórstwo przemysłowe (2 415 osób)¹⁷ oraz handel; naprawa pojazdów samochodowych (2 319 osób) – nie są to jednak sekcje z największym udziałem osób pracujących, choć razem skupiają 41,5% pracujących ogółem w mikroprzedsiębiorstwach. W 2016 r. wskaźnik natężenia pracujących w podanych wyżej sekcjach PKD wyniósł odpowiednio: 2 832, 2 382, 2 315 osób. Wartości analizowanego wskaźnika w podanych sekcjach znacznie przekraczały jego wartość dla wszystkich mikroprzedsiębiorstw (1 972 osoby – w 2017 r. oraz 1 975 osób – w 2016 r.). Sekcją o najniższej liczbie pracujących w przeliczeniu na 1000 mikroprzedsiębiorstw (1 406 osób w 2017 r., 1 427 osób w 2016 r.) była opieka zdrowotna i pomoc społeczna.

¹⁶ Wskazując sekcje o najwyższych wartościach wskaźnika pominięto sekcję rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo, skupiającą 0,6% pracujących ogółem (0,5% mikroprzedsiębiorstw ogółem).

¹⁷ Dla przemysłu wartość wskaźnika również wyniosła 2 415 osób.

Wykres 10. Pracujący na 1000 mikroprzedsiębiorstw według sekcji PKD w 2017 r.^a Chart 10. Persons employed per 1000 microenterprises by NACE section in 2017^a

a Stan w dniu 31 XII.
a As of 31 XII.

Pod względem miesięcznego wynagrodzenia brutto na 1 zatrudnionego w 2017 r. wyróżniały się jednostki o liczbie pracujących do 9 osób z sektora usług (3 025 zł), w tym z sekcji: informacja i komunikacja (4 573 zł), obsługa rynku nieruchomości (3 786 zł) oraz działalność finansowa i ubezpieczeniowa (3 408 zł) - zob. tabl. 8. Miesięczne wynagrodzenie brutto na 1 zatrudnionego w skali całego kraju wyniosło 2 801 zł, a najniższe odnotowano w sekcji rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo (2 271 zł). W 2016 r. wśród trzech sekcji z najwyższym wynagrodzeniem brutto na 1 zatrudnionego również znalazły się: informacja i komunikacja (3 900 zł), obsługa rynku nieruchomości (3 318 zł) oraz działalność profesjonalna, naukowa i techniczna (3 006 zł), a wartość omawianego wskaźnika dla całego sektora usług wyniosła 2 738 zł. Przeciętne wynagrodzenie brutto w mikroprzedsiębiorstwach w 2016 r. było niższe o 224 zł w porównaniu z miesięcznym wynagrodzeniem brutto jakie otrzymywali zatrudnieni w jednostkach o liczbie pracujących do 9 osób w 2017 r.

Tablica 8. Wybrane wskaźniki działalności gospodarczej mikroprzedsiębiorstw według sekcji PKD w 2017 r.
Table 8. Selected microenterprises' economic activity indicators by NACE section in 2017

Wyszczególnienie <i>Specification</i>	Miesięczne wynagrodzenie brutto na 1 zatrudnionego w zł <i>Monthly gross wages and salaries per 1 paid employee in zł</i>	Wskaźnik rentowności obrotu brutto w % <i>Gross turnover profitability indicator in %</i>	Nadwyżka przychodów nad kosztami na 1 mikro- przedsiębiorstwo w zł <i>Excess of total revenues over total costs per 1 microenter- prise in zł</i>
OGÓŁEM <i>TOTAL</i>	2 801	12,6	68 354
Rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo <i>Agriculture, forestry and fishing</i>	2 271	31,1	113 455
Przemysł (sekcje B-E) <i>Industry (B-E section)</i>	2 671	14,1	78 005
w tym przetwórstwo przemysłowe of which manufacturing	2 612	16,4	78 751
Budownictwo <i>Construction</i>	2 548	19,3	83 334
Handel; naprawa pojazdów samochodowych <i>Trade; repair of motor vehicles</i>	2 709	6,7	67 306
Usługi (sekcje H-S) <i>Services (H-S section)</i>	3 025	16,9	63 169

Wskaźnik rentowności obrotu brutto dla wszystkich mikroprzedsiębiorstw prowadzących działalność gospodarczą w 2017 r. wyniósł 12,6% i był wyższy niż w 2016 r. (11,9%). Najwyższą wartość tego wskaźnika odnotowano¹⁸: w budownictwie – 19,3%, w sektorze usług – 16,9% oraz w przemyśle – 14,1%, a w stosunku do roku poprzedniego była to zmiana odpowiednio o +1,8 p. proc., +0,9 p. proc. oraz -0,7 p. proc. Spośród mikroprzedsiębiorstw usługowych najwyższy wskaźnik rentowności obrotu brutto odnotowano w jednostkach prowadzących działalność gospodarczą w zakresie: opieki zdrowotnej i pomocy społecznej 41,3% (-3,5 p. proc.), działalności profesjonalnej, naukowej i technicznej 29,5% (+0,9 p. proc.) oraz edukacji 26,9% (+5,9 p. proc.). Najniższą wartość nadwyżki przychodów nad kosztami w przychodach odnotowano wśród mikroprzedsiębiorstw z sekcji obsługa rynku nieruchomości 2,9% (+0,7 p. proc.).

W przypadku nadwyżki przychodów ogółem nad kosztami ogółem przypadającej na 1 mikroprzedsiębiorstwo w 2017 r. dominowały jednostki z sekcji¹⁹ budownictwo (83 334 zł). Najniższa wartość wskaźnika występowała w sektorze usług (63 169 zł), przy czym wewnątrz tego sektora wartość omawianego wskaźnika była mocno zróżnicowana – od 23 919 zł dla mikroprzedsiębiorstw z sekcji obsługa rynku nieruchomości do 81 963 zł dla przedsiębiorstw z sekcji działalność profesjonalna, naukowa i techniczna. Średnia wartość nadwyżki przychodów nad kosztami przypadającej na 1 mikroprzedsiębiorstwo w skali całego kraju w 2017 r. wyniosła 68 354 zł i była wyższa w stosunku do roku poprzedniego, kiedy wyniosła 62 319 zł.

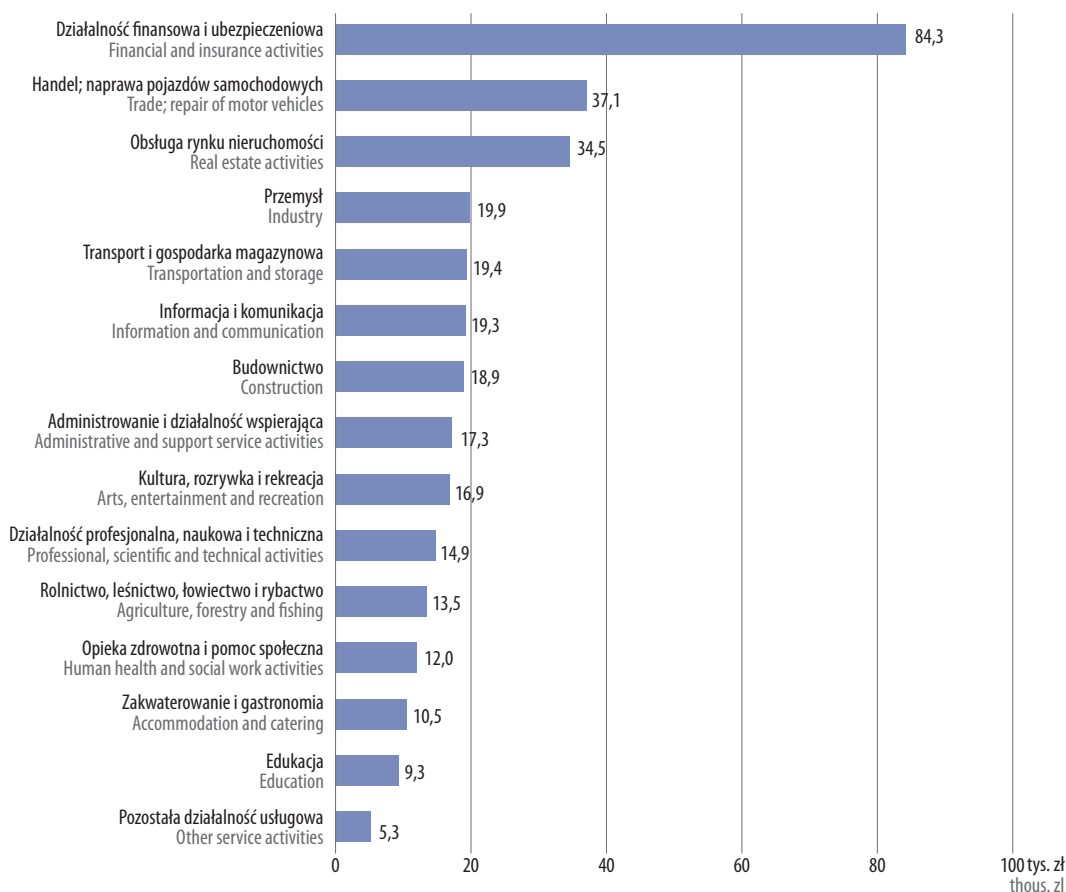
¹⁸ W porównaniu pominięto sekcję rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo ze względu na niewielki odsetek przedsiębiorstw i osób pracujących.

¹⁹ Wyluczając sekcję rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo ze względu na niewielki odsetek przedsiębiorstw i osób pracujących.

Miesięczne przychody na 1 pracującego w 2017 r. były najwyższe dla mikroprzedsiębiorstw z sekcji (zob. wykr. 11): działalność finansowa i ubezpieczeniowa – 84 261 zł (2016 r. – 102 238 zł), handel; naprawa pojazdów samochodowych – 37 086 zł (2016 r. – 33 441 zł) oraz obsługa rynku nieruchomości – 34 547 zł (2016 r. – 33 410 zł), a najniższe dla jednostek zajmujących się pozostałą działalnością usługową – 5 254 zł (4 967 zł). Średnia wartość wskaźnika dla mikroprzedsiębiorstw w 2017 r. wyniosła 24 055 zł, podczas gdy rok wcześniej kształtowała się na poziomie 23 001 zł.

Wykres 11. Miesięczne przychody na 1 pracującego według sekcji PKD w 2017 r.

Chart 11. Monthly revenues per 1 person employed by NACE section in 2017

Zestawienie informacji o zadeklarowanym przez mikroprzedsiębiorstwa rodzaju działalności gospodarczej w rejestrze urzędowym REGON (boczek tablicy) z danymi o aktualnym rodzaju działalności gospodarczej jednostek z badania statystycznego (główna tablicy) umożliwiło analizę skali zmian rodzaju prowadzonej działalności gospodarczej mikroprzedsiębiorstw. Najczęściej profil prowadzonej działalności w stosunku do informacji podanej w rejestrze REGON zmieniały mikroprzedsiębiorstwa z sekcji (zob. tabl. 9): budownictwo (12,4% zmieniło rodzaj prowadzonej działalności, a 87,6% jednostek tej sekcji kontynuowało działalność zgodną z zadeklarowanym rodzajem PKD), a w dalszej kolejności jednostki z sekcji handel; naprawa pojazdów samochodowych (8,7%; 91,3%) oraz z sektora usług (6,3%; 93,7%).

Tablica 9. Zmiany rodzaju prowadzonej działalności gospodarczej mikroprzedsiębiorstw w oparciu o dane rejestrowe oraz wyniki badania w 2017 r.

Table 9. Changes in the type of economic activity conducted by microenterprises based on register data and survey results in 2017

Rodzaj działalności gospodarczej <i>Type of economic activity</i>	Ogółem <i>Total</i>	według sekcji w % <i>by sections in %</i>				
		A	(B-E)	F	G	(H-S)
wg rejestru <i>registered</i>						
z badania <i>surveyed</i>						
Sekcja A Rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo <i>Section A Agriculture, forestry and fishing</i>	100,0	98,3	0,7	0,0	0,3	0,7
Sekcje (B-E) Przemysł <i>Section (B-E) Industry</i>	100,0	0,0	96,0	0,3	2,1	1,6
Sekcja F Budownictwo <i>Section F Construction</i>	100,0	0,1	4,2	87,6	2,6	5,5
Sekcja G Handel; naprawa pojazdów samochodowych <i>Section G Trade; repair of motor vehicles</i>	100,0	0,1	3,7	0,6	91,3	4,3
Sekcje (H-S) Usługi <i>Section (H-S) Services</i>	100,0	0,1	2,2	0,8	3,2	93,7

Szczegółowa analiza zmian rodzaju prowadzonej działalności gospodarczej w 2017 r. wskazuje, że znaczące zmiany odnotowano w sekcjach: obsługa rynku nieruchomości (74,3%; 25,7%) oraz działalność finansowa i ubezpieczeniowa (87,3%; 12,7%). W pierwszej z wymienionych sekcji – obsługa rynku nieruchomości – 7,4% badanych mikroprzedsiębiorstw zmieniło rodzaj prowadzonej działalności na handel; naprawę pojazdów samochodowych, dalsze 5,8% na przemysł, a 4,5% na budownictwo. Natomiast w drugiej z wymienionych sekcji – działalność finansowa i ubezpieczeniowa – 4,7% badanych mikroprzedsiębiorstw zmieniło rodzaj prowadzonej działalności na handel; naprawę pojazdów samochodowych. Odmierna sytuacja wystąpiła wśród mikroprzedsiębiorstw z sekcji: rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo oraz opieka zdrowotna i pomoc społeczna, które najrzadziej zmieniały profil prowadzonej działalności, aż 98,3% jednostek z sekcji rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo i 97,7% jednostek z sekcji opieka zdrowotna i pomoc społeczna nadal prowadziło zadeklarowany rodzaj działalności gospodarczej.

Rozdział 3.

Chapter 3.

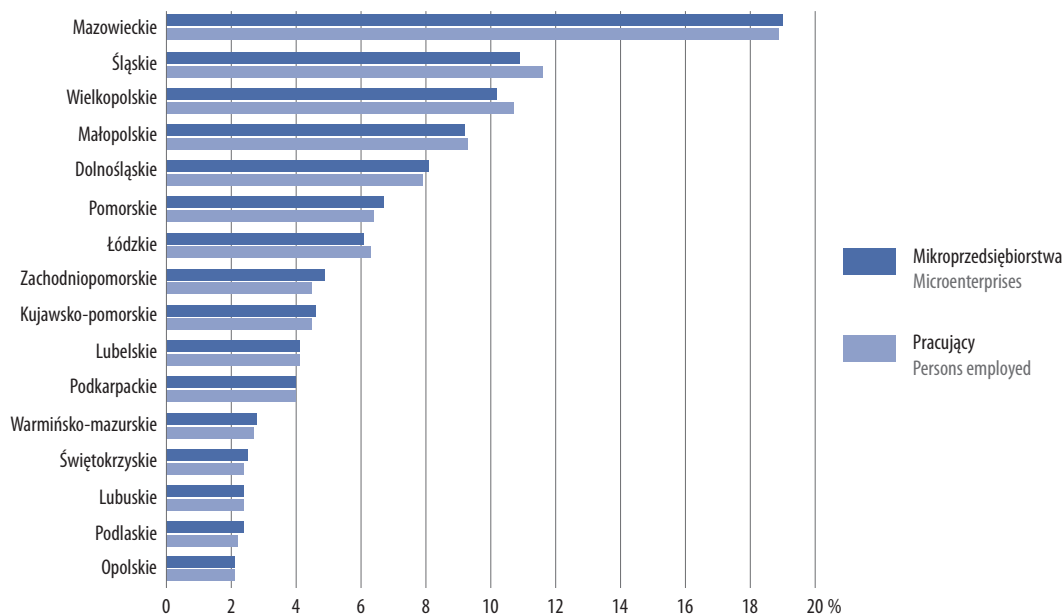
Wyniki badania mikroprzedsiębiorstw według województw

Microenterprises survey results by voivodship

Spośród 2 073,6 tys. mikroprzedsiębiorstw funkcjonujących w Polsce w 2017 r. najwięcej, tj. 19,0% (394,9 tys.) miało siedzibę na terenie województwa mazowieckiego, dalsze 10,9% (226,6 tys.) na terenie województwa śląskiego, a kolejne 10,2% (211,6 tys.) na terenie województwa wielkopolskiego. Najmniej jednostek o liczbie pracujących do 9 osób miało siedzibę w województwach: lubuskim i podlaskim (po 2,4%) oraz opolskim (2,1%) – łącznie 141,2 tys. mikroprzedsiębiorstw (zob. wyk. 12, tabl. 10). Struktura mikroprzedsiębiorstw według województw w latach 2016-2017 przedstawiała się bardzo podobnie, a wzrost liczby jednostek o liczbie pracujących do 9 osób odnotowano we wszystkich województwach – największy w województwie podkarpackim (dynamika=105,7), a najmniejszy w województwie łódzkim (101,0).

Wykres 12. Struktura mikroprzedsiębiorstw i pracujących według województw w 2017 r.

Chart 12. Structure of microenterprises and persons employed by voivodship in 2017

Spośród ogółu pracujących (4089,8 tys. osób) największy odsetek odnotowano w mikroprzedsiębiorstwach mających siedzibę w województwie: mazowieckim (18,9%, tj. 773,7 tys.), śląskim (11,6%, tj. 473,7 tys.) oraz wielkopolskim (10,7%, tj. 439,5 tys.). Natomiast województwa: lubuskie oraz świętokrzyskie (po 2,4%), podlaskie (2,2%) i opolskie (2,1%) charakteryzowały się najmniejszą liczbą pracujących ogółem – łącznie 370,3 tys. osób. Ich struktura według województw w latach 2016-2017 (tak jak w przypadku liczby mikroprzedsiębiorstw) była podobna, przy czym największy wzrost liczby pracujących odnotowano w województwie lubelskim (dynamika=106,4), a największy spadek (98,7) w województwie lubuskim.

Tablica 10. Podstawowe dane o mikroprzedsiębiorstwach według województw w 2017 r.
Table 10. Basic data on microenterprises by voivodship in 2017

Wyszczególnienie <i>Specification</i>	Liczba mikro- przedsiębiorstw <i>Number of micro- -enterprises</i>	Pracujący ogółem ^a <i>Persons employed^a</i>	Przychody ogółem w mld zł <i>Total revenues in bn zł</i>	Nakłady na rzeczowe aktywa trwałe w tys. zł <i>Outlays on tangible fixed assets in thous. zł</i>
OGÓŁEM TOTAL	2 073 621	4 089 771	1 122,7	34 715 469
Dolnośląskie	168 286	323 969	92,8	2 450 605
Kujawsko-pomorskie	94 581	184 662	44,3	1 000 762
Lubelskie	85 584	168 549	43,6	870 062
Lubuskie	50 073	97 833	25,2	841 286
Łódzkie	126 268	256 678	56,6	1 653 662
Małopolskie	191 534	381 649	94,6	2 400 156
Mazowieckie	394 858	773 689	271,4	9 093 823
Opolskie	41 302	83 136	19,8	695 419
Podkarpackie	83 698	163 643	42,4	1 003 351
Podlaskie	49 797	90 702	27,1	693 720
Pomorskie	138 083	260 416	62,5	4 406 744
Śląskie	226 597	473 729	129,8	3 072 459
Świętokrzyskie	52 746	98 669	25,3	733 203
Warmińsko-mazurskie	57 374	109 646	23,9	486 170
Wielkopolskie	211 636	439 512	110,7	4 032 889
Zachodniopomorskie	101 204	183 290	52,4	1 281 158

^a Stan w dniu 31 XII.
a As of 31 XII.

Z analizy struktury przychodów ogółem mikroprzedsiębiorstw według województw wynika, że największą część przychodów jednostek o liczbie pracujących do 9 osób wypracowały mikroprzedsiębiorstwa województwa mazowieckiego 24,1% (271,4 mld zł), śląskiego 11,5% (129,8 mld zł) oraz wielkopolskiego 9,9% (110,7 mld zł). Jednostki z trzech wyżej wymienionych województw uzyskały łącznie 45,6% przychodów mikroprzedsiębiorstw ogółem, które w skali całego kraju kształtowały się na poziomie 1 122,7 mld zł. Najmniejsza część przychodów – 1,8% (19,8 mld zł) – przypadła na mikroprzedsiębiorstwa mające siedzibę w województwie opolskim. Największy wzrost wartości przychodów ogółem w stosunku do roku poprzedniego uzyskały jednostki do 9 osób pracujących z województwa dolnośląskiego (dynamika=128,0), a największy spadek wartości przychodów odnotowały mikroprzedsiębiorstwa z województwa pomorskiego (95,6).

Wskaźnik poziomu kosztów wahał się w zależności od lokalizacji mikroprzedsiębiorstw: od 84,6% w województwie pomorskim do 91,2% w województwie podkarpackim, ale był mniej zróżnicowany niż dla mikroprzedsiębiorstw według sekcji PKD (udział kosztów w przychodach na poziomie ogólnopolskim wyniósł 87,4%).

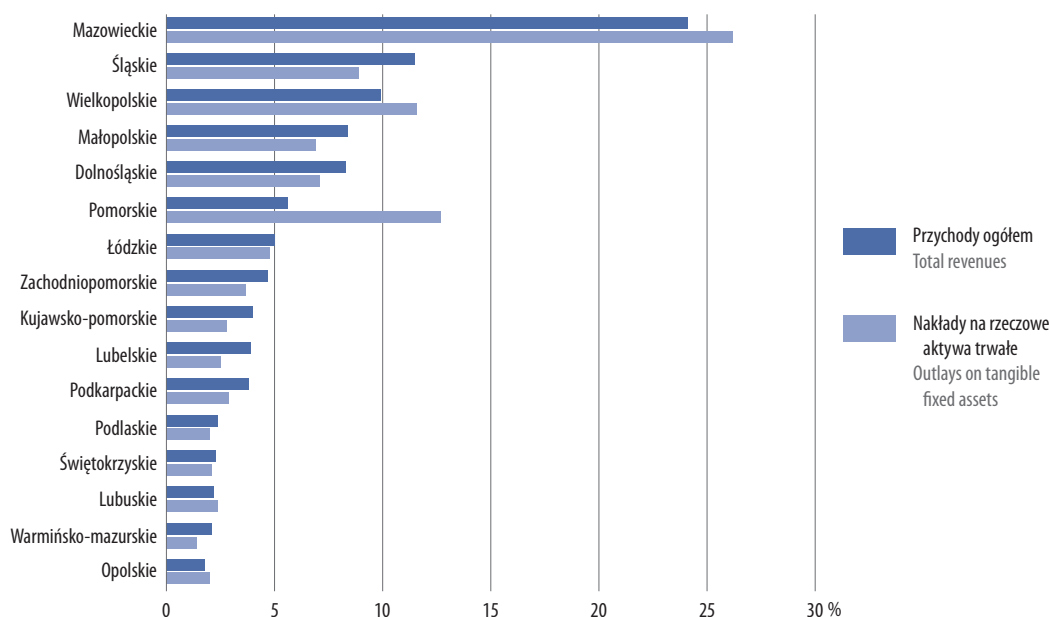
Struktura nakładów na rzeczowe aktywa trwałe, według województw w 2017 r. (zob. wyk. 13) wskazuje, że największa ich część 26,2% (9,1 mld zł) przypadła na mikroprzedsiębiorstwa mające siedzibę w województwie mazowieckim – charakteryzującym się największym udziałem mikroprzedsiębiorstw

i osób w nich pracujących ogółem w Polsce (gdzie wartość nakładów wyniosła 34,7 mld zł). W dalszej kolejności pod względem wysokości i udziału nakładów znalazły się mikroprzedsiębiorstwa z województwa pomorskiego 12,7% (4,4 mld zł) oraz wielkopolskiego 11,6% (4,0 mld zł). Największy wzrost wartości nakładów na rzeczowe aktywa trwałe w stosunku do roku poprzedniego uzyskały jednostki do 9 osób pracujących z województwa pomorskiego i świętokrzyskiego (wskaźnik dynamiki wyniósł odpowiednio 278,2 oraz 215,0), a największy spadek wartości nakładów mikroprzedsiębiorstwa z województwa kujawsko-pomorskiego (86,2) oraz mazowieckiego (84,3).

Wykres 13. Struktura przychodów i nakładów na rzeczowe aktywa trwałe mikroprzedsiębiorstw według województw w 2017 r.

Chart 13. Structure of revenues and outlays on tangible fixed assets of microenterprises by voivodship in 2017

Z porównania nakładów na rzeczowe aktywa trwałe do przychodów ogółem mikroprzedsiębiorstw w 2017 r. wynika, że najczęściej na nakłady przeznaczyły jednostki o liczbie pracujących do 9 osób z województwa: pomorskiego – 7,0%, wielkopolskiego – 3,6% oraz opolskiego – 3,5%, a na ostatnim miejscu znalazły się mikroprzedsiębiorstwa z województwa lubelskiego i warmińsko-mazurskiego, gdzie udział nakładów na rzeczowe aktywa trwałe w przychodach ogółem wyniósł 2,0%.

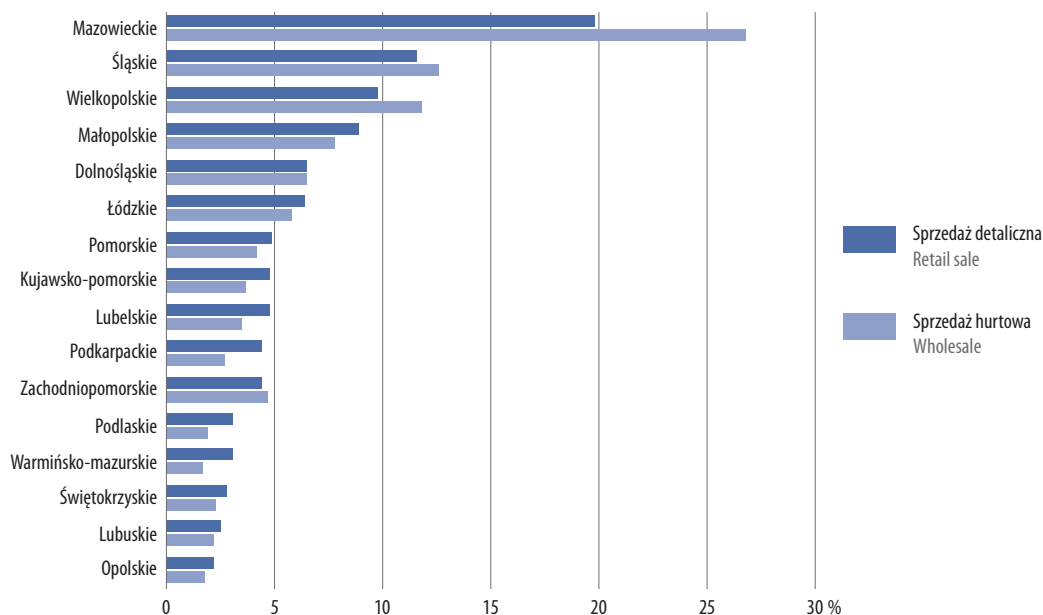
Wykres 14 i 15 przedstawia strukturę sprzedaży detalicznej, hurtowej i produkcji budowlano-montażowej mikroprzedsiębiorstw według województw w 2017 r.

Największy udział w generowaniu zarówno sprzedaży detalicznej, hurtowej, jak i produkcji budowlano-montażowej miały jednostki z województwa mazowieckiego, które wypracowały odpowiednio: 19,8% (42,2 mld zł) sprzedaży detalicznej ogółem, 26,8% (81,0 mld zł) sprzedaży hurtowej ogółem oraz 22,4% (22,5 mld zł) produkcji budowlano-montażowej ogółem. Najmniejszy udział w sprzedaży detalicznej osiągnęły jednostki o liczbie pracujących do 9 osób z województwa opolskiego 2,2% (4,7 mld zł), w zakresie sprzedaży hurtowej ogółem mikroprzedsiębiorstwa z województwa warmińsko-mazurskiego 1,7% (5,0 mld zł), a pod względem produkcji budowlano-montażowej ogółem jednostki z województwa opolskiego 1,7% (1,6 mld zł).

Porównując wyniki sprzedaży w latach 2016-2017 zaobserwowano istotne zmiany: największy wzrost wartości sprzedaży detalicznej wystąpił wśród mikroprzedsiębiorstw z województwa podlaskiego (dynamika=120,8), a jej największy spadek wśród jednostek z województwa lubuskiego (90,4). Pod względem wartości sprzedaży hurtowej wyróżniły się jednostki o liczbie pracujących do 9 osób z województw: zachodniopomorskiego (144,3) oraz pomorskiego (74,0). Natomiast biorąc pod uwagę wartość produkcji budowlano-montażowej znaczącą poprawę – w odróżnieniu od jednostek z województwa zachodniopomorskiego (74,7) – odnotowały mikroprzedsiębiorstwa z województwa podkarpackiego (170,2).

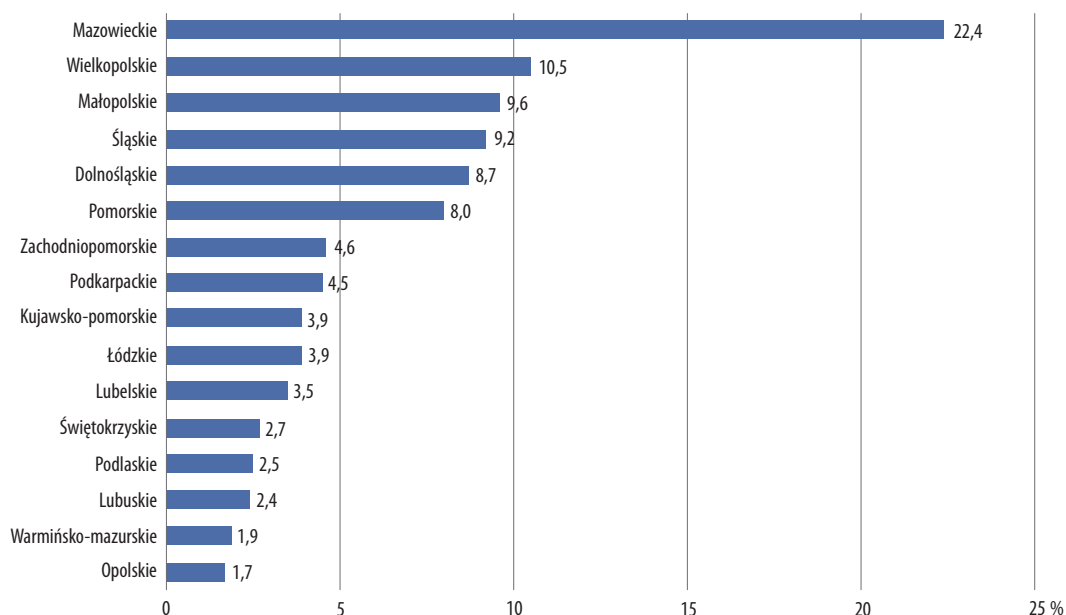
Wykres 14. Struktura sprzedaży detalicznej i hurtowej według województw w 2017 r.

Chart 14. Structure of retail sale and wholesale by voivodship in 2017

Wykres 15. Struktura produkcji budowlano-montażowej według województw w 2017 r.

Chart 15. Structure of construction and assembly production by voivodship in 2017

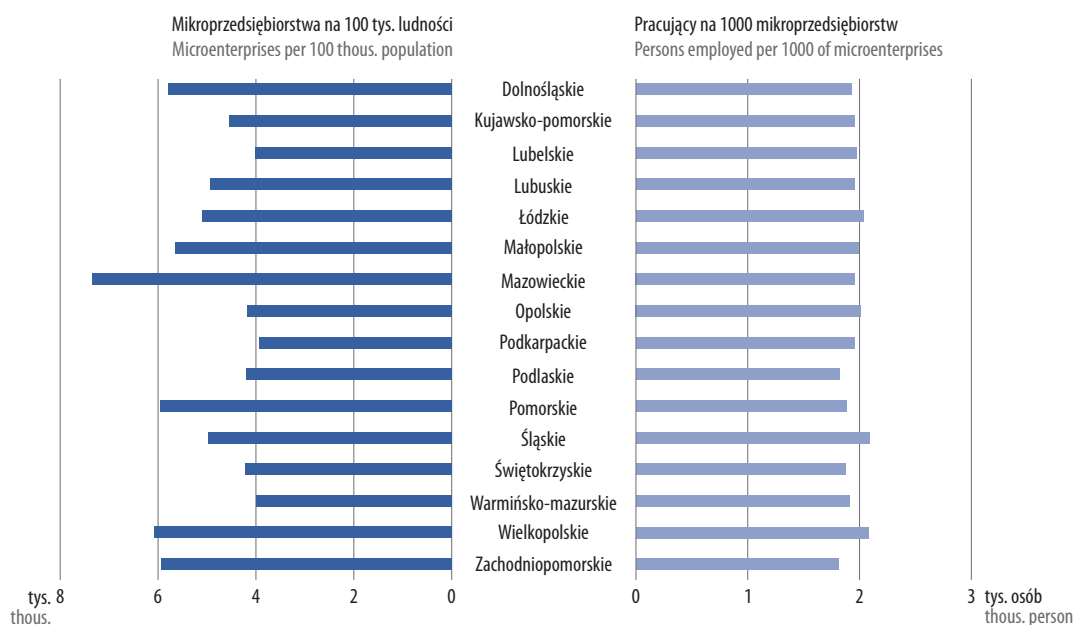

Wskaźnik natężenia mikroprzedsiębiorstw w poszczególnych województwach w 2017 r. wahał się od 3 934 jednostek na 100 tys. ludności w województwie podkarpackim do 7 350 jednostek na 100 tys. ludności w województwie mazowieckim (w 2016 r. wartości te wynosiły odpowiednio 3 722 oraz 7 019). W sześciu województwach: mazowieckim (7 350), wielkopolskim (6 073), pomorskim (5 953), zachodniopomorskim (5 930), dolnośląskim (5 798) i małopolskim (5 656) – liczba mikroprzedsiębiorstw w przeliczeniu na 100 tys. ludności była wyższa niż średnia w skali całego kraju (5 397) (zob. wyk. 16). Największy wzrost omawianego wskaźnika w latach 2016-2017 odnotowano w województwie mazowieckim, a najmniejszy w województwie łódzkim (5 026-5 092).

Województwem o najwyższej liczbie pracujących w przeliczeniu na 1000 mikroprzedsiębiorstw było województwo śląskie – 2 091 osób (2016 r. – 2 073), a najniższą wartość analizowanego wskaźnika odnotowano w województwie zachodniopomorskim – 1 811 osób (2016 r. – 1 858). W pięciu województwach: śląskim (2 091 osób), wielkopolskim (2 077 osób), łódzkim (2 033 osoby), opolskim (2 013 osób) oraz małopolskim (1 993 osoby) – wartość omawianego wskaźnika była wyższa niż średnia w skali całego kraju (1 972 osoby) (zob. wyk. 16). W latach 2016-2017 największe zmiany wartości analizowanego wskaźnika wystąpiły dla jednostek z województwa kujawsko-pomorskiego (wzrost do 1 952) oraz lubuskiego (spadek do 1 954).

Wykres 16. Mikroprzedsiębiorstwa na 100 tys. ludności i pracujący na 1000 mikroprzedsiębiorstw według województw w 2017 r.

Chart 16. *Microenterprises per 100 thous. population and persons employed per 1000 microenterprises by voivodship in 2017*

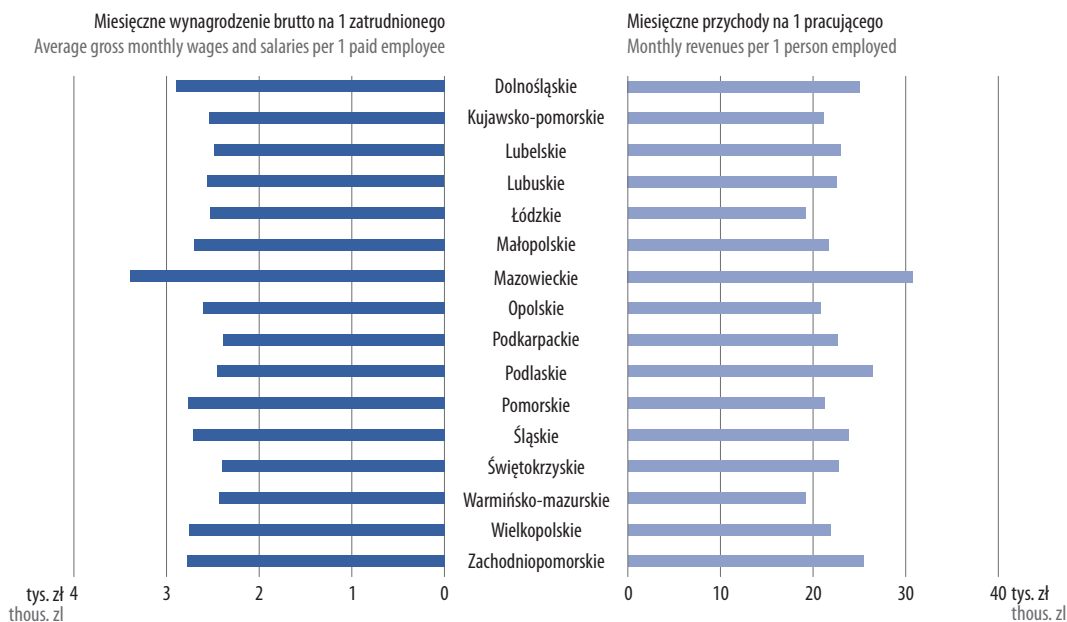
Nieco inaczej kształtowały się wartości miesięcznego wynagrodzenia brutto na 1 zatrudnionego (zob. wyk. 17). Tylko wśród mikroprzedsiębiorstw z dwóch województw – mazowieckiego (3 396 zł) oraz dolnośląskiego (2 900 zł) – wartość analizowanego wskaźnika przewyższała poziom zanotowany dla Polski (2 801 zł). W 2016 r. jednostki prowadzące działalność na terenie trzech województw – mazowieckiego (3 125 zł), dolnośląskiego (2 708 zł) oraz pomorskiego (2 612 zł) – uzyskały wartość wskaźnika wyższą niż średni poziom w skali całego kraju (2 577 zł).

Porównując działalność mikroprzedsiębiorstw w poszczególnych województwach w 2017 r. pod względem miesięcznych przychodów na 1 pracującego zaobserwowano (zob. wyk. 17), że naj-

wyższą wartość wskaźnika miały jednostki z województwa mazowieckiego (30 794 zł), a najniższą z województwa warmińsko-mazurskiego (19 160 zł). Jednostki z czterech województw: mazowieckiego (30 794 zł), podlaskiego (26 385 zł), zachodniopomorskiego (25 426 zł) oraz dolnośląskiego (25 067 zł) uzyskały wynik wyższy od średniej wartości omawianego wskaźnika dla całego kraju (24 055 zł). Natomiast w porównaniu z 2016 r. największe zmiany wskaźnika odnotowały jednostki z województwa dolnośląskiego (dynamika=122,2) oraz pomorskiego (91,8).

Wykres 17. Miesięczne wynagrodzenie brutto na 1 zatrudnionego i miesięczne przychody na 1 pracującego w mikroprzedsiębiorstwach według województw w 2017 r.

Chart 17. Monthly gross wages and salaries per 1 paid employee and monthly revenues per 1 person employed in microenterprises by voivodship in 2017

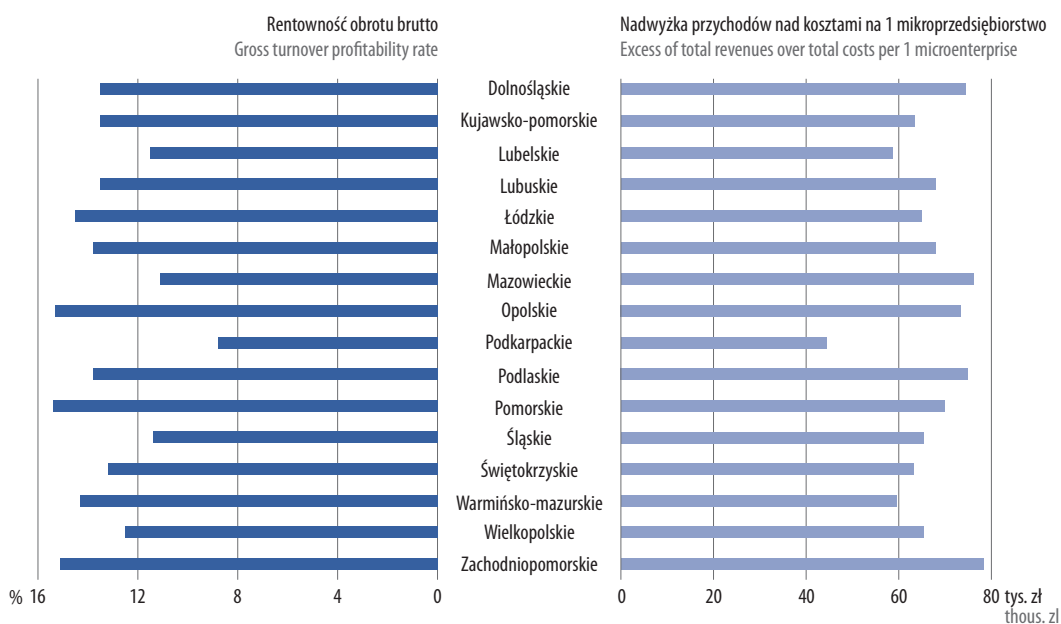

Sytuacja jednostek o liczbie pracujących do 9 osób pod względem wskaźnika rentowności obrotu brutto oraz nadwyżki przychodów nad kosztami przypadającej na 1 mikroprzedsiębiorstwo kształtowała się odmiennie (zob. wyk. 18). Wartości pierwszego z nich dla 2017 r. według województw (8,8%-15,4%) nie były tak zróżnicowane jak w przekroju sekcji PKD (od 2,9% do 41,3%). Najniższą rentowność obrotu brutto zanotowano dla mikroprzedsiębiorstw z województwa podkarpackiego – 8,8%, a najwyższą dla jednostek, mających siedzibę na terenie województwa pomorskiego – 15,4%. Dla mikroprzedsiębiorstw z jedenastu województw omawiany wskaźnik był wyższy niż średnia w skali całego kraju (12,6%).

Średnia wartość nadwyżki przychodów nad kosztami przypadająca na 1 mikroprzedsiębiorstwo w skali całego kraju wyniosła 68 354 zł, a najniższą wartość omawianego wskaźnika odnotowano dla jednostek o liczbie pracujących do 9 osób mających siedzibę w województwie podkarpackim – 44 379 zł. Największą nadwyżkę przychodów nad kosztami na 1 mikroprzedsiębiorstwo zaobserwowano dla jednostek z sześciu województw: zachodniopomorskiego (78 252 zł), mazowieckiego (76 245 zł), podlaskiego (74 958 zł), dolnośląskiego (74 509 zł), opolskiego (73 459 zł) i pomorskiego (69 966 zł). Porównując zmianę wartości omawianego wskaźnika w latach 2016-2017 należy wskazać jednostki z województwa śląskiego (dynamika=116,9) i kujawsko-pomorskiego (100,8), dla których była ona odpowiednio najwyższa i najniższa.

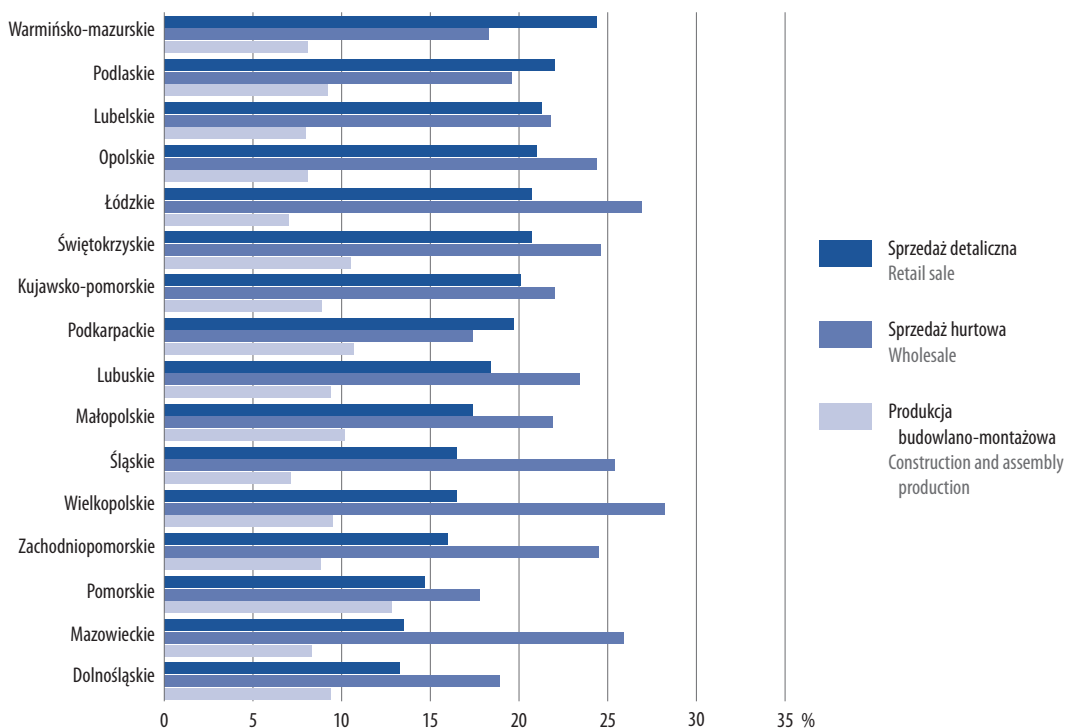
Wykres 18. Wskaźnik rentowności obrotu brutto i nadwyżka przychodów nad kosztami na 1 mikroprzedsiębiorstwo według województw w 2017 r.

Chart 18. Gross turnover profitability indicator and excess of revenues over costs per 1 microenterprise by voivodship in 2017

Wykres 19. Sprzedaż detaliczna, hurtowa i produkcja budowlano-montażowa w przychodach mikroprzedsiębiorstw według województw w 2017 r.

Chart 19. Retail sale, wholesale, construction and assembly production in revenues of microenterprises by voivodship in 2017

W zakresie sprzedaży detalicznej wyróżniły się mikroprzedsiębiorstwa z województwa warmińsko-mazurskiego, dla których udział sprzedaży detalicznej w przychodach ogółem wyniósł 24,4%, a najniższa wartość omawianego wskaźnika wystąpiła wśród jednostek z województwa dolnośląskiego – 13,3% (zob. wyk. 19). Porównując udział sprzedaży detalicznej w przychodach mikroprzedsiębiorstw według województw ze średnią wartością tego wskaźnika dla Polski w 2017 r. (16,6%) zauważono, że wśród jednostek z sześciu województw – śląskiego, wielkopolskiego, zachodniopomorskiego, pomorskiego, mazowieckiego i dolnośląskiego – wartość omawianego wskaźnika była niższa od średniej w skali całego kraju.

Pod względem sprzedaży hurtowej dominowały jednostki o liczbie pracujących do 9 osób z województwa wielkopolskiego, łódzkiego i mazowieckiego, dla których udział sprzedaży hurtowej w przychodach wyniósł odpowiednio 28,2%, 26,9% i 25,9%. Wyższa wartość omawianego wskaźnika w stosunku do jego średniej wartości w Polsce w 2017 r. (23,7%) występowała w mikroprzedsiębiorstwach z siedmiu województw: wielkopolskiego, łódzkiego, mazowieckiego, śląskiego, świętokrzyskiego, zachodniopomorskiego i opolskiego. Najmniejszy udział w przychodach stanowiła sprzedaż hurtowa mikroprzedsiębiorstw z województwa podkarpackiego (17,4%).

Biorąc pod uwagę produkcję budowlano-montażową na tle mikroprzedsiębiorstw z poszczególnych województw wyróżniły się jednostki o liczbie pracujących do 9 osób z województwa pomorskiego, podkarpackiego i świętokrzyskiego, które miały największy udział tego rodzaju produkcji w przychodach – od 10,5% do 12,8%. Wśród mikroprzedsiębiorstw z siedmiu województw: zachodniopomorskiego, mazowieckiego, opolskiego, warmińsko-mazurskiego, lubelskiego, śląskiego i łódzkiego udział produkcji budowlano-montażowej w przychodach był niższy niż średnia w skali całego kraju (8,9%). Najniższą wartością omawianego wskaźnika charakteryzowały się jednostki z województwa łódzkiego – 7,0%.

Rozdział 4.

Chapter 4.

Wyniki badania mikroprzedsiębiorstw według województw oraz sekcji PKD

Microenterprises survey results by voivodship and NACE section

W niniejszym rozdziale przedstawiono wyniki statystycznego badania mikroprzedsiębiorstw łącznie według województw i sekcji PKD. Dane prezentowane w tablicach 11-18 dotyczą zbiorowości mikroprzedsiębiorstw aktywnych w okresie sprawozdawczym według województw oraz wybranych sekcji PKD, w których występowała największa liczba osób pracujących – handel; naprawa pojazdów samochodowych (27,2%); budownictwo (13,5%); przemysł (11,0%) działalność profesjonalna, naukowa i techniczna (11,0%) oraz transport i gospodarka magazynowa (7,6%). Dane umożliwiają pogłębioną analizę działalności mikroprzedsiębiorstw pod względem podanych charakterystyk według sekcji PKD w ramach wybranego województwa lub według województw w ramach każdej sekcji.

Tablica 11. Liczba mikroprzedsiębiorstw według województw oraz sekcji PKD w 2017 r.

Table 11. Number of microenterprises by voivodship and NACE section in 2017

Wyszczególnienie <i>Specification</i>	Ogółem <i>Total</i>	W tym: <i>Of which:</i>				
		przemysł <i>industry</i>	budownictwo <i>construction</i>	handel; naprawa pojazdów samocho- dowych <i>trade; repair of motor vehicles</i>	transport i gospodarka magazynowa <i>transporta- tion and storage</i>	działalność profesjonal- na, naukowa i techniczna <i>professional, scientific and technical activities</i>
OGÓŁEM TOTAL	2 073 621	187 800	273 166	479 058	150 643	273 292
Dolnośląskie	168 286	13 150	23 075	37 126	10 689	23 780
Kujawsko-pomorskie	94 581	8 995	13 081	22 263	7 529	10 051
Lubelskie	85 584	7 131	11 315	22 267	7 422	9 446
Lubuskie	50 073	4 130	7 617	12 999	3 943	5 011
Łódzkie	126 268	14 479	14 691	33 782	9 839	14 360
Małopolskie	191 534	18 630	29 019	41 478	14 655	24 300
Mazowieckie	394 858	27 582	39 400	84 685	26 229	68 542
Opolskie	41 302	4 186	6 999	9 729	2 396	4 371
Podkarpackie	83 698	8 547	11 930	19 893	6 663	9 572
Podlaskie	49 797	4 228	7 308	11 722	4 336	5 680
Pomorskie	138 083	15 224	19 979	26 315	10 075	18 534

Tablica 11. Liczba mikroprzedsiębiorstw według województw oraz sekcji PKD w 2017 r. (dok.)

Table 11. Number of microenterprises by voivodship and NACE section in 2017 (cont.)

Wyszczególnienie <i>Specification</i>	Ogółem <i>Total</i>	W tym: <i>Of which:</i>				
		przemysł <i>industry</i>	budownictwo <i>construction</i>	handel; naprawa pojazdów samochodowych <i>trade; repair of motor vehicles</i>	transport i gospodarka magazynowa <i>transportation and storage</i>	działalność profesjonalna, naukowa i techniczna <i>professional, scientific and technical activities</i>
Śląskie	226 597	22 040	27 629	57 017	16 600	28 070
Świętokrzyskie	52 746	5 425	7 929	15 211	3 974	5 341
Warmińsko-mazurskie	57 374	5 224	7 862	13 149	4 472	6 320
Wielkopolskie	211 636	19 983	30 268	50 421	13 904	28 686
Zachodniopomorskie	101 204	8 844	15 064	21 000	7 919	11 229

Analizując wyniki działalności mikroprzedsiębiorstw w Polsce w 2017 r. według sekcji PKD w ramach każdego województwa (analiza pozioma) zaobserwowano, że:

- Najwięcej jednostek o liczbie pracujących do 9 osób – w każdym z województw, jak również w skali całego kraju – prowadziło działalność w sekcji handel; naprawa pojazdów samochodowych. Liczba mikroprzedsiębiorstw w wyżej wymienionej sekcji wahała się od 9,7 tys. w województwie opolskim do 84,7 tys. w mazowieckim, a pracujących ogółem od 22,1 tys. osób w opolskim do 205,4 tys. osób w mazowieckim.
- Drugą pod względem wielkości sekcją o największej liczbie mikroprzedsiębiorstw w województwach było budownictwo – z wyjątkiem województwa dolnośląskiego, mazowieckiego i śląskiego, gdzie sekcją dominującą była działalność profesjonalna, naukowa i techniczna.

- Sekcja o największej liczbie pracujących – w każdym z województw, jak również w skali całego kraju – to handel; naprawa pojazdów samochodowych. Najwięcej pracujących (poza handlem) odnotowano w budownictwie, z wyjątkiem województwa łódzkiego – w przemyśle (39,2 tys. osób) oraz mazowieckiego – w działalności profesjonalnej, naukowej i technicznej (109,8 tys. osób).

Tablica 12. Pracujący według województw oraz sekcji PKD w 2017 r.

Table 12. Persons employed by voivodship and NACE section in 2017

Wyszczególnienie <i>Specification</i>	Ogółem <i>Total</i>	W tym: <i>Of which:</i>				
		przemysł <i>industry</i>	budownictwo <i>construction</i>	handel; naprawa pojazdów samochodowych <i>trade; repair of motor vehicles</i>	transport i gospodarka magazynowa <i>transporta- tion and storage</i>	działalność profesjonal- na, naukowa i techniczna <i>professional, scientific and technical activities</i>
OGÓŁEM TOTAL	4 089 771	453 609	552 850	1 110 887	309 252	450 067
Dolnośląskie	323 969	34 117	48 235	78 447	22 849	38 022
Kujawsko-pomorskie	184 662	22 901	26 556	53 374	13 143	17 176
Lubelskie	168 549	16 780	22 924	49 407	15 509	15 441
Lubuskie	97 833	9 746	14 103	28 671	9 094	8 460
Łódzkie	256 678	39 246	28 768	76 959	21 660	25 530
Małopolskie	381 649	43 742	58 749	93 858	28 434	41 629
Mazowieckie	773 689	65 625	83 299	205 371	54 330	109 823
Opolskie	83 136	10 470	13 943	22 100	5 087	7 077
Podkarpackie	163 643	21 197	23 039	44 269	12 229	16 005
Podlaskie	90 702	8 932	11 982	27 381	8 371	9 304
Pomorskie	260 416	31 924	38 456	62 359	19 203	28 074
Śląskie	473 729	55 579	60 981	138 350	34 814	48 386
Świętokrzyskie	98 669	11 521	15 495	32 085	7 819	8 434
Warmińsko-mazurskie	109 646	12 162	14 652	31 078	8 831	9 685
Wielkopolskie	439 512	51 084	65 916	119 045	34 577	49 803
Zachodniopomorskie	183 290	18 583	25 753	48 130	13 303	17 219

- Istniejąca sytuacja w zakresie mikroprzedsiębiorstw i pracujących przekładała się również na przychody oraz wynagrodzenia brutto w jednostkach o liczbie pracujących do 9 osób. Najwyższe przychody ogółem i wynagrodzenia brutto – w każdym z województw, jak również w skali całego kraju – odnotowano w jednostkach z sekcji handel; naprawa pojazdów samochodowych. Drugą sekcją pod względem wartości przychodów mikroprzedsiębiorstw było budownictwo – z wyjątkiem województwa kujawsko-pomorskiego, łódzkiego, opolskiego i śląskiego, dla których duże znaczenie (poza handlem) miał przemysł oraz wyłączając województwo mazowieckie, gdzie poza handlem duże znaczenie miała działalność profesjonalna, naukowa i techniczna.

Tablica 13. Przychody ogółem według województw oraz sekcji PKD w 2017 r.

Table 13. Total revenues by voivodship and NACE section in 2017

Wyszczególnienie <i>Specification</i>	Ogółem <i>Total</i>	W tym: <i>Of which:</i>				
		przemysł <i>industry</i>	budownictwo <i>construction</i>	handel; naprawa pojazdów samochodowych <i>trade; repair of motor vehicles</i>	transport i gospodarka magazynowa <i>transportation and storage</i>	działalność profesjonalna, naukowa i techniczna <i>professional, scientific and technical activities</i>
				w tys. zł <i>in thous. zł</i>		
OGÓŁEM TOTAL	1 122 737 947	103 663 072	117 893 714	478 347 402	68 535 542	75 888 042
Dolnośląskie	92 841 201	7 992 689	11 358 202	30 156 313	7 604 518	5 732 073
Kujawsko-pomorskie	44 349 649	4 875 565	4 447 338	19 763 180	2 758 599	2 913 354
Lubelskie	43 641 267	3 214 238	3 815 225	19 314 917	2 673 785	1 314 561
Lubuskie	25 161 118	1 879 063	2 664 334	10 862 760	2 274 373	2 241 771
Łódzkie	56 612 121	6 573 436	4 361 275	29 016 163	3 903 907	3 058 186
Małopolskie	94 595 179	7 892 853	11 343 827	40 848 350	5 512 408	7 346 783
Mazowieckie	271 411 125	21 212 573	27 655 526	114 424 029	12 473 806	28 255 140
Opolskie	19 795 547	2 261 344	1 921 434	9 335 692	1 181 023	959 041
Podkarpackie	42 397 515	4 375 405	4 830 953	16 228 422	2 431 139	1 531 289
Podlaskie	27 106 207	2 202 664	2 650 621	12 297 710	1 771 356	1 029 993
Pomorskie	62 534 433	8 160 911	9 294 539	21 830 105	4 292 116	3 639 521
Śląskie	129 846 258	14 827 097	11 341 449	56 369 131	8 766 120	5 626 179
Świętokrzyskie	25 340 904	2 112 289	3 277 927	11 872 622	1 679 617	973 974
Warmińsko-mazurskie	23 943 255	2 141 027	2 155 728	10 714 491	1 716 727	1 096 272
Wielkopolskie	110 717 767	10 222 651	11 828 814	53 313 445	6 309 394	6 161 522
Zachodnio-pomorskie	52 444 400	3 719 268	4 946 522	22 000 074	3 186 654	4 008 383

- Pod względem wynagrodzeń brutto w mikroprzedsiębiorstwach duże znaczenie oprócz handlu miało budownictwo – w ośmiu województwach, przemysł – w siedmiu województwach (kujawsko-pomorskie, łódzkie, podkarpackie, podlaskie, pomorskie, śląskie i zachodniopomorskie) oraz działalność profesjonalna, naukowa i techniczna – w jednym województwie (mazowieckie).

Tablica 14. Wynagrodzenia brutto według województw oraz sekcji PKD w 2017 r.

Table 14. Gross wages and salaries by voivodship and NACE section in 2017

Wyszczególnienie <i>Specification</i>	Ogółem <i>Total</i>	W tym: <i>Of which:</i>				
		przemysł <i>industry</i>	budownictwo <i>construction</i>	handel; naprawa pojazdów samochodowych <i>trade; repair of motor vehicles</i>	transport i gospodarka magazynowa <i>transporta- tion and storage</i>	działalność profesjonal- na, naukowa i techniczna <i>professional, scientific and technical activities</i>
OGÓŁEM TOTAL	47 627 690	6 307 183	6 312 577	14 648 765	3 554 109	4 810 429
Dolnośląskie	3 856 707	497 671	530 488	1 094 002	274 952	376 823
Kujawsko-pomorskie	1 951 318	315 888	280 340	657 310	133 764	169 056
Lubelskie	1 689 190	196 621	225 353	531 441	153 230	129 939
Lubuskie	1 039 312	128 975	145 179	330 874	117 721	83 911
Łódzkie	2 718 269	491 805	262 637	942 549	237 701	255 053
Małopolskie	4 120 544	522 962	620 858	1 160 472	273 283	437 073
Mazowieckie	10 930 068	1 006 328	1 285 864	3 338 185	658 828	1 406 625
Opolskie	962 916	152 821	154 615	289 416	60 086	65 479
Podkarpackie	1 641 765	272 297	258 132	502 903	124 487	121 588
Podlaskie	864 670	100 310	91 266	343 501	86 482	70 149
Pomorskie	2 899 734	447 481	407 840	777 276	231 183	265 280
Śląskie	5 484 509	842 517	668 442	1 762 392	402 028	521 344
Świętokrzyskie	954 449	134 519	181 830	312 439	95 880	60 646
Warmińsko-mazurskie	1 120 731	149 605	157 237	365 515	105 580	73 864
Wielkopolskie	5 444 213	804 326	826 147	1 617 169	458 686	572 989
Zachodniopomorskie	1 949 292	243 059	216 348	623 320	140 217	200 608

Biorąc pod uwagę wyniki działalności gospodarczej mikroprzedsiębiorstw w Polsce w 2017 r. według województw w ramach każdej sekcji PKD (analiza pionowa) zaobserwowano, że:

- W ramach każdej z pięciu omawianych sekcji, analizując liczbę jednostek o liczbie pracujących do 9 osób, liczbę pracujących, wartość przychodów oraz wynagrodzeń brutto – dominowały mikroprzedsiębiorstwa z województwa mazowieckiego.
- Najmniej mikroprzedsiębiorstw prowadzących działalność w przemyśle (4,1 tys.) odnotowano w województwie lubuskim. Najmniej jednostek o liczbie pracujących do 9 osób w budownictwie (7,0 tys.), w sekcji handel; naprawa pojazdów samochodowych (9,7 tys.), w sekcji transport i gospodarka magazynowa (2,4 tys.) oraz w sekcji działalność profesjonalna, naukowa i techniczna (4,4 tys.) prowadziło działalność gospodarczą w województwie opolskim.
- Najmniejsza liczba osób pracujących w mikroprzedsiębiorstwach w przemyśle (8,9 tys.), a także w budownictwie (12,0 tys.) występowała w województwie podlaskim. Najmniej osób pracujących w sekcji handel; naprawa pojazdów samochodowych (22,1 tys.), w sekcji transport i gospodarka magazynowa (5,1 tys.) oraz w sekcji działalność profesjonalna, naukowa i techniczna (7,1 tys.) odnotowano dla jednostek mających siedzibę na terenie województwa opolskiego.
- Najniższą wartość przychodów w analizowanych sekcjach PKD odnotowano w mikroprzedsiębiorstwach województwa opolskiego: w sekcji budownictwo (1,9 mld zł), w sekcji handel; naprawa pojazdów samochodowych (9,3 mld zł), w sekcji transport i gospodarka magazynowa (1,2 mld zł) oraz w sekcji działalność profesjonalna, naukowa i techniczna (1,0 mld zł). Natomiast najniższą wartość przychodów w przemyśle (1,9 mld zł) miały jednostki z województwa lubuskiego.
- Najniższa kwota wynagrodzeń brutto w mikroprzedsiębiorstwach w przemyśle (100,3 mln zł) oraz w sekcji budownictwo (91,3 mln zł) przypadła na jednostki z województwa podlaskiego. Natomiast w sekcji handel; naprawa pojazdów samochodowych (289,4 mln zł) oraz transport i gospodarka magazynowa (60,1 mln zł) najniższe wynagrodzenia brutto miały mikroprzedsiębiorstwa z województwa opolskiego, a w sekcji działalność profesjonalna, naukowa i techniczna (60,6 mln zł) jednostki z województwa świętokrzyskiego.

Analiza wyników działalności gospodarczej mikroprzedsiębiorstw w Polsce w 2017 r. według sekcji PKD w ramach każdego województwa (analiza pozioma) przeprowadzona na podstawie wskaźników działalności gospodarczej prezentowanych poniżej wskazała, że:

- W każdym z województw – tak jak w skali całego kraju – najwięcej mikroprzedsiębiorstw w przeliczeniu na 100 tys. ludności prowadziło działalność w sekcji handel; naprawa pojazdów samochodowych. Liczba jednostek o liczbie pracujących do 9 osób przypadająca na 100 tys. ludności w wyżej wymienionej sekcji wahała się od 916 w województwie warmińsko-mazurskim do 1 576 w mazowieckim. Drugą pod względem wielkości sekcją o największej liczbie mikroprzedsiębiorstw na 100 tys. ludności w województwach było budownictwo – z wyjątkiem jednostek województwa dolnośląskiego (819), mazowieckiego (1 276) i śląskiego (617), dla których była to działalność profesjonalna, naukowa i techniczna.

Tablica 15. Mikroprzedsiębiorstwa na 100 tys. ludności według województw oraz sekcji PKD w 2017 r. Table 15. *Microenterprises per 100 thous. population by voivodship and NACE section in 2017*

Wyszczególnienie <i>Specification</i>	Ogółem <i>Total</i>	W tym: <i>Of which:</i>				
		przemysł <i>industry</i>	budownictwo <i>construction</i>	handel; naprawa pojazdów samochodowych <i>trade; repair of motor vehicles</i>	transport i gospodarka magazynowa <i>transportation and storage</i>	działalność profesjonalna, naukowa i techniczna <i>professional, scientific and technical activities</i>
OGÓŁEM TOTAL	5 397	489	711	1 247	392	711
Dolnośląskie	5 798	453	795	1 279	368	819
Kujawsko-pomorskie	4 541	432	628	1 069	361	483
Lubelskie	4 019	335	531	1 046	349	444
Lubuskie	4 925	406	749	1 279	388	493
Łódzkie	5 092	584	592	1 362	397	579
Małopolskie	5 656	550	857	1 225	433	718
Mazowieckie	7 350	513	733	1 576	488	1 276
Opolskie	4 167	422	706	982	242	441
Podkarpackie	3 934	402	561	935	313	450
Podlaskie	4 202	357	617	989	366	479
Pomorskie	5 953	656	861	1 134	434	799
Śląskie	4 977	484	607	1 252	365	617
Świętokrzyskie	4 221	434	634	1 217	318	427
Warmińsko-mazurskie	3 999	364	548	916	312	440
Wielkopolskie	6 073	573	869	1 447	399	823
Zachodniopomorskie	5 930	518	883	1 231	464	658

- W jedenastu województwach najwięcej pracujących przypadających na 1000 mikroprzedsiębiorstw związanych było z przemysłem, a ich liczba wahała się od 2 124 w województwie świętokrzyskim do 2 711 w województwie łódzkim. W województwie mazowieckim (2 425), podlaskim (2 336), pomorskim (2 370), warmińsko-mazurskim (2 364) oraz zachodniopomorskim (2 292) sekcją o największej liczbie osób pracujących był handel; naprawa pojazdów samochodowych.
- W ośmiu województwach drugą pod względem liczby pracujących w przeliczeniu na 1000 mikroprzedsiębiorstw sekcją był handel; naprawa pojazdów samochodowych (od 2 109 w województwie świętokrzyskim do 2 426 w śląskim). W pięciu województwach duże znaczenie (druga pod względem liczby pracujących w przeliczeniu na 1000 mikroprzedsiębiorstw sekcja) pod względem wartości analizowanego wskaźnika miał przemysł – od 2 097 w województwie pomorskim do 2 379 w mazowieckim, a w trzech województwach znaczną rolę odgrywał transport i gospodarka magazynowa – dolnośląskie (2 138), lubuskie (2 306) oraz wielkopolskie (2 487).

Tablica 16. Pracujący na 1000 mikroprzedsiębiorstw według województw oraz sekcji PKD w 2017 r.

Table 16. Persons employed per 1000 microenterprises by voivodship and NACE section in 2017

Wyszczególnienie <i>Specification</i>	Ogółem <i>Total</i>	W tym: <i>Of which:</i>				
		przemysł <i>industry</i>	budownictwo <i>construction</i>	handel; naprawa pojazdów samochodowych <i>trade; repair of motor vehicles</i>	transport i gospodarka magazynowa <i>transportation and storage</i>	działalność profesjonalna, naukowa i techniczna <i>professional, scientific and technical activities</i>
OGÓŁEM TOTAL	1 972	2 415	2 024	2 319	2 053	1 647
Dolnośląskie	1 925	2 594	2 090	2 113	2 138	1 599
Kujawsko-pomorskie	1 952	2 546	2 030	2 397	1 746	1 709
Lubelskie	1 969	2 353	2 026	2 219	2 090	1 635
Lubuskie	1 954	2 360	1 851	2 206	2 306	1 688
Łódzkie	2 033	2 711	1 958	2 278	2 201	1 778
Małopolskie	1 993	2 348	2 024	2 263	1 940	1 713
Mazowieckie	1 959	2 379	2 114	2 425	2 071	1 602
Opolskie	2 013	2 501	1 992	2 272	2 123	1 619
Podkarpackie	1 955	2 480	1 931	2 225	1 835	1 672
Podlaskie	1 821	2 112	1 640	2 336	1 930	1 638
Pomorskie	1 886	2 097	1 925	2 370	1 906	1 515
Śląskie	2 091	2 522	2 207	2 426	2 097	1 724
Świętokrzyskie	1 871	2 124	1 954	2 109	1 968	1 579
Warmińsko-mazurskie	1 911	2 328	1 864	2 364	1 975	1 532
Wielkopolskie	2 077	2 556	2 178	2 361	2 487	1 736
Zachodniopomorskie	1 811	2 101	1 710	2 292	1 680	1 533

- We wszystkich województwach najwyższe miesięczne przychody na 1 pracującego w mikroprzedsiębiorstwie osiągnięto w sekcji handel; naprawa pojazdów samochodowych – mieściły się one w przedziale od 29 798 zł dla jednostek z województwa warmińsko-mazurskiego do 47 973 zł dla jednostek z województwa mazowieckiego.

Tablica 17. Miesięczne przychody na 1 pracującego według województw oraz sekcji PKD w 2017 r.

Table 17. Monthly gross wages and salaries per 1 person employed by voivodship and NACE section in 2017

Wyszczególnienie <i>Specification</i>	Ogółem <i>Total</i>	W tym: <i>Of which:</i>				
		przemysł <i>industry</i>	budownictwo <i>construction</i>	handel; naprawa pojazdów samocho- dowych <i>trade; repair of motor vehicles</i>	transport i gospodarka magazynowa <i>transporta- tion and storage</i>	działalność profesjonal- na, naukowa i techniczna <i>professional, scientific and technical activities</i>
				w zł <i>in zł</i>		
OGÓŁEM TOTAL	24 055	19 879	18 882	37 086	19 371	14 871
Dolnośląskie	25 067	20 342	21 189	33 197	28 616	13 132
Kujawsko-pomorskie	21 135	18 429	14 810	32 028	18 827	15 078
Lubelskie	22 956	16 898	15 104	33 703	15 350	7 603
Lubuskie	22 599	16 724	17 203	32 678	21 512	23 140
Łódzkie	19 198	14 528	13 155	32 389	15 744	10 621
Małopolskie	21 697	15 599	16 981	37 590	16 929	15 591
Mazowieckie	30 794	28 222	29 530	47 973	19 924	22 921
Opolskie	20 825	18 744	12 237	36 515	20 903	11 978
Podkarpackie	22 655	17 858	18 541	31 796	17 516	8 295
Podlaskie	26 385	21 954	20 169	38 432	18 310	9 727
Pomorskie	21 208	22 612	21 343	30 026	19 581	11 599
Śląskie	23 821	23 080	16 239	34 941	21 966	10 140
Świętokrzyskie	22 743	16 118	19 027	32 127	18 408	10 315
Warmińsko-mazurskie	19 160	15 353	13 315	29 798	16 818	10 209
Wielkopolskie	21 880	17 277	15 517	38 497	16 242	10 724
Zachodniopomorskie	25 426	17 465	17 391	39 330	20 683	20 415

We wszystkich województwach najwyższe miesięczne wynagrodzenie brutto na 1 zatrudnionego osiągnęły mikroprzedsiębiorstwa z sekcji działalność profesjonalna, naukowa i techniczna – wahało się ono w przedziale od 2 544 zł dla jednostek z województwa podkarpackiego do 4 158 zł dla jednostek z województwa zachodniopomorskiego.

Tablica 18. Miesięczne wynagrodzenie brutto na 1 zatrudnionego według województw oraz sekcji PKD w 2017 r.

Table 18. Monthly gross wages and salaries per 1 paid employee by voivodship and NACE section in 2017

Wyszczególnienie <i>Specification</i>	Ogółem <i>Total</i>	W tym: <i>Of which:</i>				
		przemysł <i>industry</i>	budownictwo <i>construction</i>	handel; naprawa pojazdów samochodowych <i>trade; repair of motor vehicles</i>	transport i gospodarka magazynowa <i>transportation and storage</i>	działalność profesjonalna, naukowa i techniczna <i>professional, scientific and technical activities</i>
				w zł <i>in zł</i>		
OGÓŁEM TOTAL	2 801	2 671	2 548	2 709	2 524	3 262
Dolnośląskie	2 900	2 676	2 555	3 013	2 633	3 145
Kujawsko-pomorskie	2 538	2 542	2 350	2 395	2 566	2 941
Lubelskie	2 482	2 328	2 322	2 375	2 275	2 713
Lubuskie	2 559	2 466	2 505	2 572	2 510	2 747
Łódzkie	2 532	2 367	2 304	2 598	2 186	2 691
Małopolskie	2 707	2 433	2 472	2 675	2 326	2 985
Mazowieckie	3 396	3 008	3 211	3 145	2 729	3 946
Opolskie	2 604	2 538	2 388	2 684	2 406	2 815
Podkarpackie	2 388	2 365	2 338	2 328	2 367	2 544
Podlaskie	2 458	2 336	2 261	2 432	2 379	2 652
Pomorskie	2 770	2 830	2 505	2 615	2 782	3 146
Śląskie	2 713	2 936	2 389	2 609	2 521	3 180
Świętokrzyskie	2 401	2 420	2 404	2 276	2 415	2 605
Warmińsko-mazurskie	2 437	2 434	2 406	2 347	2 377	2 691
Wielkopolskie	2 763	2 802	2 407	2 728	2 564	3 244
Zachodniopomorskie	2 778	2 714	2 471	2 653	2 800	4 158

Na podstawie wyników działalności gospodarczej mikroprzedsiębiorstw w Polsce w 2017 r. według województw w ramach każdej sekcji PKD (analiza pionowa) zaobserwowano, że:

- Najwięcej mikroprzedsiębiorstw na 100 tys. ludności funkcjonowało w przemyśle (656) w województwie pomorskim, w budownictwie (883) w województwie zachodniopomorskim, a w sekcji handel; naprawa pojazdów samochodowych (1 576), transport i gospodarka magazynowa (488) oraz działalność profesjonalna, naukowa i techniczna (1 276) w województwie mazowieckim.
- Największa liczba pracujących przypadająca na 1000 mikroprzedsiębiorstw w ramach analizowanych sekcji była dość zróżnicowana i wynosiła odpowiednio: 2 711 osób w przemyśle oraz 1 778 osób

w sekcji działalność profesjonalna, naukowa i techniczna w województwie łódzkim; 2 207 osób w budownictwie oraz 2 426 osób w sekcji handel; naprawa pojazdów samochodowych w województwie śląskim, a także 2 487 osób w sekcji transport i gospodarka magazynowa w województwie wielkopolskim.

- Największa wartość miesięcznych przychodów na 1 pracującego w mikroprzedsiębiorstwach wśród analizowanych działalności występowała w sekcjach: budownictwo (29 530 zł) oraz handel; naprawa pojazdów samochodowych (47 973 zł) – w województwie mazowieckim, w sekcji transport i gospodarka magazynowa (28 616 zł) – w województwie dolnośląskim, a w sekcji działalność profesjonalna, naukowa i techniczna (23 140 zł) w województwie lubuskim (w porównaniu tym nie brano pod uwagę przemysłu).
- Najwyższe przeciętne wynagrodzenie miesięczne brutto na 1 zatrudnionego występowało: w przemyśle (3 008 zł), w budownictwie (3 211 zł) oraz w sekcji handel; naprawa pojazdów samochodowych (3 145 zł) w mikroprzedsiębiorstwach z województwa mazowieckiego. W przypadku sekcji transport i gospodarka magazynowa (2 800 zł) oraz działalność profesjonalna, naukowa i techniczna (4 158 zł) maksymalną wartość omawianego wskaźnika odnotowano w jednostkach o liczbie pracujących do 9 osób mających siedzibę w województwie zachodniopomorskim.

Uwagi metodologiczne

Przedsiębiorstwa o liczbie pracujących do 9 osób stanowią istotny element gospodarki, dlatego też podlegają od wielu lat obserwacjom statystycznym. Główny Urząd Statystyczny realizuje reprezentacyjne badanie tych podmiotów zgodnie z Rozporządzeniem Rady Ministrów z dnia 28 lipca 2016 r. w sprawie programu badań statystycznych statystyki publicznej na rok 2017 (Dz. U. z 2016 r., poz. 1426 z późn. zm.). Dane pozyskiwane są corocznie na sprawozdaniu *SP-3 Sprawozdanie o działalności gospodarczej przedsiębiorstw*. Zgodnie ze specjalizacją, zbieraniem danych od respondentów z terenu całego kraju zajmuje się Urząd Statystyczny w Łodzi.

Badanie przedsiębiorstw o liczbie pracujących do 9 osób jest podstawowym źródłem danych statystycznych dla tej grupy jednostek. Informacje zbierane i publikowane przez Główny Urząd Statystyczny stanowią źródło wykorzystywane do tworzenia krajowej i regionalnej polityki gospodarczej, jak również różnego typu prac analitycznych i badawczych. Istotną rolę tych jednostek dla funkcjonowania polskiej gospodarki potwierdzają wskaźniki udziału w wartości produktu krajowego brutto lub liczbie pracujących.

Wpływ najmniejszych podmiotów na gospodarkę powoduje, że zapotrzebowanie na informacje dotyczące tych jednostek stale rośnie. Z drugiej strony podmioty te są niezmiernie czułe na jakiegokolwiek obciążenia nakładane przez administrację publiczną. Jednostki o liczbie pracujących do 9 osób prowadzą zazwyczaj uproszczoną księgowość i nie mogą dostarczać informacji tak dokładnych jak duże podmioty. Z uwagi na to, badanie tych przedsiębiorstw jest tak skonstruowane, aby możliwie maksymalnie zmniejszyć, zarówno częstotliwość jak i zakres pozyskiwania danych.

Podstawową formą zbierania danych jest formularz elektroniczny (zamieszczony na Portalu Sprawozdawczym dostępnym na stronie internetowej GUS). Podmioty sprawozdawcze o liczbie pracujących nie większej niż 5 osób mają możliwość przekazywania danych w formie papierowej. Corocznie badaniem objętych jest około 110 tys. jednostek, dobieranych na podstawie losowania warstwowego, co stanowi około 4% populacji przedsiębiorstw o liczbie pracujących do 9 osób.

1. Zakres podmiotowy i przedmiotowy badania

W publikacji prezentowane są dane o podmiotach o liczbie pracujących do 9 osób (mikroprzedsiębiorstwach) objętych badaniem realizowanym na sprawozdaniu SP-3. Przedstawiona w publikacji zbiorowość obejmuje osoby prawne, jednostki nieposiadające osobowości prawnej oraz osoby fizyczne, które prowadziły działalność gospodarczą w Polsce w 2017 r.

Informacje są prezentowane na poziomie województw określonych miejscem siedziby podmiotu sprawozdawczego, a także według rodzaju działalności zgodnie z Polską Klasyfikacją Działalności (PKD 2007). Dane dotyczą zbiorowości podmiotów aktywnych, tj. prowadzących działalność gospodarczą w okresie sprawozdawczym.

Mikroprzedsiębiorstwo, dla którego w niniejszej publikacji prezentowane są dane, określono jako podmiot zaklasyfikowany do następujących sekcji według PKD 2007:

- Rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo (sekcja A – z wyłączeniem działu 01 Uprawy rolne, chów i hodowla zwierząt, łowiectwo, włączając działalność usługową oraz z wyłączeniem osób fizycznych prowadzących indywidualne gospodarstwa rolne);

- Górnictwo i wydobywanie (sekcja B);
- Przetwórstwo przemysłowe (sekcja C);
- Wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz, parę wodną, gorącą wodę i powietrze do układów klimatyzacyjnych (sekcja D);
- Dostawa wody; gospodarowanie ściekami i odpadami oraz działalność związana z rekultywacją (sekcja E);
- Budownictwo (sekcja F);
- Handel hurtowy i detaliczny; naprawa pojazdów samochodowych, włączając motocykle (sekcja G);
- Transport i gospodarka magazynowa (sekcja H);
- Działalność związana z zakwaterowaniem i usługami gastronomicznymi (sekcja I);
- Informacja i komunikacja (sekcja J – z wyłączeniem instytucji kultury mających osobowość prawną);
- Działalność finansowa i ubezpieczeniowa (sekcja K – z wyłączeniem banków, spółdzielczych kas oszczędnościowo-kredytowych, instytucji ubezpieczeniowych, biur i domów maklerskich, towarzystw i funduszy inwestycyjnych oraz towarzystw i funduszy emerytalnych);
- Działalność związana z obsługą rynku nieruchomości (sekcja L);
- Działalność profesjonalna, naukowa i techniczna (sekcja M);
- Działalność w zakresie usług administrowania i działalność wspierająca (sekcja N);
- Edukacja (sekcja P – z wyłączeniem szkolnictwa wyższego);
- Opieka zdrowotna i pomoc społeczna (sekcja Q – z wyłączeniem samodzielnych publicznych zakładów opieki zdrowotnej);
- Działalność związana z kulturą, rozrywką i rekreacją (sekcja R – z wyłączeniem instytucji kultury mających osobowość prawną);
- Pozostała działalność usługowa (sekcja S – z wyłączeniem działu 94 Działalność organizacji członkowskich).

Na potrzeby niniejszej publikacji dokonano dodatkowego grupowania w stosunku do obowiązujących przekrojów klasyfikacyjnych, ujmując pod pojęciem „Przemysł” sekcje:

- Górnictwo i wydobywanie (sekcja B);
- Przetwórstwo przemysłowe (sekcja C);
- Wytwarzaniem i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz, parę wodną, gorącą wodę (sekcja D);
- Dostawa wody; gospodarowanie ściekami i odpadami, rekultywacja (sekcja E);

a pod pojęciem „Usługi” sekcje:

- Transport i gospodarka magazynowa (sekcja H);
- Zakwaterowanie i gastronomia (sekcja I);
- Informacja i komunikacja (sekcja J);
- Działalność finansowa i ubezpieczeniowa (sekcja K);
- Obsługa rynku nieruchomości (sekcja L);
- Działalność profesjonalna, naukowa i techniczna (sekcja M);
- Administrowanie i działalność wspierająca (sekcja N);
- Edukacja (sekcja P);
- Opieka zdrowotna i pomoc społeczna (sekcja Q);
- Kultura, rozrywka i rekreacja (sekcja R);
- Pozostała działalność usługowa (sekcja S).

Dane dotyczące przedsiębiorstw o liczbie pracujących do 9 osób pozyskiwane na sprawozdaniu SP-3 obejmują podstawowe informacje o jednostce, w tym o: rodzaju prowadzonej działalności, liczbie pracujących i kwocie wynagrodzeń, wartości brutto środków trwałych, nakładach na rzeczowe aktywa trwałe (tj. nakładach inwestycyjnych i wydatkach na zakup używanych środków trwałych) oraz podstawowe dane o kondycji firmy (m.in. o wysokości przychodów, kosztów, zapasów i podatków). Stopień szczegółowości pozyskiwania informacji uzależniony jest od rodzaju prowadzonej ewidencji księgowej. Jednostki sprawozdawcze, które prowadziły w ciągu badanego roku działalność handlową

(detailed or wholesale), gastronomic, transport or from the scope of health protection provide additional specialist information concerning these activities.

Data presented in this study are published with the protection of statistical confidentiality, as defined in the Act of June 29, 1995 on public statistics (Dz. U. z 1995 r. poz. 439, subsequent amendments), in the following thematic blocks:

- basic data for the years 2013-2017;
- basic data according to the PKD section;
- basic data according to voivodeships;
- basic data according to voivodeships and PKD section.

2. Explanations of basic concepts

Pracujący – do pracujących zalicza się osoby zatrudnione na podstawie stosunku pracy, tj. umowy o pracę, powołania, mianowania lub wyboru (łącznie z sezonowymi i zatrudnionymi dorywczo); pracodawców i pracujących na własny rachunek: właścicieli i współwłaścicieli (łącznie z pomagającymi członkami ich rodzin) jednostek prowadzących działalność gospodarczą (z wyłączeniem wspólników spółek, którzy nie pracują w spółce) oraz osoby pracujące na własny rachunek; agentów; osoby wykonujące pracę nakładczą; członków spółdzielni produkcji rolniczej.

Zatrudnieni – do zatrudnionych zalicza się osoby zatrudnione na podstawie umowy o pracę, powołania, mianowania lub wyboru (łącznie z osobami zatrudnionymi poza granicami kraju), w tym również: osoby zatrudnione przy pracach interwencyjnych i robotach publicznych, finansowanych z Funduszu Pracy, osoby młodociane pracujące na podstawie umowy o pracę, a nie w celu przygotowania zawodowego, osoby przebywające za granicą na podstawie delegacji służbowej; osoby pracujące w jednostce w formie zorganizowanych grup roboczych, tj. uczestników OHP (z wyjątkiem odbywających naukę zawodu), skazanych.

Przeciętne zatrudnienie oblicza się jako sumę przeciętnego zatrudnienia w poszczególnych miesiącach podzieloną przez liczbę miesięcy w badanym okresie (bez względu na to, czy jednostka funkcjonowała przez cały badany okres), po wcześniejszym przeliczeniu osób niepełnozatrudnionych na pełne etaty. Przeliczenia osób niepełnozatrudnionych na pełne etaty dokonuje się według godzin pracy ustalonych w umowie o pracę, w stosunku do obowiązującej normy.

Wynagrodzenia brutto obejmują wypłaty pieniężne, wypłacane pracownikom lub innym osobom fizycznym, stanowiące wydatki ponoszone przez pracodawców na opłacenie wykonywanej pracy, niezależnie od źródeł ich finansowania oraz bez względu na podstawę stosunku pracy bądź innego stosunku prawnego lub czynności prawnej, na podstawie których jest świadczona praca.

Środki trwałe to rzeczowe aktywa trwałe i zrównane z nimi, o przewidywanym okresie ekonomicznego użytkowania dłuższym niż rok, kompletne, zdatne do użytku i przeznaczone na potrzeby jednostki. Zalicza się do nich w szczególności: grunty (w tym prawo użytkowania wieczystego gruntu), budynki, lokale i obiekty inżynierii lądowej i wodnej (w tym spółdzielcze własnościowe prawo do lokalu mieszkalnego i spółdzielcze prawo do lokalu użytkowego), maszyny i urządzenia techniczne, środki transportu, inne środki trwałe (narzędzia, przyrządy, ruchomości, wyposażenie, inwentarz żywy).

Wartość brutto środków trwałych to wartość równa nakładom poniesionym na ich zakup lub wytworzenie, bez potrącenia wartości zużycia (umorzenia). Wartość brutto środków trwałych nie obejmuje wartości gruntów i prawa wieczystego użytkowania gruntów.

Nakłady na rzeczowe aktywa trwałe to nakłady inwestycyjne oraz wydatki na zakup używanych środków trwałych.

Nakłady inwestycyjne to nakłady finansowe lub rzeczowe, których celem jest stworzenie nowych środków trwałych lub ulepszenie (przebudowa, rozbudowa, rekonstrukcja lub modernizacja) istniejących obiektów majątku trwałego, a także nakłady na tzw. pierwsze wyposażenie inwestycji. Nakłady inwestycyjne dzielą się na nakłady na środki trwałe oraz pozostałe nakłady.

Nakłady na środki trwałe to nakłady na: budynki i budowle (obejmują budynki i lokale oraz obiekty inżynierii lądowej i wodnej), w tym m.in. roboty budowlano-montażowe, dokumentacje projektowo-kosztorysowe, melioracje szczegółowe; maszyny, urządzenia techniczne i narzędzia (łącznie z przyrządami, ruchomościami i wyposażeniem); środki transportu; inne, tj.: poprawę walorów (ulepszenie) gruntów, zasadzenia wieloletnie, inwentarz żywy oraz odsetki od kredytów i pożyczek inwestycyjnych za okres realizacji inwestycji.

Pozostałe nakłady to nakłady na tzw. pierwsze wyposażenie inwestycji oraz inne koszty związane z realizacją inwestycji. Nakłady te nie zwiększają wartości środków trwałych.

Wydatki na zakup używanych środków trwałych to wartość wydatków na nabycie (wraz z wydatkami ponoszonymi przy ich nabyciu): środków trwałych; środków trwałych w budowie (niezakończonych); prawa wieczystego użytkowania gruntu; spółdzielczego własnościowego prawa do lokalu mieszkalnego; spółdzielczego prawa do lokalu użytkowego.

Przychody z całokształtu działalności (przychody ogółem) obejmują przychody netto ze sprzedaży produktów, towarów i materiałów, pozostałe przychody operacyjne oraz przychody finansowe.

Przychody netto ze sprzedaży produktów, towarów i materiałów to przychody netto ze sprzedaży w kraju i na eksport wytworzonych przez jednostkę produktów (wyrobów gotowych, półfabrykatów oraz usług), a także opakowań, wyposażenia i usług obcych, jeżeli są one fakturowane odbiorcom łącznie z produktami; oraz przychody netto ze sprzedaży towarów i materiałów, tj. nabyte w celu odsprzedaży w stanie nieprzetworzonym rzeczowe aktywa obrotowe oraz produkty wytworzone przez jednostkę, jeśli sprzedawane są one w sieci własnych sklepów obok towarów obcej produkcji, jak również kwoty należne za sprzedane towary i materiały, niezależnie od tego, czy zostały zapłacone.

Pozostałe przychody operacyjne to przychody związane pośrednio z działalnością operacyjną jednostki, a w szczególności: zysk ze zbycia niefinansowych aktywów trwałych (środków trwałych, środków trwałych w budowie, wartości niematerialnych i prawnych, inwestycji w nieruchomości i prawa), otrzymane nieodpłatnie (w tym w drodze darowizny) aktywa (środki pieniężne), odszkodowania, rozwiązane rezerwy, korekty odpisów aktualizujących wartość aktywów niefinansowych, przychody z działalności socjalnej, przychody z najmu lub dzierżawy środków trwałych albo inwestycji w nieruchomości i prawa, przychody związane ze zdarzeniami losowymi.

Przychody finansowe to m.in. kwoty należne z tytułu dywidend i udziałów w zysku, odsetki od udzielanych pożyczek, odsetki od lokat terminowych, odsetki za zwłokę, zysk ze zbycia inwestycji (sprzedaży), zmniejszenia odpisów aktualizacyjnych wartości inwestycji wobec całkowitego lub częściowego ustania przyczyn powodujących trwałą utratę ich wartości, nadwyżka dodatnich różnic kursowych nad ujemnymi.

Koszty uzyskania przychodów z całokształtu działalności (koszty ogółem) obejmują koszty sprzedanych produktów, towarów i materiałów, pozostałe koszty operacyjne oraz koszty finansowe.

Koszty sprzedanych produktów, towarów i materiałów obejmują koszt własny sprzedanych produktów (tj. koszty podstawowej działalności operacyjnej pomniejszone o koszty wytworzenia świadczeń na własne potrzeby jednostki i skorygowane o zmianę stanu produktów) oraz wartość sprzedanych towarów i materiałów według cen zakupu lub nabycia.

Pozostałe koszty operacyjne to koszty związane pośrednio z działalnością operacyjną jednostki, a w szczególności: strata ze zbycia niefinansowych aktywów trwałych i środków trwałych w budowie, amortyzacja oddanych w dzierżawę lub najem środków trwałych, nieplanowane odpisy amortyzacyjne (odpisy z tytułu trwałej utraty wartości), poniesione kary, grzywny, odszkodowania, odpisane w części lub w całości wierzytelności w związku z postępowaniem upadłościowym, układowym i naprawczym, utworzone rezerwy na pewne lub o dużym stopniu prawdopodobieństwa przyszłe zobowiązania (straty z transakcji gospodarczych w toku), odpisy aktualizujące wartość aktywów niefinansowych, koszty utrzymania obiektów działalności socjalnej, darowizny lub nieodpłatnie przekazane aktywa trwałe, straty związane ze zdarzeniami losowymi.

Koszty finansowe to m.in. odsetki od zaciągniętych kredytów i pożyczek, odsetki i dyskonto od wyemitowanych przez jednostkę obligacji, odsetki za zwłokę, strata ze zbycia inwestycji, odpisy z tytułu aktualizacji wartości inwestycji, nadwyżka ujemnych różnic kursowych nad dodatnimi.

Wskaźnik poziomu kosztów to relacja kosztów ogółem do przychodów ogółem.

Sprzedaż detaliczna to sprzedaż towarów własnych i komisowych (nowych i używanych) w punktach sprzedaży detalicznej, placówkach gastronomicznych oraz innych punktach sprzedaży (np. sklepy, magazyny) w ilościach wskazujących na zakup dla potrzeb indywidualnych nabywców. W wartości sprzedaży detalicznej uwzględnia się wartość wytworzonych potraw i usług, sprzedanych wyłącznie we własnych placówkach gastronomicznych oraz wartość wytworzonych wyrobów sprzedanych we własnych punktach sprzedaży detalicznej. Sprzedaż detaliczna uwzględnia również dane z jednostek prowadzonych przez agentów, nie uwzględnia natomiast wartości sprzedaży targowiskowej dokonanej przez sprzedawców uiszczających jedynie opłatę placową. Sprzedaż detaliczna realizowana jest w cenach płaconych przez konsumentów (ceny realizacji), łącznie z podatkiem od towarów i usług VAT.

Sprzedaż hurtowa to działalność polegająca na odsprzedaży zakupionych towarów we własnym imieniu, zwykle nieostatecznym odbiorcom (innym hurtownikom, detalistom, producentom). Wartość sprzedaży hurtowej w cenach realizacji obejmuje wartość sprzedanych towarów z magazynów własnych bądź użytkowanych, w których składowane towary stanowią własność jednostki.

Sprzedaż produkcji budowlano-montażowej to wartość sprzedanych robót budowlano-montażowych zrealizowanych siłami własnymi (tj. bez podwykonawców) na rzecz obcych zleceniodawców. Wartość ta wyrażana jest w rzeczywistych cenach sprzedaży z uwzględnieniem upustów, rabatów i bonifikat, bez należnego od tej sprzedaży podatku od towarów i usług VAT. Roboty budowlano-montażowe obejmują działalność polegającą na wznoszeniu budynków i budowli począwszy od przygotowania terenu przez zróżnicowany zakres robót ziemnych, fundamentowych (stan zerowy), wykonywanie elementów nośnych, przegród budowlanych, układanie i pokrywanie dachów (stan surowy) do robót montażowych, instalacyjnych i wykończeniowych.

Definicje wskaźników działalności gospodarczej mikroprzedsiębiorstw:

Mikroprzedsiębiorstwa na 100 tys. ludności (wskaźnik natężenia mikroprzedsiębiorstw) to liczba aktywnych przedsiębiorstw o liczbie pracujących do 9 osób przypadająca na 100 tys. ludności (przy wyznaczaniu wskaźnika natężenia mikroprzedsiębiorstw wykorzystano średnioroczną liczbę ludności według ich faktycznego miejsca zamieszkania, według stanu na dzień 30 VI).

Pracujący na 1000 mikroprzedsiębiorstw to liczba osób pracujących ogółem (według stanu na dzień 31 XII) w przeliczeniu na 1000 mikroprzedsiębiorstw.

Przeciętne zatrudnienie na 1000 mikroprzedsiębiorstw to liczba osób zatrudnionych przypadająca na 1000 mikroprzedsiębiorstw.

Nadwyżka przychodów nad kosztami przypadająca na 1 mikroprzedsiębiorstwo (w zł) to różnica między wartością przychodów ogółem i kosztów ogółem w przeliczeniu na 1 mikroprzedsiębiorstwo.

Miesięczne przychody na 1 pracującego (w zł) to wartość miesięcznych przychodów ogółem w przeliczeniu na 1 pracującego.

Miesięczne wynagrodzenie brutto na 1 zatrudnionego (w zł) obejmuje wynagrodzenia brutto przypadające miesięcznie na jeden pełny etat (przeciętne zatrudnienie).

Wskaźnik rentowności obrotu brutto (w %) to relacja wyniku finansowego brutto do przychodów ogółem.

Udział sprzedaży detalicznej w przychodach ogółem (w %) to udział wartości sprzedaży detalicznej mikroprzedsiębiorstw prowadzących działalność handlową w wartości przychodów mikroprzedsiębiorstw ogółem (łącznie z podatkiem VAT).

Udział sprzedaży hurtowej w przychodach z całokształtu działalności (w %) to udział wartości sprzedaży hurtowej mikroprzedsiębiorstw prowadzących działalność handlową w wartości przychodów mikroprzedsiębiorstw ogółem (łącznie z podatkiem VAT).

Udział produkcji budowlano-montażowej w przychodach z całokształtu działalności (w %) to udział wartości sprzedaży produkcji budowlano-montażowej mikroprzedsiębiorstw prowadzących działalność budowlaną w wartości przychodów mikroprzedsiębiorstw ogółem.

Uwaga: Ze względu na zaokrąglenia danych, w niektórych przypadkach sumy składników mogą się nieznacznie różnić od podanych wielkości „ogółem”.

Methodological notes

Enterprises with up to 9 persons employed are an important part of the economy, due to that fact they are a subject of statistical observation for many years. Statistics Poland executes a representative survey of those entities pursuant to the Council of Ministers Regulation of 28 July 2016 on the Programme of Statistical Surveys of Official Statistics for 2017 (Journal of Laws 2016, item 1426 with subsequent amendments). The data are acquired annually on the basis of "SP-3 – Report on business activity of enterprises". According to its specialization, RSO in Lodz is responsible for collecting data from all the country regions.

Study of enterprises with up to 9 persons employed is the primary source of statistical data regarding this group of units. Information about the activity of these entities, collected and published by SP provides data used both for the needs of creating national and regional economy policy and many types of analytical and research works. Significant role of these entities in Polish economy is confirmed by their share in the GDP or number of persons employed.

The influence of the smallest entities on the economy forces constant request on information regarding this group. However, it must be noticed that these units are extremely sensitive to any burden imposed by public administration. Enterprises with up to 9 persons employed usually keep simplified accounting and are not able to provide information as detailed as the large entities. Regarding above, the survey of these units is organized in such a way that both the frequency and the scope of data collection are minimized.

Basic data collection source is an electronic form set on the Reporting Portal available on SP's website. Surveyed units with up to 5 persons employed are allowed to deliver the required data in paper form. Every year the survey covers approximately 110 thousand entities, chosen on the basis of stratified sample (which gives approximately 4% of the population of enterprises with up to 9 persons employed).

1. Subject and scope of the survey

The publication presents data on enterprises with up to 9 persons employed (microenterprises). The group of entities presented in this publication comprises legal persons, entities without legal personality, and natural persons, which conducted economic activity in Poland in 2017.

The information are presented on the level of voivodship defined by the head office of the reporting entity or type of activity by Polish Classification of Activity (PKD 2007), consistent with NACE Rev. 2 classification and regards active entities i.e. conducting economic activity in the reporting period.

The data presented herein cover all microenterprises classified to the following sections according to NACE Rev. 2:

- Agriculture, forestry and fishing (section A – excluding division 01 Crop and animal production, hunting and related service activities; and natural person's holding);
- Mining and quarrying (section B);
- Manufacturing (section C);
- Electricity, gas, steam and air conditioning supply (section D);
- Water supply; sewerage, waste management and remediation activities (section E);
- Construction (section F);
- Wholesale and retail trade; repair of motor vehicles and motorcycles (section G);
- Transportation and storage (section H);

- Accommodation and catering (section I);
- Information and communication (section J – excluding cultural institutions with legal personality);
- Financial and insurance activities (section K – excluding credit institutions, credit unions, insurance companies, brokerage and securities houses, assets management and investment funds, general pension societies and pension funds);
- Real estate activities (section L);
- Professional, scientific and technical activities (section M);
- Administrative and support service activities (section N);
- Education (section P – with exception of higher education);
- Human health and social work activities (section Q – excluding public health care facilities);
- Arts, entertainment and recreation (section R – excluding cultural institutions with legal personality);
- Other services (section S – excluding division 94 Activities of membership organisations).

As regards the binding classification sections, for the purposes of this publication the terms *Industry and Services* was introduced. Industry including the following sections:

- Mining and quarrying (section B);
- Manufacturing (section C);
- Electricity, gas, steam and hot water and air conditioning supply (section D);
- Water supply; sewerage, waste management and remediation activities (section E);

and Services including the following sections:

- Transportation and storage (section H);
- Accommodation and food service activities (section I);
- Information and communication (section J);
- Financial and insurance activities (section K);
- Real estate activities (section L);
- Professional, scientific and technical activities (section M);
- Administrative and support service activities (section N);
- Education (section P);
- Human health and social work activities (section Q);
- Arts, entertainment and recreation (section R);
- Other service activities (section S).

Data on enterprises with up to 9 persons employed collected on SP-3 report include basic information about the enterprise, including: the kind of economic activity, number of persons employed, wages and salaries, gross value of fixed assets, outlays on tangible fixed assets (i.e. investment outlays and expenditures on purchase of second-hand fixed assets), basic data about the condition of the unit (i.e. the revenues, costs, stocks values and taxes). Detailed level of information required depends on the type of accounting records. Units that conducted activity (during the prescribed period) in trade sector (retail or wholesale), gastronomy, transport or health care provide further specialized information on these activities.

Data presented in the publication are collected on the SP-3 report and are published with the guarantee of statistical confidentiality according to Law on Official Statistics (Journal of Laws 1995, item 439 with subsequent amendments), in the following thematic blocks:

- basic data in 2013-2017;
- basic data by NACE section;
- basic data by voivodship;
- basic data by voivodship and NACE section.

2. Main definitions

Persons employed (working) include persons employed on the basis of an employment contract, i.e., appointment, selection or nomination (including seasonal and casual employment); employers and self-employed; owners and co-owners (including helping family members) of business (excluding company's partners not working in the company); self-employed persons; persons working in Poland and abroad for the entities in which they are employed, regardless the duration of such employment; agents; persons performing outwork; members of agricultural cooperatives.

Persons working on the basis of an order contract or contract for specific work are not deemed to be persons employed.

Employees (hired persons) – include persons hired on the basis of an employment contract, positing, election or appointment (including persons hired outside the country), including: persons employed on the basis of an employment contract, appointment, selection or nomination (including persons employed abroad), including: persons employed in intervention and public works financed by the labour fund, young people working on the basis of an employment contract and not for the purpose of vocational training; persons abroad in a business trip; persons working in enterprises in organized working groups, i.e. OHP participants (except those who attend vocational training), sentenced persons; persons working in the mining industry during the initial 28 days; foreigners working in Poland in accordance with the provisions of the Act of 20 April 2004 on promotion of employment and labor market institutions (Journal of Laws of 2013, item 674, as amended).

Average paid employment is calculated as the total average employment in individual months, divided by 12 (whether an enterprise operated for the whole year or not), after converting part-time employees into full-time employees. This conversion is done on the basis of the number of working hours specified in employment agreements, in relation to the standard number of hours in force.

Gross wages and salaries includes cash payments to employees or other individuals, which are expenses incurred by employers for the payment of their work, regardless of the source of their funding, and regardless of the basis of the employment relationship or any other legal relationship or legal action under which the work is performed.

Fixed assets are tangible fixed assets and equivalents with an anticipated economic life of more than a year, complete, usable and intended for the needs of the entity. They particularly include: land (including perpetual usufruct of land), buildings, premises, civil and water engineering structures (including cooperative ownership rights to residential premise and cooperative rights to utility premise), technical equipment and machinery, means of transport, other fixed assets (tools, instruments, movables, equipment, livestock).

Gross value of fixed assets is the value of expenditure incurred on the purchase or production of those fixed assets, without deducting the value of consumption (depreciation). Gross value of fixed assets do not include the value of land and perpetual usufruct of land.

Outlays on tangible fixed assets are investment outlays and expenditures on the purchase of used fixed assets.

Investment outlays are the financial or material expenditures aimed at creating new fixed assets or improving (rebuilding, enlargement, restructuring or modernization) existing fixed assets, as well as outlays on so-called initial equipment for the investment. The investment outlays are divided into outlays on fixed assets and other outlays.

The outlays on fixed assets include expenditures on: buildings and structures (buildings, premises, civil and water engineering structures), including, among others, construction and assembly works, design-cost-estimate documentations, detailed meliorations; machinery, technical devices and tools (including instruments, movables and equipment); means of transport; other, i.e. land quality improvements, long-term plantations, livestock and interest on investment loans for the period of the investment implementation. Other outlays include outlays on the so-called initial equipment for the investment and other costs related to the implementation of the investment. Those outlays do not increase the value of the fixed assets.

Expenditures on the purchase of used fixed assets is the value of expenditure spent on purchase (including expenses incurred on the acquisition) of: fixed assets; fixed assets under construction (unfinished); perpetual usufruct of land; cooperative ownership right to residential premises; cooperative right to utility premises.

Revenues from the whole activity (total revenues) include net revenues from sales of products, goods and materials, other operating revenues as well as financial revenues.

Net revenues from sales of products, goods and materials are net revenues from domestic and export sales of products (finished, semi-finished and services) manufactured by the entity, as well as packaging, equipment and third party services, if invoiced to customers along with products and net revenues from the sale of goods and materials, that is tangible current assets and products manufactured by an entity, purchased for resale in the same condition as received, if they are sold in a chain of own stores along with the foreign goods, as well as amounts due for goods and materials sold, regardless of whether or not they have been paid. Revenues from the sale of products, goods and materials for export include intra-Community deliveries to EU Member States and exports to non-EU countries.

Other operating revenues, that is revenues indirectly related to the entity's operating activities, in particular: profit from the disposal of non-financial fixed assets (fixed assets, fixed assets under construction, intangible assets, real estate investments and rights), obtained free of charge (including donations) assets (cash), damages, reversed provision, adjustments of write-offs revaluing non-financial assets, revenues from social welfare activities, income from rent or lease of fixed assets or investments in real estate and rights, revenues associated with extraordinary events.

Financial revenues, that is amounts due for dividends and shares in profit, interest from the loans granted, interest on term deposits, default interest, profit on disposal of investment (sale), reduction of revaluation write-offs of investment values in relation to the total or partial termination of causes resulting in permanent loss of their value, surplus of positive exchange differences over negative.

Costs of obtaining revenues from the whole activity (total costs) include cost of products, goods and materials sold, other operating and financial costs.

Costs of products, goods and materials sold include cost of products sold (i.e. basic operation costs decreased by the cost of generating benefits for the need of the entity and corrected by change in stock products) and value of goods and materials sold according to procurement or purchase prices.

Other operating costs are costs indirectly related to the entity's operating activity, in particular: loss on disposal of non-financial fixed assets and fixed assets under construction, depreciation of leased or rented fixed assets, unplanned depreciation (impairment charges), penalties, fines, damages, receivables written off in part or in full as a result of bankruptcy, composition or restructuring proceeding, provisions created for certain or highly probable future liabilities (loss on economic transactions in progress), write-offs revaluing non-financial assets, costs of maintaining social facilities, donations or free of charge transferred fixed assets, losses related to extraordinary events.

Financial costs, that is, among others, interest on bank credits and loans, interest and discount on bonds issued by the entity, default interest, loss on disposal of investments, revaluation write-offs of investment values, surplus of negative exchange differences over positive.

Cost level indicator is the relation of total costs to total revenues.

Retail sales of goods (including VAT) is the sale of own products and consignment (new and second hand) in retail sales outlet, catering establishments and other sales outlets (e.g. stores, warehouses) in amounts satisfying individual needs of consumers. The value of retail sales includes the value of the produced meals and services, sold only in own catering establishments and the value of produced products sold in own retail sales outlets. Retail sales also takes into account data from entities run by agents. However it does not include the value of marketplace sale performed by salespersons only paying a stall fee. Retail sales is realised in prices paid by consumers (realisation prices), including value added tax.

Wholesale (including VAT) is the business activities consisting of the resale of goods, usually not the final recipients (other wholesalers, retailers, manufacturers), purchased on the entrepreneurs own behalf. Wholesale value of goods sold from own and third part warehouses in which commodities belonging to the given entity are stored.

Sale of construction and assembly production is the value of sold construction and assembly works performed using own resources (without subcontractors) for outside clients. This value is expressed in actual sales prices - taking into account all discounts, rebates and deductions – excluding value added tax (VAT). Construction and assembly works include activity consisting in construction of buildings and structures, starting from site preparation, through various scope earthworks, foundation works (zero state), constructing load bearing elements, building partitions, construction and covering of roofs (raw state), ending with assembly, installation and completion work.

Definitions of indicators of microenterprises' economic activity:

Microenterprises per 100 thous. population is the number of active enterprises with up to 9 persons employed per 100 thousand population (the indicator was delineated using annual number of population by the actual place of residence, as of 30 VI).

Persons employed per 1000 microenterprises is the number of persons employed in total (as of 31 XII) per 1000 microenterprises.

Average paid employment per 1000 microenterprises is the number of paid employees employed on the basis of labour contract per 1000 microenterprises.

Excess of revenues over costs per 1 microenterprise (in zł) is the excess of total revenues over total costs per 1 microenterprise.

Monthly revenues per 1 person employed (in zł) is the value of monthly total revenues per 1 person employed.

Monthly gross wages and salaries per 1 paid employee (in zł) cover monthly gross wages and salaries per full-time job (average paid employment).

Gross turnover profitability indicator (in %) is the relation of gross financial result to total revenues.

The share of retail sales in revenues from total activity (in %) is the share of the value of microenterprises' retail sales, conducting trade activity, in the value of total revenues of microenterprises in total (including VAT).

The share of wholesale in revenues from total activity (in %) is the share of the value of microenterprises' wholesale, conducting trade activity, in the value of total revenues of microenterprises in total (including VAT).

The share of construction and assembly production in revenues (in %) is the share of sale of microenterprises' construction and assembly production, conducting construction activity, in total revenues of microenterprises in total.

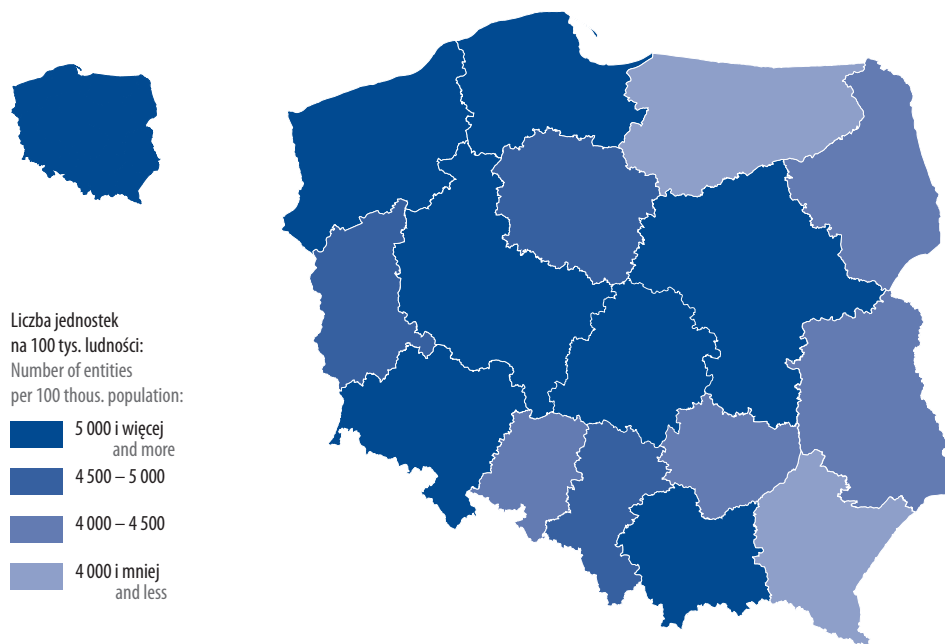
Note: Due to rounding of data, in some cases sums of components may slightly differ from the amount given in the item „total”

Aneks – mapy

Annex – maps

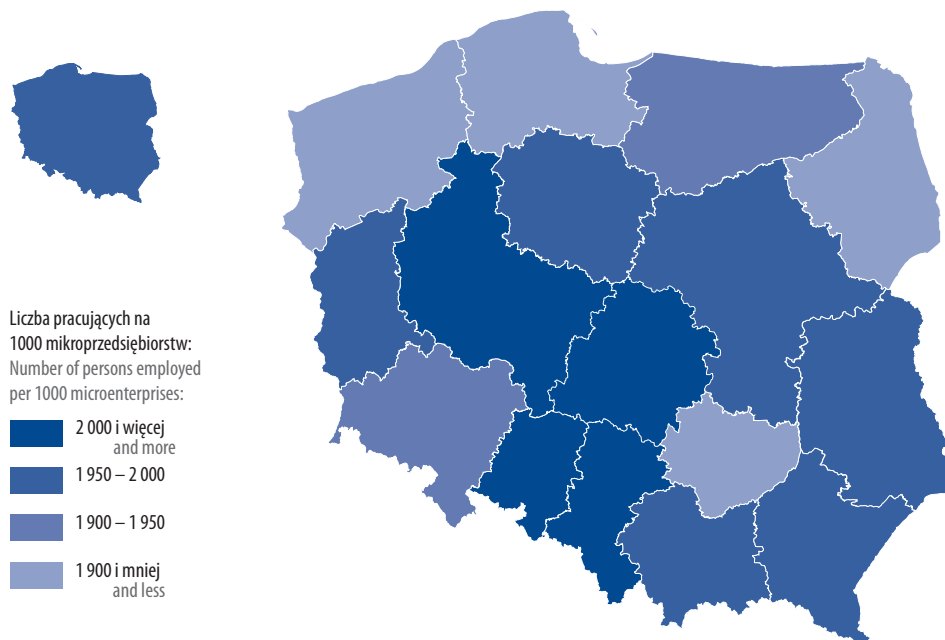
Mapa 1. Mikroprzedsiębiorstwa na 100 tys. ludności w 2017 r.

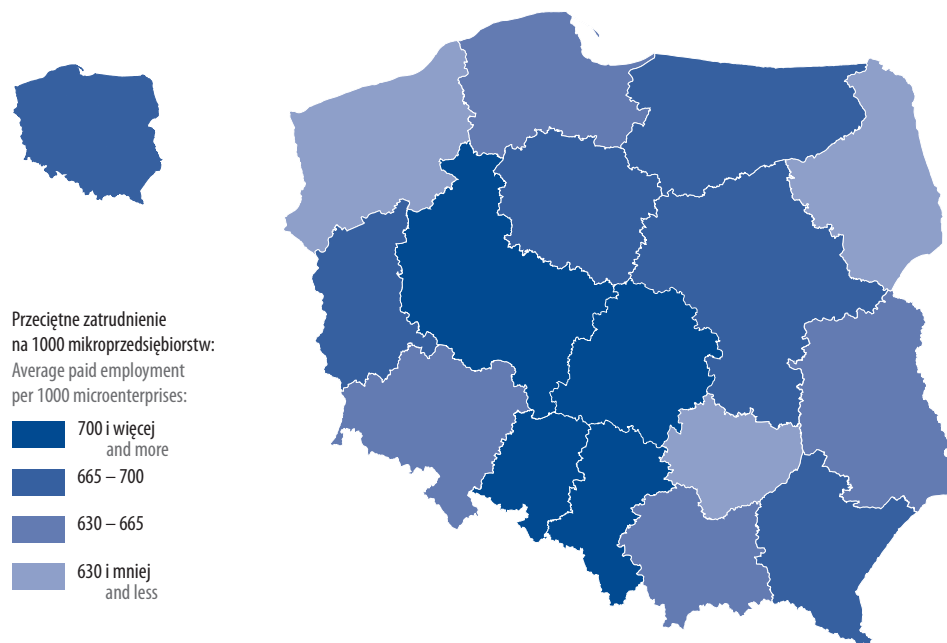
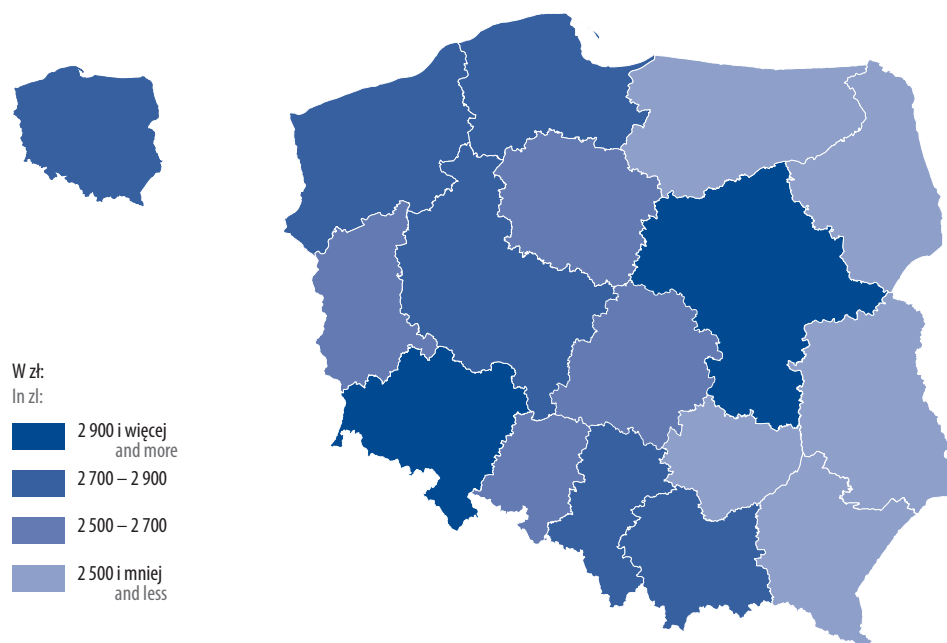
Map 1. Microenterprises per 100 thous. population in 2017

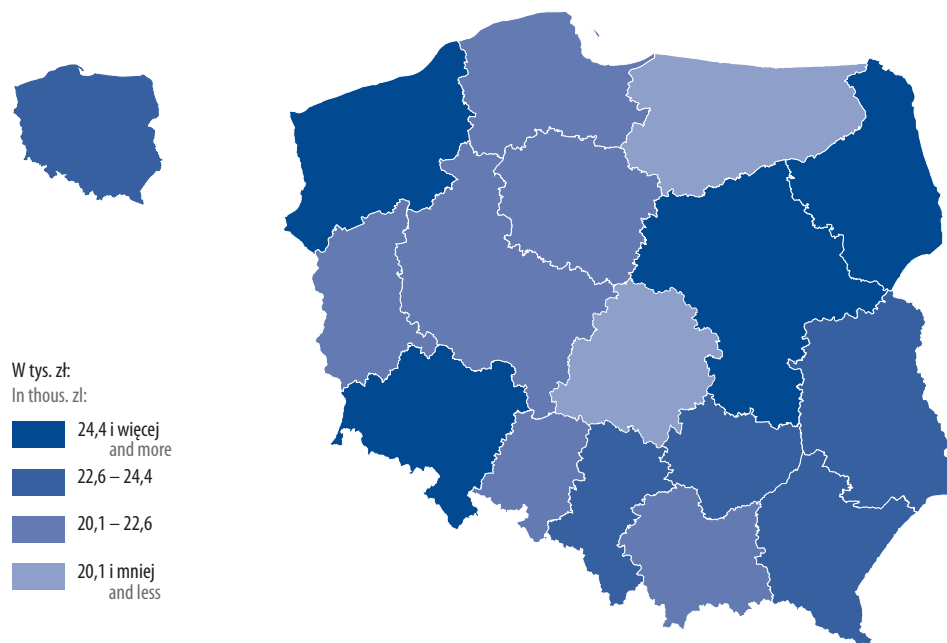
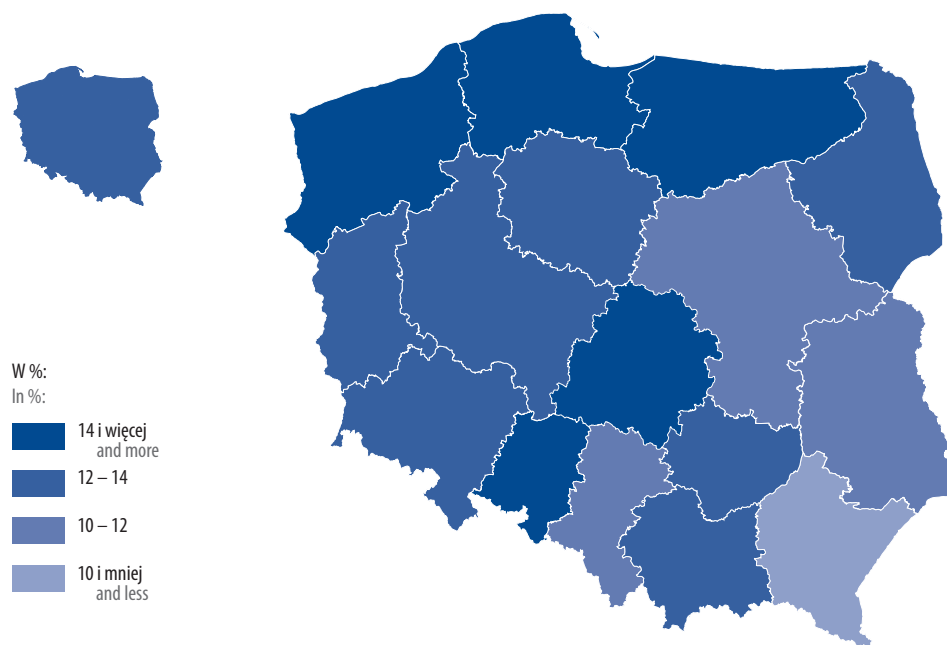

Mapa 2. Pracujący na 1000 mikroprzedsiębiorstw w 2017 r. (stan w dniu 31 XII)

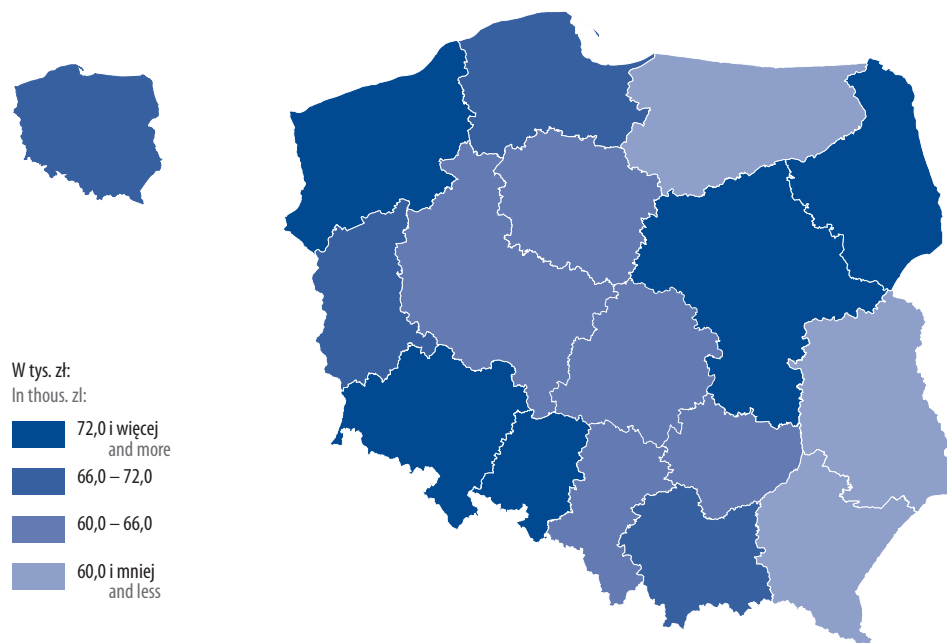
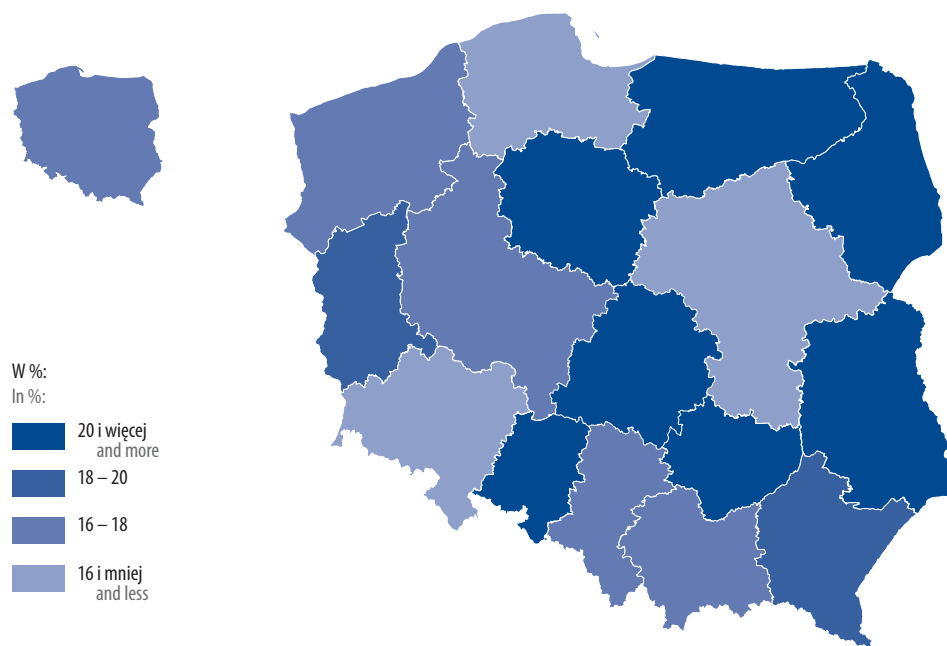
Map 2. Persons employed per 1000 microenterprises in 2017 (as of 31 XII)

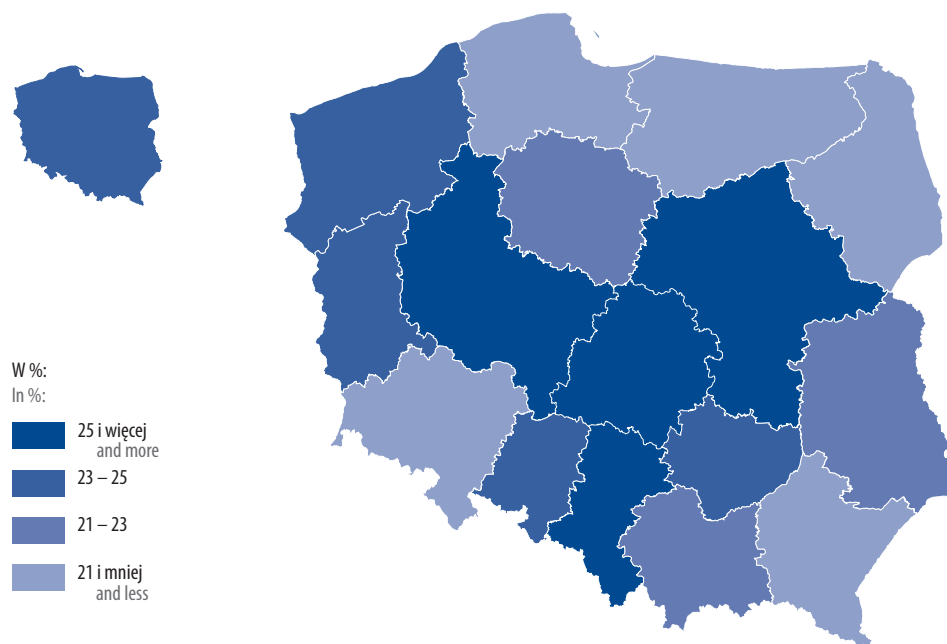

Mapa 3. Przeciętne zatrudnienie na 1000 mikroprzedsiębiorstw w 2017 r.*Map 3. Average paid employment per 1000 microenterprises in 2017***Mapa 4. Miesięczne wynagrodzenie brutto na 1 zatrudnionego w 2017 r.***Map 4. Monthly gross wages and salaries per 1 paid employee in 2017*

Mapa 5. Miesięczne przychody na 1 pracującego w 2017 r.*Map 5. Monthly revenues per 1 person employed in 2017***Mapa 6. Wskaźnik rentowności obrotu brutto w 2017 r.***Map 6. Gross turnover profitability indicator in 2017*

Mapa 7. Nadwyżka przychodów nad kosztami na 1 mikroprzedsiębiorstwo w 2017 r.*Map 7. Excess of revenues over costs per 1 microenterprise in 2017***Mapa 8. Udział sprzedaży detalicznej w przychodach w 2017 r.***Map 8. The share of retail sale in revenues in 2017*

Mapa 9. Udział sprzedaży hurtowej w przychodach w 2017 r.*Map 9. The share of wholesale in revenues in 2017***Mapa 10. Udział produkcji budowlano-montażowej w przychodach w 2017 r.***Map 10. The share of construction and assembly production in revenues in 2017*